

NAŠ MANJŠINSKI TRENUTEK

Že smo v polnem teku političnega oz. sploh javnega življenja. To velja tudi za razne pekoče zadeve slovenske manjšine v Italiji, ki prav sedaj spet beleži vrsto odprtih vprašanj. Na vse to je seveda treba odgovoriti. Zato bo gotovo politična jesen zelo pestra.

Pri nas se je spet začelo javno ali upravno-politično življenje. Razne občine (na Goriškem in Tržaškem) za sedaj odločajo o vstopu v ozemlje manjšinske zaščite. To so že storile vse slovenske občine, na vrsti pa so sedaj dvojezične občinske uprave. Gorica je to že naredila v pozitivnem smislu. Trst še čaka, jasno pa je, da so tu hudi problemi z obstoječo večino. Sicer pa je tudi občina Milje sklenila vstopiti v področje manjšinske zaščite, četudi je tu na vladi desna sredina. Sedaj je med drugimi na vrsti občina Devin-Nabrežina, kjer je tudi že izbrano zahtevno število svetovalcev za vpis v to območje.

Seveda ni samo problem vstopanja občin v okvir izvajanja manjšinskih zakonov, čeprav je to osnovne važnosti. Na vrsti so tudi razna druga vprašanja, ki tarejo našo manjšinsko skupnost. Gre namreč za nerešena vprašanja šolstva, javnih uprav in še kaj drugega. Pri tem naj zlasti opozorimo na širše vzdušje, ki ga tudi gradijo mediji, zlasti dnevni tisk.

Na Goriškem je marsikdaj zelo živahna (v protislovenskem smislu) Lega Nazionale s svojimi prejšnjimi starejšimi ali sedaj mlajšimi predstavniki. Ta se večkrat javlja v dnevnem tisku v svoji protislovenski kampanji. O vsem tem sicer že tako ali drugače poročamo.

Na vse to je pred dnevi zelo dobro s pismom odgovoril v dnevniku Il Messaggero Veneto goriški pokrajinski tajnik SSK Mirko Špacapan, kjer izpodbija teze o slovenski nevarnosti za italijanstvo Gorice. Tako med drugim piše: "Za informacijo, zakon št. 38 govori o slovenski in ne "slavofoni" manjšini, torej ne hrvaški ne srbski ne slovaški ne bolgarski ne poljski ali ruski." Seveda je tu govor o slovansko govoreči (slavofoni) skupnosti gotovo v prezirljivem tonu. Saj se na koncu pisma pravilno sprašuje, kaj bi bilo, če bi za italijansko skupnost v Sloveniji ali na Hrvaškem, uporabljali izraz "latinofofona"... Še prej goriški pokrajinski tajnik spominja na čas iz dobe fašizma in rasističnih zakonov, ko so črnosrajčniki pljuvali v usta slovenskih otrok in o drugih podobnih podvigih.

Vsekakor se manjšinska stvarnost zlasti na področju Srednje Evrope kaže tudi v drugih situacijah. Pred dnevi je bil v Avstriji ob Osojskem jezeru na Koroškem letni simpozij o narodnih manjšinah v tem prostoru. Problem manjšine je živ povsod po Evropi in Slovenci smo le en del, tako v Italiji, v Avstriji, ki pričakuje na rešitev svojih vprašanj v evropskem duhu zaščite. STRAN 13

ANDREJ BRATUŽ

Ugledni gostje pri nas na Travniku

FOTO BUMBACA

V sredo, 25. septembra, je slovenski državni sekretar Dr. Iztok Simoniti v spremstvu državnega podtajnika Zorka Pelikana, generalne konzulke RS v Trstu Jadranke Šturm Kocjan, konzulke Lee Stantič ter predsednikov krovnih organizacij Sergija Pahorja in Rudija Pavšiča obiskal prenovljene prostore stavbe Katoliške knjigarne na Travniku v Gorici, v kateri je tudi naše uredništvo. Tu se je visoki gost iz Slovenije zadržal na pogovoru s predstavniki slovenskih ustanov, ki delujejo v stavbi; o tem bomo podrobneje poročali prihodnjic.

V NEDELJO, 29. SEPTEMBRA, REFERENDUM O DEŽELNEM VOLILNEM ZAKONU

IZBIRA JE ENOSTAVNA

To nedeljo, 29. septembra, bomo v Furlaniji-Juljski krajini šli na volišča, kjer se bomo morali izreči o deželnem volilnem zakonu, ki ga je desnosredinska večina izglasovala v začetku letošnjega leta. O tem vprašanju smo obširno pisali tudi v prejšnji številki, kjer smo tudi v skopih obrisih orisali glavne značilnosti tega zakona. Zato se ne bomo preveč zaustavljali pri tem: dovolj je, da povemo, da kljub deklarativni proporcionalnosti ta sistem ne zagotavlja možnosti, da bi slovenski predstavniki bili izvoljeni v deželni parlament. Ni na-

mreč predviden noben mehanizem, ki bi obšel pravilo vsotnega praga v primeru list, ki bi bile izraz narodnih manjšin. Slednje, ravno zato, ker so manjšine, v mnogih primerih zaradi svoje šibkosti potrebujejo pomoč, da bi se njihov glas slišal v izvoljenih telesih. To je temeljna demokratična pravica, da se sliši glas šibkejšega, in Slovenci v F-Jk to zagotovo smo. Zato ni vseeno, kaj bomo napisali na glasovnico, čeprav nam nekatere politične sile, za katere tudi volilni del naših ljudi, pravijo, da je ta sistem navsezadnje bolj de-

mokratičen kot večinski. Mi pravimo, da ni bolj demokratičen, če ne zagotavlja šibkejšemu pravice, da se izrazi o svojih specifičnih problemih. Zato bomo na tem referendumu glasovali tudi kot Slovenci, ki hočemo kot taki imeti svojega predstavnika v izvoljenih telesih in tam, kjer se odloča. Iz vseh teh razlogov je med "Da" in "Ne" izbira v korist slednjega samoumevna in enostavna. V primeru, da zmaga "Ne", kot je upati, pa bo moral novi volilni zakon vsebovati določila, ki zagotavljajo ali vsaj olajšajo izvolitev slovenskih predstav-

nikov v deželni parlament.

Bralcem naj povemo, da se glasuje le v nedeljo, 29. septembra, od 7. do 22. ure. Volivec mora s seboj imeti volilno izkaznico in veljaven osebni dokument. Občinski uradi so od 24. do 29. septembra odprti od 9. do 19. ure za tiste, ki so iz katerikoli razlogov izgubili volilno izkaznico. Da je referendum veljaven, ni potrebno, da se ga udeleži več kot 50 odstotkov volivcev, vendar je dobro, da se ga udeleži čimveč ljudi, saj bo med drugim to tudi znak državljanske zavesti.

ODBORNIK DAMIJAN TERPIN O USPEHIH GORIŠKE OBČINE IN SREČANJU S PRODIJEM

PRODI: "GORICA, SIMBOL SOŽITJA IN SODELOVANJA"

Deželni tajnik stranke Slovenska skupnost dr. Damijan Terpin, ki je tudi odbornik za obmejno in čezmejno sodelovanje Brancatijeve občinske uprave v Gorici, je pred kratkim dosegel, da se je vsaj začasno rešil problem razlašanja slovenske zemlje v Jeremitišču, in je tudi sicer izjemno aktiven v politiki, ki pobliže zadeva nas Slovence. Minuli konec tedna je bil v Bologni, kjer se je skupaj z županom Brancatijem in predsednikom goriške pokrajine Brandolinom srečal s predsednikom evropske komisije Romanom Prodiem in se skupno z goriškimi političnimi kolegi dogovoril z njim za tesnejše sodelovanje. Zato je pomembno, da nam sam dr. Terpin pove, kako je bilo v Bologni, a tudi poda prerez političnega trenutka na Goriškem.

Učinki imenovanja slovenskega odbornika na goriški občini so očitni, tako da so uspehi vašega delovanja glavni argument za časopisno kampanjo desne sredine, ki poteka že skoraj tri mesece. Kako reagirate na to?

Menim, da lahko upravičeno rečem, da mi je v prvih mesecih na goriški občini uspelo marsikaj: zamrznitev razlašanja na Jeremitišču niso mačje solze, čeprav se tudi glede tega med nami najdejo bele muhe, ki menijo, da je bil ta rezultat nekaj samoumevnega. Potrebno je bilo doseči politični konsenz v levosredinski koaliciji, ki sestavlja Brancatijev občinski odbor, kar ni bilo lahko, saj so bila mnenja posameznih strank in nekaterih posameznikov znotraj le-teh tudi različna. Po-

leg tega je bilo potrebno odgovoriti na plaz kritik in podtikanj desne sredine, ki sedaj straši z blokado gospodarskega razvoja mesta in brezposelnostjo, za katero naj bi bili krivi "ozki interesi" Rumitarjev in slovenske manjšine, ki da ji Brancati plačuje menice, ki naj bi jih podpisal v volilni kampanji. Končno

je potrebno ukrepati tako, da ne bomo zapravili že nakazanih sredstev, pač pa jih bomo uspeli pravočasno in premišljeno usmeriti v investicije, ki bi ob odpravi meje s Slovenijo lahko koristile goriškemu gospodarstvu. Tudi zakon 482, okoli katerega pa je bilo resnici na ljubo dokaj lahko najti konsenz v ve-

čini, je sredstvo za napade na našo upravo in mene osebno in ista podtikanja. Sicer pričakujem še hujši pritisk in napade, ko bomo vključili Gorico v zakon št. 38, zaradi česar se že pojavljajo nekateri pomisleki, vendar sem prepričan, da bomo s preudarno politiko stvar vendarle uspešno pripeljali do konca.

Skrajna desnica je tudi kritizirala Brancatijev odbor, češ da se udinja sosednjima občinama v Sloveniji in nekako razprodaja Gorico tujim interesom.

Menim, da smo z nekaterimi potezami v okviru čezmejnega sodelovanja - mislim predvsem na pobudo sistematičnega sestajanja treh občinskih odborov (Gorice, Nove Gorice in Šempetra-Vrtojbe) - občanom pokazali, da besede, izrečene v volilni kampanji, niso bile le volilne obljube, pač pa obveze, ki jih sedaj uresničujemo. Prepričan sem, da bo od tega sodelovanja imela korist celotna goriška skupnost, česar se zaveda tudi velika večina italijanskega prebivalstva v Gorici. Zato župana in odbor tovrstne kritike sploh ne skrbijo.

STRAN 10

29. septembra vsi na referendum!

Če želimo zagotoviti ali vsaj olajšati prisotnost slovenskih predstavnikov v deželnem svetu, na deželnem referendumu v nedeljo, 29. septembra, glasujmo "NE"!

03 Jurij Paljk / intervju IZTOK OSOJNIK

08 Ivan Žerjal ZAKLUČEK DNEVOV KMETIJSTVA, RIBIŠTVA IN...

10 Danijel Devetak "MNOŽIČNO GLASUJMO: NE!"

11 Iva Koršič SNUJE SE NOVA OPERETA

13 Peter Szabo "EVROPCI"

SLOVENSKA SKUPNOST O REFERENDUMU IN DRUGIH TEMAH

SLOVENSKA SKUPNOST ZA "NE"!

Konec prejšnjega tedna se je sestalo ožje vodstvo Slovenske skupnosti in obravnavalo najaktualnejša dogajanja v naši deželi.

SSk ponovno poudarja nujnost, da se Slovenci množično udeležimo referenduma, ki bo v nedeljo, 29. septembra, in izrečemo NE deželni volilni zakon, ki ne predvideva zajamčenega zastopstva za slovensko manjšino. Množična udeležba in visok odstotek glasovnic NE v krajih, kjer smo kot manjšina najbolj prisotni, bo najglasnejši odgovor silam, ki so preprečile sprejetje volilnega zakona, ki bi vsaj olajšal izvolitev slovenskih predstavnikov v deželni svet. SSK z zadovoljstvom pozdravlja skupne referendumske pobude Slovencev v levi sredini, ki potekajo ob sodelovanju poslanca Riccarda Illyja v tem tednu, saj se tako utrjuje enotnost v manjšini, s katero smo, zlasti na zadnjih občinskih volitvah v Gorici, dosegli neslutene uspehe.

SSk izraža upanje, da bo za naslednje deželne volitve mogoče v manjšini najti dogovor, ki bi omogočil izvolitev konsistentnega števila slovenskih svetovalcev, zato pozdravlja vsa iskrena prizadevanja, tudi iz civilne družbe, ki vodijo v to smer.

Obenem pa izraža zaskrbljenost in protest nad nezaslišanim obnašanjem tržaške občinske uprave, ki se izživlja nad našimi najmlajšimi, s tem da zavrača odprtje slovenskih jastli in se izogiba popravilom šole pri Sveti Ani. Gre za zadržanje, ki spominja naravnost na poteze iz fašističnega obdobja. SSK bo v dogovoru s poslanci manjšinskih strank (SVP in Union Valdotaïne) o tem opozorila vsedravnno javnost in evropske institucije.

Končno je ožje tajništvo SSK obravnavalo pozitivne premike na goriški občini, kjer je po volilni zmagi prišlo do korenitega preokreta v odnosu do slovenske manjšine in sosednje Slovenije. Pozna se delo slovenske

ga občinskega odbornika, ki nosi zasluge za zaustavitev razlastitvenih postopkov na Jeremitišču, prvo skupno sejo treh občinskih odborov Gorice, Nove Gorice in Šempetra-Vrtojbe in vključitev Gorice v zakon 482. SSK izraža pričakovanje, da se bodo tudi občinski svetovalci Oljke v Trstu odločili za vključitev celotne občine v zakon št. 38, kakor bodo to nedvomno storili tudi goriški občinski svetovalci, ki so v večini.

Končno je ožje tajništvo SSK pozdravilo uspešen obisk, ki so ga goriški župan Brancati in odbornik Terpin ter predsednik goriške pokrajine Brandolin opravili pri predsedniku Evropske komisije Prodiu v Bologni. Vzpodbudne Prodijeve besede o zaščiti manjšin v okviru procesa širitve EU in obveza za dodelitev finančnih sredstev Goriški v podporo čezmejnemu projektu so pomembne novosti in znak razumevanja predsednika Prodija za naša vprašanja.

PARLAMENTARNE VOLITVE V NEMČIJI

ZMAGA DOSEDANJE VLADNE KOALICIJE, ODPRTA VPRAŠANJA OSTAJAJO BREZ ODGOVORA

BREDA SUSIČ

Kolikor je bila volilna kampanja pred parlamentarnimi volitvami v Nemčiji dolgočasna in brez konstruktivne debate o perečih problemih nemške družbe, tako je bila noč preštevanja glasov napevna in polna presenečenj.

Projekcije javnomnenjskih raziskav so vso noč nihale med tem, da so pripisovale zmago zdaj zeleno-rdeči koaliciji socialdemokratske stranke (SPD) dotedanjega kanclerja Schroederja in zelenih zunanjenega ministra Fischerja, zdaj modro-rumeni koaliciji krščanskodemokratske (CDU-CSU) in liberalne stranke. Razlika v glasovih, ki jih je 61 milijonov volivcev (79,1%, to je 3% manj kot na volitvah leta 1998) zaupalo dvema največjima strankama, je bila nazadnje tako majhna, da je bilo resnično napeto do zadnjega, ko se je tehtnica za 8.864 glasov le nagnila na stran socialdemokratov.

Schroederjevi socialdemokrati so tako za las ostali najmočnejša stranka v bundestagu z 251 sedeži od skupnih 603, medtem ko jih imajo krščanski demokrati samo 3 manj. Odločno težo so imeli v teh volitvah (ne)uspehi dveh manjšinskih strank. Brez zanesljive uveljavitve zelenih, ki so si z 8,6% - 1,9% več kot na minulih volitvah - priborili 55 sedežev, kar je za stranko zgodovinski uspeh, bi bil Schroeder v veliki zadregi. CDU-CSU je pridobila 3,5% več kot na minulih volitvah, njen voditelj, bavarski minister Stoiber pa bi bil verjetno novi kancler, ko bi njegova zaveznica, liberalna

stranka, ne zabeležila velikega poraza - to je 7,4% in 47 poslancev - zaradi katerega koalicija ni imela potrebnih števil za prevzem oblasti. Zmagovita koalicija lahko sedaj računa le na tesno večino, to je 11 glasov v parlamentu. Zaradi tega je Stoiber že napovedal, da bo imela nova vlada kratko življenje.

Bivša vzhodno-komunistična stranka PDS je izvolila samo dve predstavnici v bundestagu.

Se pred enim mesecem so javnomnenjske raziskave pripisovale veliko prednost krščanskim demokratom, in sicer kar deset točk več kot socialdemokratom. Schroeder in Fischer sta torej zelo spetno nadoknadila zamujeno in si pridobila zaupanje predvsem z dobrim upravljanjem kriznega stanja med poletnimi poplavami in z odločnimi stališči proti vojni v Iraku.

Opazovalci pa opozarjajo, da nista znala odgovoriti na nekatere pereče probleme, ki tarejo predvsem nemško go-

spodarstvo in socialno državo. Zmaga rdeče-zelene koalicije bo imela določene posledice tudi na področju evropske politike in mednarodnih odnosov. Zaradi gospodarske recesije je Schroeder že v minulem mandatu segel po ukrepih, ki grede proti principom skupnega evropskega trga. Kancler je namreč s subvencijami podprl nekatere velike nemške tovarne, ki so zašle v krizo. Strogo nasprotovanje posegu v Iraku, tudi v primeru, da bi ga odobrili Združeni narodi, ni samo močno zaostri lo odnose z ZDA, ampak izključuje tudi možnost skupne evropske zunanje politike. Ostale članice EU so namreč mehkejše glede možnosti vojaškega posega.

Nemške volilce pa očitno te nedoslednosti v odnosu do Evropske unije niso motile, kar se enkrat potrjuje, da v času take ali drugačne krize tudi pri evropski velesili prevladajo "egoistični" nacionalni interesi.

NEKDANJA VZHODNA PRUSIJA

SVOJEVRSTEN POLOŽAJ KALININGRADA

ALOJZ TUL

Vprašanje Kaliningrada je v zadnjem času postalo občutljiva točka v odnosih med Evropsko unijo in Rusijo. Za kaj pravzaprav gre. Z vstopom Poljske in Litve v Evropsko zvezo, predvidoma leta 2004, se bo ruska enklava z mestom Kaliningradom ob Baltiku znašla obkrožena z ozemljem Unije. Zato se že zdaj postavlja vprašanje bodočega cestnega in železniškega prometa med Kaliningradom in preostalim delom Rusije in obratno, ki ga sedaj urejajo dvostranski sporazumi z Litvo in Poljsko.

Pred kratkim je to vprašanje obravnavala sama evropska komisija pod vodstvom predsednika Prodija in predlagala uvedbo posebnih prepustnic za redne potnike med Kaliningradom in Rusijo in obratno, kar naj bi bilo v skladu s pravnim

redom Evropske unije. Komisija je obenem predlagala tudi preučitev možnosti o uvedbi direktnih hitrih vlakovnih povezav s Kaliningradom, na katerih potniki ne bi potrebovali nobenega dokumenta. Predlagala je tudi poenostavitev prevoza blaga na omenjeni relaciji, kot predvidevajo zadevne mednarodne konvencije.

Predsednik Prodi ni pri tem pozabil poudariti, da je komisija omenjene predloge pripravila skladno s sklepi junjskega evropskega vrha v Seville in v sodelovanju z bodočima članicama povezave Litvo in Poljsko in po posvetovanju z Rusijo. Vprašanje Kaliningrada je, kot rečeno, zadnje čase postalo ena najbolj občutljivih točk v odnosih med Evropsko unijo in Rusijo. Slednja si namreč močno prizadeva za vsaj delno ohranitev sedanjega brezviznega režima za potovanje v Kali-

ningrad tudi po pristopu Litve in Poljske k Uniji.

Gornje predloge evropske komisije bodo na zasedanju v Bruslju konec septembra obravnavali zunanji ministri petnašterice, skupno stališče naj bi Evropska unija sprejela na vrhunskem zasedanju v Bruslju konec oktobra. Razumljivo je, da bodo morali biti vsi zadevni sklepi sprejeti v tesnem sodelovanju z Litvo, Poljsko in Rusijo.

Ob koncu še nekaj splošnih podatkov o Kaliningradu, ki se je do leta 1945 imenoval Königsberg. Zadevno območje je prej pripadalo Nemčiji kot Vzhodna Prusija. V drugi svetovni vojni je bilo mesto skoro docela razdejano. Po sklepu medzvezniške konference v Potsdamu (leta 1945) je pripadlo Sovjetski zvezi. Danes šteje nad tristo tisoč prebivalcev. Je pomembno morskopristanišče. Ima univerzo, ki je bila ustanovljena leta 1544 in na kateri je v 18. stoletju poučeval znani nemški filozof kritizma Immanuel Kant.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

DO KDAJ PADANJE BORZ?

Nedavno je bil objavljen razčlenjen podatek o razmerah na osrednjih borzah Evropske unije oziroma Združenih držav Amerike. Številke niso navdušujoče, nanašajo se pa na letošnje kalendarско leto: milanska borza je utrpela zmanjšanje vrednosti za več kot 20%, londonska za skoraj 25%, pariška za kar 35% in frankfurtska za skoraj 40%. Borza v New Yorku, ki je seveda še posebno pomemben pokazatelj, je svojo vrednost znižala za 20%, kar zanjo pomeni večjo izgubo kot isto znižanje na stari celini. Ob tem velja dodati, da navedena dejstva pravzaprav ne predstavljajo večjega presenečenja, saj je pač vsem jasno, kako je 11. september prizadel razvoj razvitega sveta. Po drugi strani je tudi nesporno, kako so dogajanja na borzi pomenljiva, saj segajo tako rekoč do vsakega od nas, predvsem pa odražajo ekonomsko stanje v celoti, torej možnosti in odločilne pogoje ne samo za sedaj, ampak tudi za prihodnost.

Vsi si želimo napredka ali vsaj trdne stabilnosti. Vsi si želimo, da bi se trud našega dela obrestoval ali vsaj rodil odgovarjajoče sadove, zato je razumljivo, da spremljamo tekoča ekonomska dogajanja pri nas ter po svetu v pričakovanju, da bodo napočili boljši časi od teh, sredi katerih se nahajamo dandanes. Razumljivo je torej, da se sprašujemo, kdaj si bodo borze ponovno opomogle, kar bi pomenilo, da si lahko obetamo trdnjših osnov za svojo prihodnost. Marsikdo poroča, da na tako velike stvari, kot so državna ali celo svetovna gospodarstva, pač ne moremo vpli-

vati. Toda ob tem je res, da ekonomski zastoj, padec ali vzpon čutimo prav vsi ter da imamo s svojimi opredelitvami in razmišljanji pravico soustvarjati splošno javno mnenje. In splošno javno mnenje je zagotovo izjemno pomemben dejavnik vrhovnega političnega odločanja. V tem trenutku si javno mnenje seveda želi, da bi se neugodno dogajanje na borzah čimprej končalo ter se nato čimprej zavihtelo navzgor. Vsi pa se tudi zavedamo, da se vojna proti terorizmu nadaljuje in nemara celo stopnjuje. Nova ameriška doktrina "preventivnega napada" namreč zajema vse tiste države, ki na notranjem prizorišču teptajo človekove pravice in bi utegnile preiti v odkrito ogrožanje svojih sosedov, kar pomeni, da Irak lahko sploh ni zaključek vojaških operacij. Toda vojne ogromno stanejo in tako bodo letos Združene države Amerike za vojaške namene porabile 400 milijard dolarjev in v naslednjih letih občutno več. Evropske države v Natu so do lanskega napada na New York skupno namenile obrambi 140 milijard ameriških dolarjev letno, v prihodnosti naj bi se vsota zvišala na 250 milijard ameriških dolarjev. Poleg tega ni bilo mogoče preslišati besede ameriškega predsednika Busha, ki je kar nekajkrat napovedal, da bo vojna proti terorizmu zanesljivo trajala dolgo vrsto let.

Zato torej ni samo stanje na borzah tisto, zaradi česar je mogoče le upati, da bodo napevosti v svetu pričele popuščati in se bodo vse stvari obrnile na bolje.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

34170 GORICA, PIAZZA VITTORIA-TRAVNIK 25

TEL. 0481 532 052

FAX 0481 548 808

E-MAIL gorica@noviglas.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL. 040 365 473

FAX 040 775 419

E-MAIL trst@noviglas.it

UPRAVA

34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25

TEL. 0481 533 177

FAX 0481 536 978

E-MAIL uprava@noviglas.it

www.noviglas.it

ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJK

IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA;

PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN.

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949

POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA 42 EVROV, SLOVENIJA 46 EVROV,

INOZEMSTVO 62 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 83 EVROV

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

UREDNIŠTVO V GORICI IMA NOVI ŠTEVILKI ZA TELEFON IN FAX: telefon: 0481 532052 / fax 0481 548808

INTERVJU / IZTOK OSOJNIK

IZZIVI VILENICE IN KNJIŽEVNOSTI V DOBI NOVIH MEDIJEV

JURIJ PALJK

Letošnja Vilenica je za nami. Ste z letošnjo izvedbo Vilenice zadovoljni, in če ste, zakaj?

Kot rečeno, predstavlja organizacija Vilenice velik zalogaj. Tudi letos se je na Krasu zbralo približno 120 avtorjev iz vsega sveta. Naša velika želja je bila, da bi tako množično prisotnost tako pomembnih in kvalitetnih avtorjev izkoristili. Zato smo letošnjo Vilenico nadgradili in jo oblikovali drugače kot dosedanje. Posamezni avtorji so zase in za svoj nastop dobili več časa. Število nastopajočih smo letos za vsak posamezen večer omejili na največ šest avtorjev. Zato pa smo povečali število večerov na osem. Vsako branje smo opremili tudi s sprotnimi prevodi (podnapisi) v slovenščino in angleščino. Poleg tega smo pripravili tudi vrsto delavnic in s tem omogočili udeležencem, da se vključijo tudi v konkretne delovne programe. Pripravili smo tudi številne predstavitve, predavanja in podobno. Razširili smo tudi krog delovanja, in sicer v povezavi z našimi italijanskimi prijatelji smo pomagali organizirati mednarodni literarni festival Sidaja v Trstu in s pomočjo Primorskih novic iz Kopra pripravili odmevni nastop hrvaških književnikov v koprski palači Tarsia. In tako dalje. Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da nam je uspelo, omenjene spremembe so se izkazale za uspešne, uspelo nam je pritegniti veliko obiskovalcev z obeh strani meje; udeleženci so bili, kot sklepamo na podlagi zahval, ki so nam jih poslali, zelo zadovoljni. Vse je potekalo gladko, naklonjeno nam je bilo tudi vreme.

Društvo slovenskih pisateljev, ki Vilenico organizira, je pravzaprav majhna organizacija, da bi sama zmogla privediti tako zahteven literarni festival, kar po svoje nagrada Vilenica tudi je. Kako vam to uspe?

Res je postalo mednarodno literarno srečanje Vilenica velik zalogaj. Ne le zaradi neposrednega dogodka v okviru štirih dni na Krasu, ampak širše, v sklopu vseh povezav in pobud, v katere se je vključila. Društvo slovenskih pisateljev je krovna organizacija, v okviru katere poteka Vilenica. Podobni festivali po Evropi in svetu imajo vsaj šest do deset stalno zaposlenih ljudi, ki se posvečajo izključno in zgolj festivalu. Pri nas je za festival odgovoren samo direktor, ostale delovne sile pa si delimo z društvom, kar pomeni, da si morajo obe tajnici, računovodkinja in kurirka čas za delo pri Vilenici odtrgati od ostalih dejavnosti. Tudi Aleksander Peršolja, ki je neutrudni in nepogrešljivi motor organizacije Vilenice na Krasu, si mora za to poiskati čas zunaj svojih delovnih obveznosti v Kulturnem domu Srečka Kosoveca. Z novimi potrebami in tehnologijami, ki jim poskuša Vilenica slediti, torej s to ekipo "prostovoljcev" ne bi mogli več uspešno organizirati nove Vilenice. Zato smo k organizaciji pritegnili vrsto mladih sodelavcev, ki so nase prevzeli veliko ključnih opravil. Brez njih Vilenice kljub velikemu naporu, ki ga je vložila "stara" ekipa, ne bi mogli več uspešno urediti. V bodoče pa bomo še bolj odvisni od njih. Kar pa bo seveda zahtevalo še več sredstev, sredstev in še enkrat toliko sredstev.

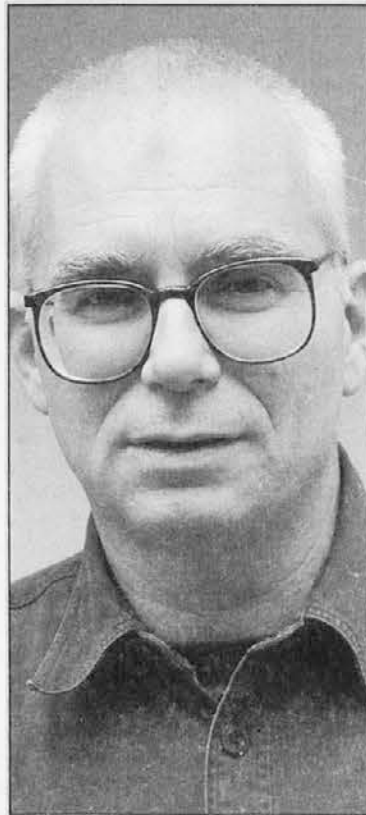
Znani ste po tem, da ste izjemno pragmatični in pa delavni ter, dodajamo seveda mi, tudi kot človek, ki jasno in brez dlak na jeziku pove, kar misli. Vam to pomaga pri organizaciji Vilenice?

Letošnja literarna nagrada Vilenica je za nami in o njej smo slišali mnogo stvari. Samo tisti, ki se je kdajkoli udeležil Vilenice, pa najsi je bil na Vilenici samo kot radoveden obiskovalec, ve, koliko književnikov iz Evrope in dejansko celega sveta se zbira na Krasu in v Sloveniji na osrednji slovenski literarni prireditvi. Gre za velik organizacijski zalogaj in prav zato, ker smo letos videli, da je v Vilenico prišlo več kot 120 književnikov, smo zaprosili direktorja Vilenice, književnika Izтока Osojnika, za pogovor.

Hm, hvala za kompliment. Trudim se po svojih močeh. Res je, da povem, kar mislim, nisem pa prepričan, da vsaj na krajše roke - to vedno koristi. Če ne drugega, se s tem otresem ljudi, ki za Vilenico ne bi bili koristni. V okolju, v katerem se gibljem, je veliko sebičnih pisateljev ali pesnikov, ki mislijo samo nase in so pripravljene za svoj še tako majhen uspeh izkoristiti vsako priložnost. S tem, ko povem, kaj si mislim o njih, se jih na Vilenici otresem in s tem odpremo prostor tistim, ki se nam zdijo zanimivi in ustvarjalni. Seveda pa mi to škodi po drugi strani, ker gre za najvplivnejše ljudi, ki potem za hrbtom rovarijo proti meni in Vilenici. In sicer tako doma kot v tujini. Svoje delo na Vilenici sem, recimo, plačal z dejstvom, da v Sloveniji nekaj časa sploh nisem mogel več objavljati. Maščevali so se mi, ker sem delal uspešno mimo njih. A nič hudega, zaenkrat sem preživel vse napade in, kot vidite, jasnost Vilenici ni škodovala, ampak nasprotno, koristila.

Kje so glavne težave pri organizaciji tako velike mednarodne literarne nagrade, kot je Vilenica?

Glavna težava je kot vsepovsod denar. Vilenica se ves čas giblje na robu preživetja. S tem ko se razvija, stroški seveda naraščajo. Lahko bi skoraj rekel, da vrtoglavo. Od Ministrstva za kulturo dobimo 10 milijonov, prav toliko kot pred leti, ko na primer še ni bilo davka na dodano vrednost. Paradoksalno to pomeni, da smo letos za začetek dobili 20 % manj denarja kot leta 1998. Naj k temu prištejem še dejansko inflacijo, ki seveda nima zveze z uradno prikazano, saj mi ne plačujemo statistično oblikovanih cen družinske košarice, ampak konkretne cene v hotelih, restavracijah, tiskarnah in tako dalje. Če bi upoštevali dejansko rast stroškov, bi ugotovili, da nam je Ministrstvo zelo zmanjšalo osnovno podporo kljub nominalno navidezno enakemu znesku, ki nam ga dodeli. Deloma je najbrž za to krivo tudi nepoznavanje našega dela na Ministrstvu, saj so nas različni "tekmeči" uspeli očrtniti in prikazati kot okosteneli ostanek iz preteklosti. Vilenica je seveda "močec" dokaz, da temu ni tako. Tu je treba omeniti še podporo CEI-Srednje Evropske Pobude, ki nam hodi na roko, ampak tudi tu se je treba vsako leto pošteno potruditi, da kaj dobimo. Tudi pri njih nam ni nič podarjeno na lepe oči. In zneski se prav tako spreminjajo, na žalost navzdol. Ostalo pa je treba nabrati. Če vam povem, da smo se letos za pomoč in sodelovanje tako ali drugače obrnili na tristo različnih mogočih sponzorjev, se z mnogimi sestali, pogovarjali in podobno, si lahko predstavljate, kako naporna je nabirka denarja. Pri nas se veliko govori o sponzorjih, a priti do konkretnih zneskov ni niti najmanj lahko. Zato že razmišljamo, kako bi skrčili nekatere tradicionalne stroške na Vilenici, na primer tiste za Zbornik. Pri tem pa moram povedati, da smo že bili prisiljeni zmanjšati tudi znesek za Mednarodno literarno nagrado Vilenica. Z začetnih 15000 DM smo zaradi inflacije, davka na dodano vrednost in padca vrednosti tolarja nagrado že zmanjšali za vsaj eno tretjino. Seveda pa se to nikomur v Sloveniji ne zdi problematično. Tu so, kot vsepovsod drugje, pomembnejši nogomet in razni megaspektakli.

Vsako leto Vilenica pripomore k večji prepoznavnosti Slovenije, slovenske književnosti in avtorjev ter slovenstva v svetu. Je bilo tako tudi letos?

Seveda. Saj je to ena izmed njenih prednostnih nalog. Ob Vilenici DSP pripravi posebne izdaje svoje edicije Litterae Slovenicae, letos na primer prevod romana Ferija Lainščka *Komu roža cveti* in pa *Antologijo mlajših pesnikov devetdesetih let*. Poleg tega smo na Vilenici spet pripravili razstavo knjig, ki smo jo letos premaknili v predverje hotela Klub, kar se je pokazalo kot odlična ideja, saj so tako udeleženci lahko neposredno videli, kaj se pri nas dogaja tako rekoč ves čas prireditve. Da je bila zamisel dobra, se je izkazalo tudi na koncu. Udeleženci so namreč dobesedno izpraznili police, kar pomeni, da so knjige odnesli s seboj. Boljše promocije si ne bi mogli zažele. Upam, da nas bodo založniki, ki so nam poslali svoje knjige, razumeli in jih ne bodo zahtevali nazaj. Razen tega pa so seveda kot vsako leto tudi letos na Vilenici imeli svojo priložnost tudi slovenski avtorji. Upam le, da nam bo nekega dne uspelo predstaviti tudi kakšno zgodovino slovenske literature v svetovno dostopnejšem jeziku, kot je slovenski. Tudi to namreč ostaja eden izmed projektov Vilenice.

Spoznali ste izjemno dosti književnikov z vsega sveta in zato si upamo vam postaviti neobičajno vprašanje, in sicer, kaj po vaše družijo vse književnike, če za hip odmislimo zavezanost pisani besedi, ki je seveda lastna vsem.

Hm, če malce polemiziram, potem bi rekel, da želja po uspehu. V zadnjem času je vse bolj čutili imperativ uspeha za vsako ceno. Iz čim manjše sredine prihajajo avtorji, tem večjo potrebo po prevedenosti in objavah v čim več tujih jezikih je čutili pri njih. Zdi se mi, da se literatura postavlja šele na drugo mesto, vsaj pri večini, ali pa vsaj pri tistih, ki se mednarodno najučinkovi-

teje uveljavljajo. Mislim, da gre za neko obliko paranoje ali celo panike, ki je sicer splošen pojav v današnjem svetu, ki pa ima tudi na področju literature svoje mlade, če tako rečem. Potreba, da bi se tudi v literarnem prostoru zgodilo nekaj takega, kot je, recimo, popularnost in finančna uspešnost rock glasbe, ki sicer ni bila imuna za dobro glasbo, je pa ponudila možnost različnim enodnevnim oblikam t.i. novih glasbenih struj (ki seveda niso razveljavile starih, čeprav so to govorile), sili človeka, da bi se odvrnil od dobre literature na sploh in se posvetil samo tistemu, kar je "novo" ali celo "najnovejše". Seveda pa se je že nič kolikokrat izkazalo, da je bilo novo samo na neki nov način zapakirano nepremišljeno staro, da je šlo torej za nekakšne klišeje, ki imajo pri manj zahtevni publiki veliko večjo odzivnost. Gre torej za novo potrebo promocije in samo promocije, ki je prisilila večino avtorjev, da se začenejo obnašati tržno in ne več "strokovno". Mislim, da je to neki nov skupni imenovalec, ki pogojuje vse nas. Pri Vilenici se tega zavedamo in pazimo, da mu ne bi preveč nasledili. Po drugi strani pa se zavedamo, da bomo morali začeti avtorje za opravljeno delo honorirati in jim plačati stroške potovanja. V to smer tečejo moderni trendi in, če hočemo ostati poleg, bomo morali slej ko prej ugrizniti v to kisljo jabolko. Sicer pa je to pošteno tudi do avtorjev. Če hočemo imeti na Vilenici dobre avtorje, jih moramo nagraditi. To je vendar jasno.

Letos ste veliko govorili o tem, da sta internet in literatura povezana med seboj. Povejte nam, kaj sami mislite o internetu in literaturi.

Internet je medij novega časa. Ni edini in ne ukinja starejših medijev, ponuja pa možnosti, ki jih ostali mediji niso pokrili. V tem smislu je zanimiv tudi za literaturo. In na različnih področjih. Na Vilenici smo pokazali nekaj projektov, ki posegajo na različna področja koristne simbioze literature in omrežja. Od spletnih revij, ki omogočajo tudi literaturam malih narodov, da se enakopravno predstavijo ob boku literatur veliko večjih sosedov, do različnih *on line* knjižnic, preko katerih ima vsak bralec neposreden dostop do izvirnikov in posameznega avtorja. Avtorji se lahko prek svojih spletnih strani mimo zapletenih filtrov in "cenzure" založnikov in urednikov neposredno predstavijo potencialnemu bralcu, v vsakem trenutku dosegljivi po celem svetu. Vsekakor je internet treba razumeti kot nov komunikacijski medij, ki omogoča celovit in interaktiven prenos informacij. Preko spleta bomo mogoče, upajmo, da že v kratkem, v živo spremljati dogajanje na Vilenici po vsem svetu. V tem smislu je pozitiven medij. Ta pa ne bo izpodrinil klasične knjige. To tudi ni njegov namen. Na internet je treba gledati kot na nadgradnjo tega, kar že obstaja. V tem smislu mislim, da je izredno dragocen.

Ste eden tistih, ki še vedno trdno verjame, v knjigo, ki pa ji nekateri napovedujejo skorajšnjo smrt, češ da naj bi jo zamenjala t.i. elektronska knjiga. Verjame, tem napovedim?

Zgoraj sem deloma že odgovoril na to vprašanje. Ne vem sicer, od kod vam misel, da sem nasprotnik elektronskih

knjig. Kljub vsemu mislim, da elektronska knjiga ne bo izrinila klasične knjige. Vsekakor predstavlja določeno ponudbo, ki ima svoje prednosti in bo gotovo pritegnila veliko ljudi. V tem ni nič narobe. Ne vidim potrebe, da bi morali klasično in elektronsko knjigo postaviti kot izključujoči alternativni, ki si stojita nasproti kot dva smrtna sovražnika. Luditizem se že v devetnajstem stoletju ni izkazal za pozitivno pobudo in mislim, da tudi danes prej zavede, kot pa koristi. Glejmo raje nanje kot na dva partnerja. Zamislimo si primer, ki nam bo pomagal razumeti, kaj mislim. Natisniti knjigo s 500 stranmi predstavlja v današnjem času, vsaj v Sloveniji, že ogrožen naravni pojav. Kdo bo vložil v omenjeni projekt (sploh če gre za domačega avtorja) toliko denarja, če ve, da se mu ne bo povrnila niti polovica. V primeru elektronske knjige bi bil to mačji kašelj. Zadovala bi lektorirana verzija iz avtorjevega računalnika na zgoščenki, ki bi jo naklonjeni bralec vložil v svojo elektronsko knjigo, in stvari bi bile opravljene. Zgoščenko si lahko privoščijo vsaki avtor. Stane 1 evro, tehnologijo za zapako teksta pa ima že vsak doma. Seveda nas to postavi pred novo vprašanje: od česa bo avtor živel, če bo lahko vsak vtikal njegovo zgoščenko, kamor bo hotel. Gre za vprašanja avtorskih pravic v elektronskih medijih. Toda za nas, ki stvari ustvarjamo, imamo pa težave z objavo in s stroški samoizdaj, te stvari niso zanemarljive. Zato se jim ne bom prehitro odrekel zgolj zaradi vprašljivih načel, za katerimi se je potuhnila celotna problematika parazitiranja založnikov na avtorjih in njihovih tekstih.

Je Vilenici in posredno z njo tudi slovenski književnosti uspelo preboj v Evropo in kako se to pozna?

Kaj pomeni preboj v Evropo? Vilenica ni edini kanal, preko katerega slovenski avtorji vstopajo v Evropo. To je jasno. Vilenica lahko pri tem samo pomaga. In to tudi počne. Prvič, Vilenica je najpomembnejša tovrstna manifestacija v Srednji Evropi in ena večjih v Evropi. Da bi utrdili njen ugled, smo ustanovili nekakšno zvezo mednarodnih literarnih festivalov, v okviru katere smo povezali veliko tovrstnih prireditelj in organizacij. Ta zveza pa ne pomeni zgolj komunikacijskega medija, torej nekakšnega ekskluzivnega telefonskega omrežja, ampak tudi distribucijsko mrežo. Letos prihajamo z omenjeno organizacijo na spletno omrežje, kar pomeni, da bo zveza aktivno zaživel. Vilenica je torej kot enakopravni član znana v omenjenih krogih, še posebej, ker je pobudnik omenjene zveze. Drugič, Vilenica se je prav prek omenjene pobude vključila v različne evropske projekte, ki se posvečajo predstavljanju literature. Vilenica skrbi pri teh projektih za slovensko literaturo. Taka programa sta na primer Poetry International Web in Lyrikline (pri katerem sodelujemo s Študentsko založbo). Podobnih navez je še več. Naj omenim samo še naše sodelovanje z italijanskimi kolegi Edizione Multimedia in Sidaja v Trstu, ki je pripeljalo do uresničenja mednarodnega literarnega festivala v Trstu. Ali pa s Festivalom v Modeni in Genovi, s katerim se dogovarjamo o Mediteranski zvezi. Podobnih navez je še kar nekaj. Vse te kanale izkoriščamo tudi za posredovanje naše literature v svet. Poleg tega pošiljamo v svet tudi Vileniške Zbornike, tako v obliki knjig kot spletnih baz. Zadnje čase je vse več organizatorjev podobnih festivalov po svetu, ki se k njim zatekajo po navdih, koga naj povabijo na svoj festival. Od udeležencev na lanski Vilenici jih je po svetu odpotovalo vsaj 25%, kar je izreden učinek. Seveda pa je svet prevelik in Vilenica predstavlja le majhen dejavnik, ki pa vsekakor širi svoj vpliv. Verjamem, da bo v bodoče omenjeni vpliv samo še naraščal.

3

*****
ČETRTEK,
26. SEPTEMBER
2002

PREDSTAVITEV DVEH KNJIG,
KI STA IZŠLI PRI OGNJIŠČU

RAZMIŠLJANJE PO TORONTU

**P. RUPNIK
O IKONAH****SPREMENITI SVET**

PAOLO POSILLIPO

V ponedeljek, 7. oktobra, bo ob 19.30 v veliki avli Teološke fakultete v Ljubljani predaval p. Marko Ivan Rupnik o podobi človeka v luči ikon. Obenem bo predstavitev dveh knjig, ki sta izšli pri založbi Ognjišče: *Pričevanje svetih ikon* in *Reči človek*.

Ikone so svete podobe, okno v onstranstvo, značilne zlasti za versko tradicijo krščanskega Vzhoda; zanimanje zanje pa vse bolj narašča tudi na Zahodu. P. Rupnik, ki je pred tremi leti zaslovel kot "papežev slikar", saj je z vsebinsko izredno bogatimi mozaičnimi poslikavami prekril stene vaticanske kapele Odrašenikove Matere, je kot umetnik in teolog tudi velik poznavalec bogate vzhodne tradicije ikonopisja; zato bo predavanje izredno zanimivo. Knjiga *Pričevanje svetih ikon*, ki je zaradi obravnavane teme novost na slovenskem knjižnem trgu, je nastala štiriinšestdesetletno. Duhovne razlage ikon, ki sledijo reprodukcijam v knjigi, so namreč sad znanja in peresa ne le omenjenega patra, ampak tudi njegovega "duhovnega očeta" p. Tomaša Špidlika, enega izmed največjih živečih teologov-poznavalcev vzhodnega krščanstva. Skupno z drugimi teologi in izobraženci si v rimskem študijsko raziskovalnem središču Aletti prizadevata za ustvarjanja kulture dialoga med vzhodno in zahodno krščansko tradicijo. Prav spajanje dveh pljučnih kril, ki je sicer zelo prisotno v besedah in dejanjih sv. očeta, pa tudi nujno za ohranitev vitalnosti krščanstva zlasti pri nas, je rdeča nit delovanja in pisanja tako p. Rupnika kot p. Špidlika. In ikone so privilegirana pot do spoznanja velikih resnic, ki jih kot svetinj ohranjajo vse do danes vzhodni bratje kristjani.

Predstavljena bo tudi Rupnikova knjiga *Reči človek*, ki velja za nekakšno sintezo njegovega teološkega razmišljanja. Po njej bomo drugače gledali na številne dogodke v svojem življenju in v človeški zgodovini.

Omenimo še, da je p. Rupnik v letošnjem poletju v Sloveniji izdelal tudi tri mozaične poslikave: na sedežu Prešernove družbe v Ljubljani, v kapele Marije Pomagaj v Tamarju (župnija Rateče-Planica) in v župnijski cerkvi v Grosupljem. V italijanski je v začetku poletja izdal knjigo *Spraševanje vesti*, v slovenščini pa je pri založbi Dravljje izšla njegova knjiga *Razločevanje*.

Beseda Amerika vzbuja v naših mislih - in ne samo v naših - pojem obljubljene dežele, kraja, kjer se vse želje lahko uresniči. Tudi s podobnimi pričakovanji smo se konec meseca julija odpravili na romanje v Kanado, na Svetovni dan mladih, vedoč predvsem to, da bomo tam imeli priložnost za duhovno prenovu ter za utrditev v veri ob srečanju s papežem in s tisočimi mladimi z vsega sveta. Poleg vsega tega pa se je zgodilo nekaj nepričakovanega, česar ne moreš doživeti, če ostaneš "zaprt v domačem brlogu" ali preko televizijskih ekranov ali pa tudi preko spleta. Govorim o človeških odnosih, ki nas, kristjane in nekristjane, povezujejo v eno družino.

Nekaj takega smo doživeli, ko smo prišli v Montreal in so nas zelo tople sprejeli, skoraj kot svojce. Še posebno gostoljubnostjo in toplino pa so nas sprejele družine, pri katerih smo bivali: z nami so se obnašale, kot bi res bili njihovi sinovi in hčere ali bratje in sestre; toliko so za nas skrbeli, da nam ni nikoli ničesar zmanjkalo: od jutranjega obilnega zajtrka do sadja in raznih "snackov" za južino. Bilo je, kot če bi živeli v svojih rodnih družinah, če ne celo boljše. Odprli so nam ne le vrata svojih hiš: odprli so nam vrata svojih src. Vendar so se mi prav v tem izobilju materialnih dobrin in čustev pojavljala razna vprašanja: če že mi, ki živimo v "ugodnih" življenjskih razmerah, "zavidamo" Američanom njihovo življenjsko raven, kaj o nas mislijo tisti ljudje, ki se dan za dnem soočajo z lakoto in žejo, tisti, ki nimajo strehe, ki nimajo družine ali prijateljev, in tisti, ki ne poznajo Boga? Kaj mislijo vsi tisti ljudje, ki se vkrčavajo na ladje, da bi dospeli na naše obale ter tu našli delo in streho, pod katero spraviti svojo družino, ali vsaj dobiti hleb kruha? Zakaj celo nekateri verniki - kristjani - vidijo v njih barbare, skoraj živali, ki prinašajo samo kriminal - seveda so tudi takšni ljudje - ko so v resnici le duhovne in materialne pomoči potrebne osebe? Kaj lahko mi mladi storimo, da naši ljudje spoznajo, kaj je res potrebno za vse tiste, ki puščajo svoje domove, da bi našli novo življenje, (svojo) Ameriko pri nas, v Evropi?

Na vsa ta moja vprašanja sta nezavedno odgovorila pomožni koprski škof msgr. Jurij Bizjak in sveti oče na Svetovnem dnevu mladih: mladi imamo zahtevno nalogo, da vsaj z zgledom poskusimo spremeniti ta svet, kateremu vladata nestrpnost in brezbriznost, svet, v katerem je Bog v besedah, a ne v srcih ali v dejanjih ljudi.

Čeprav se večkrat počutimo nemočne pred vsemi pregradami, ki jih takšen svet postavlja, ne smemo nikoli izgubiti upanja, da lahko kaj naredimo, kajti tudi s samim zgledom imamo možnost, da izvršimo to našo nalogo evangelizacije - oznanjevanja vesele novice. Naš zglede naj bo garancija, da bodo naslednji rodovi lahko spremenili svet. Ne bodo ga spremenili svetovni vrhovi kot v Johannesburgu, kjer otroci umirajo zaradi lakote, žeje in boleznih le nekaj metrov daleč od palače, kjer so se pred nekaj tedni srečevali državniki. Ne bodo ga spremenile vojne ali vojske. Vsak izmed nas je odgovoren za tovrstno revolucijo, zato se moramo potruditi, da prihodnjim generacijam izročimo takšen svet, da ga bodo lahko oni izboljšali.

Vse to pomeni biti "luč sveta in sol zemlje": postati "verodostojne priče Božje ljubezni" in "ohraniti celovitost zaklada vere", kot opominja sveti oče v svoji poslanici za 17. Svetovni dan mladih.

SKRIVNOST ZAKONSKE LJUBEZNI

P. MIRKO PELICON

**KJE NAJDEMO
TEMELJE?**

Vsi lahko rečemo iz svojih izkušenj, da smo potrebni odnosov. Zaradi teh izkušamo veselje ali pa v teh trpimo. Prav odnosi nam izoblikujejo življenje in nazor. Vsak izmed nas nudi to, kar je prejel, zato je postane družinsko okolje izredno pomembno, saj se tam spletejo odnosi, ki bistveno zaznamujejo zakonca in njegove otroke, če jih imata.

Poglejmo zakonsko stvarnost v luči geneze, t.j. prve Mojzesove knjige v Svetem pismu. V petem poglavju, druga vrstica piše: "moža in ženo je ustvaril in ju blagoslovil ter ju imenoval Adam (v naših prevodih piše v dvojini "človeka"), takrat, ko sta bila ustvarjena". Beseda oz. ime Adam hoče izraziti prav to: odnos med dvema osebam oz. več. V svojem jedru je človek bitje odnosov, ustvarjen po božji podobi, ker Bog so tri osebe (Oče, Sin in Sveti Duh) v odnosu med seboj in vsak izmed nas je deležen te skrivnosti ljubezni z darom samega življenja in s tem, da hrepeni po odnosu in se uresničuje v odnosu do drugega. Mama desetih otrok je na poroki svojega sedmega javno pri mizi izpovedala: "Veliko skrbi je bilo pri vseh desetih, vendar vredno je bilo se jim posvetiti scela. Delo na kmetiji, otroci... ah, saj tudi utrujenost ni bila taka, da bi mogla reči, da nisem zmogla. Danes imajo vsi moji otroci službo, so poročeni, eden se je odločil za posvečeno življenje". Ko je to pripovedovala pri mizi na svatbi, je njen nagubani obraz izžareval tako spokojnost, da je mama pri svojih sedemdesetih bila prav lepa. Vprašal sem jo, ali kaj pogreša, ali bi kaj drugače ukrenila; odgovorila je, da bi to naredila sedaj, ko gleda nazaj; pa vendar je nekdo drug vse poskrbel. Mož jo je tiho poslušal ter priznal, da je "odlična mama in izvrstna žena". Uresničenja gospa, bi rad dodal.

Zastojnski odnosi nas uresničujejo. Mame nas znova in znova učijo. Iz navedenega primera se mi zdi, da lahko zaključimo, da je človek ustvarjen, da ljubi in da prejme ljubezen. Oboje predstavlja velik blagoslov v življenju. Svetopisemsko razmišljanje izhaja iz življenja v luči Boga in se potrjuje v življenju ljudi v dobrem in slabem.

Dovolite mi tudi nekaj besed o

izvirnem grehu. Izvirni greh je rušenje sposobnosti odnosov. Za človeka predstavlja smrt prav zaradi tega, ker uničuje človekovo bistveno značilnost: Odnos. Človek sicer ostane božja podoba, vendar izgubi sličnost, tako da se ne uresničuje v resnici in ljubezni odnosov samih in ljubezen v njem ni učinkovita. Izvirni greh zapre človeka v njegovo osamljenost in ga vodi k samoljublju ter k ogroženosti pred drugim iz strahu pred smrtjo. Pomislite na pare, ki se zapirajo in se navežejo na materialne dobrine v prepričanju, da jih bodo te odrešile, saj, če ne "uživaš" tu in sedaj, nima smisla živeti, ker bo smrt itak vse pobrala.

V *Visoki pesmi* beremo, katero je zdravilo za strah pred minljivostjo. "Zakaj močna kakor smrt je ljubezen, trda kakor podzemlje njena gorečnost" (Vp 8,6). V drugem poglavju prve Mojzesove knjige najdemo zapis, kako je Eva ustvarjena iz Adamovega rebra, to pomeni, da bo Adam (človeštvo) iskal Evo kot del samega sebe. V tem zapisu temelji zakonska skrivnost, ker v Evini pripadnosti Adamu in obratno sta oba eno telo. Vemo, da prva Mojzesova knjiga do 18. poglavja ni zgodovinska. Je pripoved, ki želi v prispodobah izraziti temeljno resnico o človeku samem v luči najglobljega spoznanja svetopisemskega avtorja, to je, da je življenjsko trdnost mogoče pridobiti le v močni zasidranosti ljubečih in svobodnih medosebnih odnosov moža z ženo in obratno, saj ti izvirajo iz Stvarnikove ljubezni in so dar, za katerega nimamo zaslug in niti pravic: je pač dar, ki ga Bog daje neprislilno vsakemu.

V nas je svoboda, da ga razvijemo in živimo ali pa ne. In v tem je resnica izvirnega greha, da ta dar ljubezni lahko zavrnemo s posledicami, ki so lahko najbolj vidne na spolnem in celotnem vedenjskem področju. Narcizoidnost ima tukaj svoj izvor.

**SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU A****ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO**

VILJEM ŽERJAL

**26. NAVADNA NEDELJA -
SLOMSKOVA**

"Moja pot da ni pravilna? Ali niso vaše poti nepravilne?" (Ezk 18,25).

"Gospod je iskren in dober, zato poučuje grešnike o pravi poti" (Ps 25,8).

"Imejte v poniznosti drug drugega za boljšega od sebe" (Flp 2,3).

"Kaj se vam zdi?" (Mt 21,28).

Vsaka nedelja, pa naj se imenuje kot današnja - "Slomskova" ali svetih nadangelov ali po velikem prevajalcu Božje besede, po cerkvenem učitelju, našem rojaku, sv. Hieronimu ali po angelih varuhih ali kako drugače, nas s spominom svetnikov, ki jih častimo ob koncu septembra in v začetku oktobra, ko se zopet poglobimo v skrivnost Matere Marije, približa možu, človeku Kristusu Jezusu (1 Tim 2,5). Podoživlja namreč Jezusovo veliko noč tako, da vsak svetniški praznik usmerja Kristjana v Jezusa, v njegovo smrt in vstajenje. Tudi vse zunanje slovesnosti svetnikov na nedeljo slavijo Jezusovo veliko skrivnost ljubezni in slavo Boga Očeta.

Nedelja torej razodeva velikane svetosti samo kot ponižne služabnike Jezusa. Sv. Hieronim npr. je preklečal dobesedno del svojega življenja pred Sv. pismom na kolenih. Prevajal ga je s

pravim češenjem Boga, ki se je razdaljal po človeški govoric in za človeka. Njegov prevod je tako mojstrski, da ga je Cerkev imela za uradnega, standardnega do II. Vatikanskega koncila, torej približno 1500 let. Sv. Terezija Deteta Jezusa je s spoštovanjem Božje besede kar izžarevala ljubezen do Boga in do človeka, kljub telesnemu umiranju.

Sv. nadangeli, ki jih ponekod slavimo na nedeljo, še posebej Mihael, molče govorijo: "Kdo je kakor Bog?" Izganjajo hudobne duhove, vodijo po poti poštenja, so priprošnjiki za zdravje tudi telesa in duše, ne samo duha, razodevajo skrivnost, od vekomaj skrito v Bogu o učlovečenju Sina po novi, edinstveni Evi - materi vseh živih - po Mariji.

Celo vsakega človeka, pa tudi vsak narod posebej vodijo poslanci miru in življenja, angeli varuhi (KCC 328 ss).

Ob toliko Božjih pričevalcih obhajamo vsako nedeljo, pa tudi med tednom, dasi manj slovesno, Jezusovo smrt (in vstajenje), dokler ne pride (1 Kor 11,26).

Že prvo berilo, vzeto iz preroka Ezekielja, govori, da nas Bog hoče rešiti. Gre namreč za življenje ali smrt človeka, vsakega izmed nas. Zato nas Bog po nedelji rešuje grehov in krivic. Usmerja nas k sebi, kliče nas ven iz krivice, ki rojeva smrt (Ezk 18,25-28).

Psalm je en sam klic k Bogu, naj nas varuje in vodi po svoji poti. Prosimo tudi, naj pozabi grehe mladosti in prestopke. Sklicujemo se na njegovo usmiljenje in na njegove dobrote. Prosimo, naj bi nas naučil ponižnosti, iskrenosti in dobrote (Ps 25,4-9).

Spev drugega današnjega berila, ki se navaja večkrat med letom (Flp 2,1-11), nas tolaži, ko razkriva srce Boga ter učlovečenje Božjega Sina, njegovo smrt in vstajenje zato, da bi nas rešil večne smrti. Besede apostola "Imejte v ponižnosti drug

drugega za boljšega od sebe" (v. 3) nas naravnost zmedejo zato, ker je namreč Jezus razodel sebe kot ljubezen, ki nas ima skoraj za boljše od sebe, za vredne, da se on izniči, da prevzame podobo hlapca, umrljivega in neznanega človeka. Bolj se ne bi mogel ponižati, saj je bil pokoren Očetu do smrti, smrti na križu.

Tudi sv. Pavel nam podobno kot Jezus izgovori besede, ki jih na prvi pogled ne moremo razumeti: "Želel bi biti sam preklet in ločen od Kristusa v prid svojim bratom" (Rim 9,3). Seveda si ne želi večnega pogubljenja, pač pa izničenje samega sebe pri oznanjevanju vere, kakor Kristus, v prid drugim. To izničenje pa je kakor seme v zemlji, ki umre zato, da vstane novo (1 Kor 15,35-38,42,44).

Pavel nas uči pot edinosti ("da ste istih misli in iste ljubezni" - Flp 2,2) in pot ponižnosti ter življenja in dela za druge.

Vera mora namreč biti iskrena in zaupna. V priliki nam Jezus pokaže, kako iskrenost premaga prvotno nevoljo prvega sina, ki ga oče vabi na delo v vinograd. Drugi sin pa ni resen, je dvoličen, poigra se z očetom, mu ne zaupa (Mt 21,30).

Ali se tudi nas kristjanov drži očitke nerensnosti, češ da eno govorimo, drugo pa delamo oziroma da nič ne delamo?

Vera mora biti resna, mora iskati Boga po poti Jezusa Kristusa. Tudi nas vprašuje, kaj se nam zdi staviti vse na takšnega Boga, ki je izničen, zbrisan kot ničla na tem svetu napuha.

Jezus trdi, da so nečistnice in cestinarji lahko bolj pripravi za nebeško kraljestvo, ki jih prevzame in hkrati zagnusi življenje v grehu, kakor pa drugi sin, ki ne pozna ponižnosti ne ljubezni ne hvaležnosti ne kesanja (Mt 21,28 ss).

Naj bo vsaka sv. maša, zlasti nedeljska, moč za ljubezen, za delo za druge, v moči "moža bolečin" (Iz 53,3).

VSESLOVENSKO MLADINSKO SREČANJE V STIČNI

VEČ TISOČ MLADIH SLOVENCEV V STIČNI

ANDREJ ČERNIC

Stična je mirna vasica, v kateri kraljuje mogočni samostan patrov cistercijancev. Vsako tretjo soboto v septembru pa se že enaindvajset let na velikem vrtu stiškega samostana zbira več tisoč mladih na tradicionalnem vseslovenskem mladinskem srečanju. Letošnje izvedbe srečanja mladih vernikov, ki je bila v soboto, 21. septembra, se je udeležilo kakih osem tisoč mladih iz vse Slovenije. V Stično se je odpravilo tudi enaindvajset predstavnikov goriške pokrajine.

Kljub neprijaznemu vremenu se je jutranji program začel že ob poldesetih s festivalom mladosti in vere. Pester in razgiban program je animirala skupina *Hitri polži*. Za glasbeno spremljavo je poskrbelo skupina *Nova zapoved*, ki zelo pogosto igra na mladinskih verskih srečanjih. Jutranji mraz in vlago so mladi premagovali s prisrčnimi pesmimi in igrami. Posebej so se vsem udeležencem predstavili mariborski nadškof Franc Kramberger, koprski pomožni škof Jurij Bizjak in ljubljanski pomožni škof Alojz Uran. Srečanje je potekalo v znamenju torontskega Svetovnega dneva mladih, ki je potekal v letošnjem juliju. Samo geslo srečanja v Stični ("Bodite sol zemlje in luč sveta") je jasno kazalo na povezavo s kanadskim snidenjem mladine vsega sveta.

Ob poldvanajstih se je pod rahlim dežjem festival prelil v vrhunec srečanja v Stični, s sv. mašo, ki jo je daroval mariborski škof Franc Kramberger. Za nekoliko posebej, a zelo prisrčno glasbeno kuliso je poskrbelo skupina *Nova zapoved*, ki je pravzaprav z glasbenimi motivi bogatila in zabavala mlade čez cel dan. Pridigo je imel ljubljanski pomožni škof Alojz Uran. Poudaril je pomen živga pričevanja in aktivnega doživljanja vere in izogibanja njene pasivizacije. Samo z jasnim in konkretnim delovanjem lahko mladi kot sol zemlje dajejo okus svojemu življenju in življenju bližnjih.

Po obredu sv. maše so se vsi udeleženci lahko nekoliko sprostiti, si prosto ogledovali velike samostanske vrtove, ki so go-

stili srečanje, in ne nazadnje spoznali tudi samo Stično. Mnogi so se tudi zadržali na glavnem prireditvenem prostoru, se pogovarjali s starimi prijatelji in srečevali nove. Popoldanski program je predvideval več delavnic. Organizatorji so devetnajst delovnih področij razdelili na pet skupin. Prva skupina se je poglabljala v molitev in razmišljanje o Bogu; posebnost je v tej skupini predstavljal meditativni ples, s katerim so se udeleženci sprostiti in se lažje koncentrirali v svojem razmišljanju. Drugo skupino sta vodila škofa Bizjak in Uran. Prvi je pripravil katehezo, ki je za rdečo nit imela misel *Veseli se svojega praznika*, drugi pa je vodil pogovor *Nikoli slabe volje*. Tretja skupina se je ukvarjala s problemi, ki zadevajo družbe-

no vest vsakega posameznika. Na dan so prišle težave, ki jih doživljajo begunci zaradi preseljevanja, mladi so se soočili z delom misijonarjev in predstavnikov organizacije Karitas. Udeleženci četrte skupine so prisluhnili zanimivim pričevanjem, ki so zadevala svet mamil, problematiko zakonskega življenja, odnos mladih do Jezusa Kristusa ter vrednotenje človeškega življenja. Mladi, ki so se pridružili peti skupini, so se posvetili kulturi in razvedrilu. Organizatorji so zanje pripravili multiaktivno delavnico, glasbeno nadarjeni udeleženci so se preizkusili z *musicalom*, športniki so tekmovali v raznih športnih disciplinah. Posebno delavnico, ki je poudarjala pomen življenja v naravi, so vodili skavti, člani organizacije ZSKSS. Novinarji Družine ter njene mladinske priloge *Mlade ga vala* so udeležencem nakazali prvine novinarstva. Na srednjem prireditvenem prostoru je bil končno tudi prostor, namenjen klepetanju in medsebojnemu spoznavanju.

Vseslovensko srečanje v Stični se je sklenilo s skupnim rajanjem in veseljem. Vrvež mladine, njeno navdušenje in veselje so do večernih ur vedrili razpoloženje v mogočnem samostanu in ga za dobrih štiriindvajset ur spremenili v največje slovensko zbirališče za mladino.

SVETNIK TEDNA

22. SEPTEMBRA

SILVESTER ČUK

MAVRICIJ IN TOVARIŠI, MUČENCI

Tiranom vseh časov so bili napoti ljudje, ki so mislili drugače kot oni. Ker so imeli moč in oblast, so se jih znebili tako, da so jih dali pomoriti. Takega velikega pokola nedolžnih ljudi se spominjamo danes, ob godu svetega Mavricija in njegovih tovarišev, ki jih je bilo nekaj tisoč! Vsi so bili rimski vojaki iz legendarne tebajske legije, znane po izredni hrabrosti. Tebajska se je imenovala zato, ker so bili njeni možje večinoma iz pokrajine Tebaid v Gornjem Egiptu, ki je bila po svojem prebivalstvu odločno krščanska, zato so bili v tebajski legiji sami kristjani. Ko ji je poveljeval Mavricij, je dal surovi in kruti Maksimijan, sovladar cesarja Dioklecijana, celotno legijo poklati zato, ker si zaradi svojega krščanskega prepričanja njeni vojaki niso hoteli omadeževati rok s krvjo nedolžnih ljudi. To se je zgodilo na ozemlju današnje Švice med leti 280-300. Tamkajšnji škof Teodor je dal okoli l. 360 na kraju pokola postaviti cerkev v čast tem krščanskim junakom, katerih spomin Cerkev obhaja že od leta 350.

Mavricij je bil po vsej verjetnosti črnc, kajti njegovo ime v latinščini pomeni "Maver ali zamorec ali črnc" (v starem veku se je severozahodna Afrika imenovala Mavretanija). Legija, ki ji je poveljeval, je prišla iz Afrike čez Alpe v Galijo (sedanjo Francijo), da bi tam zatrla upor domačega prebivalstva, kakor je svojemu sovladarju Maksimijanu ukazal cesar Dioklecijan. Vzrok za bojni pohod je bilo preganjanje krščanstva. V rimski vojski je bil tedaj običaj, da čete opravijo daritev bogovom in si izprosijo uspeha v bitki, hkrati pa vojaki ob tem obnovijo svojo prisego. Krščanska tebajska legija se je tej daritvi hotela izogniti in se je umaknila v soteske, kjer je danes mesto Sankt Moritz (ni težko uganiti, da je to nemška oblika imena Mavricij). Drugo poročilo pravi, da so se tja umaknili zato, ker niso hoteli napasti nedolžnega prebivalstva. Ko je Maksimijan opazil, da se je tebajska legija umaknila, je poslal poveljniku Mavriciju ukaz, da se mora legija vrniti k drugim četam, sodelovati pri daritvi in obnoviti prisego. Tebajci so to odklonili, češ da proti svoji vesti ne morejo ravnati. Maksimijan je dal vsakega desetega vojaka te legije obglaviti. To jih ni oplašilo. Ker so vztrajali pri svoji odločitvi, je Maksimijan spet ukazal, naj vsakega desetega obglavijo.

Tedaj je Mavricij poslal Maksimijanu pismo, v katerem med drugim pravi: "Mi smo tvoji vojaki, cesar in gospod, smo pa tudi služabniki pravega Boga. Do tebe imamo dolžnost, da ti služimo, Bogu pa dolgujemo poštenost življenja. Od tebe prejemo plačo za svojo službo, od Boga pa imamo življenje. Če nič grešnega ne zahtevaš od nas, ti bomo pokorni. Pokaži nam sovražnika, pa boš videl, kaj vse zmoremo. Ne smemo pa si omadeževati rok s krvjo nedolžnih..." Ko je cesar prebral to pismo, je spoznal, da teh junaških bojevnikov ne bo mogel pripraviti do tega, da bi odpadli od vere, zato je vso tebajsko legijo obsodil na smrt.

Češčenje svetega Mavricija in tovarišev se je kmalu razširilo zlasti po Srednji Evropi. Umetniki upodabljajo svetnika kot poveljnika v bojni opremi, z zastavo, okrašeno s sedmimi zvezdami ali grbi. Ime Mavricij je pri nas zelo redko, še najbolj je znano na Primorskem.

5

ČETRTEK,
26. SEPTEMBER
2002

GORIŠKO ROMANJE

V soboto, 21. l.m., je goriški nadškof Dino De Anton s 360 romarji iz vse škofošije poromal h koroškemu svetišču Maria Gail v bližino Beljaka. Pobuda, ki je bila dobro sprejeta tudi po romanju v Stično, se še navezuje na proslavljanje 250-letnice ustanovitve nadškofije. Na tak način lahko goriški verniki od bližje spoznajo verska žarišča, ki so nekdanj pripadala goriški nadškofiji. Romarji so po maši v Marijinem svetišču obiskali Beljak in njegove znamenitosti ter čudovito opatijo Millstatt, ki leži ob jezeru.

VODOVOD NA SV. GORO

Sveta Gora, božjepotno središče nad Novo Gorico, je dobila svoj vodovod. Slovesno so ga odprli v petek, 20. l.m., dogodek pa so počastili predvsem franciskani iz tamkajšnjega samostana, predstavniki Mestne občine Nova Gorica na čelu z županom Črtomirjem Špacapanom ter strokovnjaki, ki so vodili gradnjo vodovoda. Na Sv. Gori so v vsem času obstoja tega svetišča uporabljali vodo iz kapnice, v sušnih obdobjih pa so jo dovažali iz doline, v zadnjih letih iz Nove Gorice. Novi vodovod poteka od zajetnega

vodnega vira Lokatonci pri Grgarju, dolg je 2.248 m, vodo pa na goro, ki leži na 672 m nadmorske višine, potiskata dve potopni tlačni črpalni. Ima zadostno zmogljivost, da bodo iz njega lahko zadostili sedanjim in morebitnim večjim potrebam samostana, bazilike, doma duhovnih vaj, mladinskega doma, gostišča ter seveda romarjev in obiskovalcev. Stroški so znašali okrog 54 milijonov tolarjev, sredstva pa je v celoti prispevala Mestna občina Nova Gorica. Ta lokalna skupnost bo financirala tudi načrtovano gradnjo čistilne naprave na Sv. Gori.

KAPELICA V SOLKANU

Solkanski župnik Vinko Paljk je blagoslovil novo kapelico Sv. trojice v Žabjem kraju v Solkanu. Blagoslova se je udeležilo okrog tristo ljudi, ki so se veselili po 50 letih na novo postavljenega verskega znamenja. Nekeč je bilo sredi cestnega križišča. Ko so skozi Solkan po drugi svetovni vojni gradili Vojkovo cesto, so znamenje, ki je bilo med vojno poškodovano, odstranili. Sedaj je v Luznikovem zidu. V središču kapelice je slika, ki jo je decembra 1928 naredil goriški slikar Clemente Del Neri in se je ohranila.

PRIČEVANJE IZ SVETE DEŽELE

PISMO IZ IZRAELA (5)

TEREZA SREBRNIC

Ob vstopu v večnadstropno stavbo nakupovalnega centra nas varnostniki natančno pregledajo z metaldetektorji. Ljudje vsenaokrog bolj ali manj "odprtih ust" buljijo v nas: v tri franciskane v težkih rjavih kurtah, v štiri prizadete otroke in v dve spremljevalki... smešno, a kupci niso vajeni takih sprevedov. Isti prizori, ko se sprehajamo po trgovinah igrač in po hodnikih. Ustavimo se na klopcah pri slikovitem vodometu in se porazgovorimo z brati. Visoki, temnopolti Fradi je doma iz Jordanije, iz verne družine. Staršem sta že umrla dva otročiča, ko se je on rodil. Zato sta se

Bogu in sv. Francišku zaobljubila, da bosta dečka oblačila v raševinasto kuto, če bo ostal pri življenju. In tako je bilo. A ne samo to. Deček je odrasčal in vstopil k franciskanom! Smejemo se tako zanimivi življenjski zgodbi! Fradijev sobrat prihaja iz Iraka. Bolj zadržan je, a prijazen. Tretji brat-franciskan pa je pravo njegovo nasprotje. Živahen, nasmejan in visok kot gora, da moraš strmeti navzgor, da mu lahko gledaš v obraz. Po rodu je Bask. Nikoli doslej še nisem spoznala kakega pripadnika te etnije, zato mu z zanimanjem prisluhnem, ko pripoveduje o svojih ljudeh. "Nismo vsi teroristi ETA", se šali. Njegova mama bo v kratkem prišla na

obisk, pravi, in bo prinesla posušen "štokviš", da ga bo pripravila "po baskovski" za ves samostan. Seveda si nisem zapomnila imena tega brata, preveč neobičajno je zame.

Franciskani-novinci, ki živijo v Ain Karemu, redno hodijo trikrat tedensko popoldne v St. Vincent na prostovoljno delo od septembra pa do konca julija. Z otroki gredo v zoološki vrt in na sprehode. Ob petkih pa opravljajo frizersko službo za gojence. Pogovorni jezik med njimi je italijanščina, saj imajo vsi za sabo leto dni študija v Italiji.

Torek, 23. julija. Vračam se iz Jeruzalema. Na avtobusu opazim franciskana in prisedem. Ne pozna se sicer osebno, a se zapleteva v pogovor. Fant je doma iz Libanona, lepih potez in prijazen. Govori kar odlično italijanščino. Ima še brata duhovnika, ki je apostolski nuncij

v Indoneziji. Prav ta ga je "pripeljal" do sv. Franciška in vstopa k njegovim bratom. V Libanonu imajo Cerkev maronitskega obreda, ki je katoliška in povezana z Rimom. Duhovniki so tudi lahko poročeni, redovniki pa ne, pripoveduje moj sogovorec. On odhaja na obisk k neki družini v Ain Karemu, jaz pa se odpravim domov - v St. Vincent. Bežno, a zanimivo srečanje!

Sobota, 27. julija - Čas izredno hitro beži: dnevi se nizajo drug za drugim. Polni so drobnih doživetij, srečanj z različnimi ljudmi, ki me obogatijo. Kako prijetno je prisluhniti neverjetnim zgodbam ali pa čisto vsakdanjim pripovedim. Ljudje so zanimivi!

Ob sobotah zvečer imamo nedeljsko mašo za sestre, prostovoljce in osebje. Navadno je sedaj poleti v parku, ko se dela mrak. Pogled se gleda na vasico Ain Karemu, kjer izstopa bela

utrjena cerkev sv. Janeza Krstnika s samostanom.

Danes bo maša posebno slovesna: vsi franciskanski novinci se bodo prišli zahvaliti za preteklo sezono, ko so opravljali prostovoljno službo v zavodu St. Vincent. Redovniki prinesejo kitaro in že se razlega živahno petje, ki spremlja mašo. Trinajst polnih fantovskih glasov prepeva Njemu, ki jih je poklical...

Sledi skromna zakuska, ko se veselo pogovarjamo z novinci. Dva sta tudi iz Argentine in zaskrbljeno pripovedujeta o svoji domovini. Stanje je obupno, ekonomsko se nikakor ne morejo izvléci na boljše. Ljudje trpijo. Karitas veliko pomaga po župnijah in je uvedla med ljudmi nekako barantanje blaga, izmenjavo, kot smo jo poznali v davni preteklosti. Saj denarja ni.

Nekdo me za hrptom pozdravi: "Halo, princesa!" Oho,

kaj pa to? Moj prijatelj brat iz Baskije je in se hudomušno posmeje. Čudim se, ker me tako ogovarja, ko se srečava... razmišljam: vsi smo princ in princese v očeh Boga - našega Očeta, ki nas ljubi, a se navadno ne zavedamo te dragocenosti. Veselo, živahno klepetanje se na vrtu Sv. Vincenta razlega pozno v noč. Vse zvezde že gorijo na nebu, vse naokrog tisoči drobnih luči mežikajo po strnjelih naseljih. Nebo para ropot vojaških letal, helikopter nizko preletava območje. Intifada se nekje nadaljuje.

DALJE

OBVESTILA

DARUJTE V Sklad msgr. Jakoba Ukmarja: kdor želi darovati v Sklad, lahko to stori prek tekočega računa Zadržne kraške banke številka 19185 (Ukmarjev sklad).

PREDSTAVILI SO NOVO SEZONO KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ V GORICI

ZVESTI IZROČILU IN ZASIDRANI V SEDANJOST!

V torek, 24. t.m., so na tiskovni konferenci predstavili novo sezono Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici, ki letos praznuje 40 let nepretrganega delovanja.

Ta slovenski kulturni hram v Gorici praznuje letos 40. obletnico delovanja, ki so se je pri Centru že spomnili z ureditvijo spominskega parka, a bodo po besedah predsednice KCLB Franke Žgavec letos priredili še tri posebno odmevne kulturne pobude, s katerimi bodo obeležili štirideset let neprekinjenega delovanja. V kratkem bodo med drugim tudi izdali pomembno publikacijo o štirih desetletjih prisotnosti Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici, v kateri bodo zajeta vsa društva in vse slovenske ustanove, ki delujejo v Centru. Prof. Franke Žgavec pa je na tiskovni konferenci tudi povedala, da si bodo še nadalje prizadevali, da bi Kulturni center Lojze Bratuž tudi v prihodnje ostal odprt vsem narodom v Gorici ter kulturno dejaven pri zblizevanju različnih kulturnih sredin.

Že v četrtek, 26. oktobra, bodo v centru odprli veliko likovno razstavo koroškega umetnika Valentina Omana, ki se bo predstavil s svojimi zadnjimi slikami. Umetnika, ki je znan po vsej Evropi in v svetu, bo predstavil v okviru Koroških dnevoev na Primorskem dr. Janko Zerzer.

V mesecu novembru bodo letos imeli v Kulturnem centru Lojze Bratuž likovno razstavo goriškega umetnika Franke Žerjale, ki je bil pred leti predsednik te pomembne slovenske kulturne ustanove. Gotovo pa bo osrednja slovesnost 4. oktobra, ko bo center Bratuž v sodelovanju z Zvezo slovenske katoliške prosvete (ZSKP) iz Gori-

FOTO BUMBACA

ce priredil spevoigro Kovačev študent Vinka Vodopivca.

O spevoigri Kovačev študent in njeni izvedbi je na tiskovni konferenci spregovoril predsednik ZSKP Damjan Paulin, ki je dejal, da bodo spevoigro priredili z lastnimi močmi ob 40-letnici delovanja Kulturnega centra in 50. obletnici smrti goriškega skladatelja Vinka Vodopivca. Pri spevoigri Kovačev študent bo sodelovalo nad sto goriških pevcev iz domala vseh goriških pevskih zborov in orkester mladih glasbenikov. Spevoigro bo režiral Adrijan Rustja, ki je tekst spevoigre tudi priredil, dirigiral pa bo Hilarij Lavrenčič, ki je glasbeno delo Vinka Vodopivca tudi priredil za orkester. Dr. Paulin je še posebej poudaril dejstvo, da imajo pri Zvezi že dolgo tradicijo prirejanja operet in spevoiger in pa dejstvo, da bodo nastopili predvsem

domači izvajalci, kar je seveda svojevrstno bogastvo.

Predsednica Kulturnega centra Lojze Bratuž prof. Franke Žgavec je na tiskovni konferenci še prikazala načrt delovanja Centra v prihodnji sezoni in napovedala niz vsakoletnih prireditev, ki potekajo v Centru, kot so: revija goriških pevskih zborov Cecilijanka, revija otroških pevskih zborov Mala Cecilijanka, Primorska poje, trije gledališki abonmaji za slovensko šolsko mladino na Goriškem, Koroški dnevi na Primorskem, festival gledaliških predstav ljubiteljskih odrov Iskrivi smeh na ustih vseh in mednarodno tekmovanje Alpe Adria - Alfredo in Vanda Marcosić za mlade violiniste in čeliste, ki je evropskih razsežnosti.

Ravnatelj Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, ki deluje v okviru centra Bratuž, prof. Silvan

Kerševan, pa je orisal koncertno dejavnost v letošnji sezoni in povedal, da bodo letos ponudili dva abonmaja, in sicer zeleni abonma, v katerem bodo nastopali mladi glasbeniki, ki bodo predstavljali predvsem domače, goriške in primorske skladatelje, ter modri abonma, ki bo bolj klasičen. Srečanja z glasbo, kot se glasbene prireditve v centru Bratuž že vrsto let imenujejo, bodo tudi letos izjemno privlačna, cene abonmajev pa so več kot vabljive, še posebej, če se ljubitelji glasbe naročijo na oba abonmaja in tako za vseh enajst glasbenih večerov odštejejo samo 55 evrov. Med odmevnejšimi koncerti bodo gotovo gostovanja solopevcev Bernarda in Marka Finka, Slovenskega komornega zbora dirigenta Mirka Cudermana, violinistov Viktorja Kulešova, Mariborske filharmonije in Stefana Milenkoviča, Gorana Ruzziera in Tamare Ražem in drugih. Med domačimi izvajalci seveda ne moremo mimo nastopa, pravzaprav diplomskega koncerta Petra Gusa, ki ga bo na klavirju spremljala prof. Valentina Pavio. Izrecno pa je prof. Kerševan tudi omenil predstavitev pri nas manj znanega slovenskega skladatelja Marjana Mozeticha, ki živi in deluje v Kanadi, kjer se je zelo uveljavil.

Na tiskovni konferenci so predstavili tudi publikacijo, v kateri so predstavljene vse prireditve in druge kulturne pobude, ki so se zvrstile v centru Bratuž v minulem letu. Že bežen pregled te s fotografijami opremljene izdaje o delu Centra in slovenskih ljudih na Goriškem nam priča o trdni zasidranosti centra Bratuž v današnji goriški življenjski utrip in seveda veliko zavezanost slovenskemu izročilu.

JUP

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 27.9. DO 3.10.2002)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, 90.9 Mhz; za Furlanijo 103.7,

103.9 Mhz; za Kanalsko dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20. do 21. ure. Spored:

- **Petek, 27. septembra** (v studiu Anka Černic): V poletne dni: Iz zakladnice ansambla bratov Avsenik. - Svetnik tedna: nadangeli Mihael, Gabrijel, Rafael (29.9.). - Za prijeten konec tedna: slovenska narodno-zabavna in zabavna glasba.

- **Sobota, 28. t.m.** (v studiu Jan Leopold): Glasba za prijeten konec tedna.

- **Ponedeljek, 30. septembra** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni mozaik z Andrejem: slovenska lahka in narodna glasba.

- **Torek, 1. oktobra**: (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

- **Sreda, 2. oktobra**: (v studiu Danilo Čotar) Pogled v dušo in svet: Veliki misijonar Baraga (2.del). - Izbor melodij.

- **Četrtek, 3. oktobra**: (v studiu Niko Klanjšček) - Glasba iz studia 2.

ZBOROVODSKI SEMINAR

Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, Območna izpostava Nova Gorica, Območna izpostava Ajdovščina, Idrija in Tolmin prirejajo v soboto, 5., in nedeljo, 6. oktobra 2002, v Dvorani Mestne občine Nova Gorica (Trg E. Kardelja 1) zborovodski seminar. Namenjen je zborovodjem odraslih, mladinskih in otroških pevskih zborov ter vsem zainteresiranim za zborovsko petje. Seminar je posebej zanimiv zaradi teme (Ljudska pesem Pavla Merkuja), saj bo demonstratorski zbor izvajal izključno program Merkujevih skladb.

Na seminarju bo Stojan Kuret govoril o dirigiranju, prof. Franke Žgavec o upevanju in delu z zborom, Pavle Merku' pa bo vodil delavnico za ljudsko pesem in razgovor o svojem delu. Kot demonstratorski zbor bo sodeloval Komorni zbor Nova Gorica, ki ga vodi Ambroz Čopi.

Seminar se bo pričel 5. oktobra ob 10. uri in se končal v nedeljo s koncertom Komornega zbora Nova Gorica, predvidoma ob 18. uri. Strokovno delo bo potekalo po programu mentorjev.

ŠTUDENTSKA ZALOŽBA / BELETRINA

ŠTIRI NOVE IZJEMNE KNJIGE

Študentska založba je minuli teden v jazz klubu Gajo v Ljubljani predstavila štiri knjižne novosti v zbirki Beletrina. Študentska založba si je na slovenskem knjižnem trgu v razmeroma kratkem času izborila ugledno mesto in vsako leto izda okrog dvajset novih knjižnih izdaj, ki so vse deležne velikega zanimanja, saj gre za dela domačih in tujih književnikov.

Največje zanimanje je najbrž vzbudila knjiga Slovenska kratka erotična proza, ki sta jo uredila urednika Aleš Berger in Goran Schmidt, saj gre za prvo tovrstno slovensko antologijo, ki zajema celoten kontinuum slovenske erotične proze od Janeza Trdine do Aleša Čara. Urednik Beletrine Mitja Čander, ki je na tiskovni konferenci predstavil udeležence, je izpostavil predvsem potrebo po taki antologiji, v kateri bi bila zbrana vsa slovenska erotična besedila, ki v estetskem merilu v literaturi kaj veljajo.

Sestavljalca antologije Slovenska kratka erotična proza, Aleš Berger in Goran Schmidt, sta knjigo razdelila na dva kronološka dela; prvi obsega prozo do l. 1945, drugi pa vso erotično prozo od povojnega časa do danes. Prvi del prinaša kronološko ureditev 26 avtorjev in vključuje tudi v času nastanka še neobjavljene rokopise. Kriterij izbora za uvrstitev nekega teksta v knjigo je bil po besedah Aleša Bergerja libido kot osrednji izpolnjeni predmet problematizacije oziroma jedro zapleta ali pripovedne poante. Aleš Berger je tudi izpostavil veliko delo, ki ga je opravil Goran Schmidt, saj je Schmidt

opravil veliko literarno-zgodovinskih raziskav o erotični tematiki, ki pred drugo svetovno vojno ni mogla ali ni smela biti v ospredju literarnega dela, medtem ko je po drugi svetovni vojni erotične tematike v slovenski literaturi precej več, kar pa seveda še ne pomeni, da je vsa dobra. Aleš Berger je še povedal, da se je pri izboru erotičnih zgodb držal pravila estetike in je tako sam izbral 19 slovenskih pisateljev s po eno zgodbo z erotično vsebino, in to od Lojzeta Kovačiča do Aleša Čara. Berger je še povedal, da je bilo v povojnem času v slovenskem jeziku seveda napisanega veliko erotičnega čtiva, a z malo estetike.

Privlačnost praznine pa je knjiga morda najbolj znanega živečega pisatelja Draga Jančarja. Vanjo je pisatelj sam uvrstil eseje, premišljevanja o eni sami veliki temi: o literaturi. Jančar je na predstavitvi poudaril, da je eseje in svoje poglede na knjige, pisanje in literaturo pisal skozi trideset let in zato knjiga ni sistematična študija, temveč skupek esejev, premišljevanj, člankov, recenzij. Drago Jančar je na predstavitvi še poudaril, da ne gre za nikakršno strokovno pisanje, ampak za osebne poglede na knjige, literaturo in pisanje. Večji del najnovejše Jančarjeve knjige se ukvarja z drugimi avtorji in, kot je dejal sam: "To je knjiga pisatelja o drugih pisateljih in knjigah, ki so jih napisali drugi! Vsaka knjiga namreč udari hkrati v glavo, srce in tudi spol, če smem tako reči, saj se ve, da knjiga ne deluje samo strogo racionalno!"

Plamenica v ušesu je naslov druge izmed treh avtobiografskih knjig Nobelovega nagajenca Elia Canettija (1905-1994). V tej knjigi, ki je sedaj izšla pri Študentski založbi v zbirki Beletrina in jo je v slovenščino prevedel Jani Virk, pisatelj judovskega izvora, popisuje desetletno obdobje svojega dozorevanja v zahtevnih časih in različnih okoljih. "V tej literarizirani avtobiografiji lahko na način razvojnega romana spremljamo transformacijo najstnika iz ožin in pasti odraščanja v mladega moža, njegovo vkrcanje na rešilni čoln avtorskega jaza, ki ga odpelje na odprto morje. Osebna zgodba je pronicljiv in občuten dokument o obdobju, v katerem so nastajali obrisi za prihajajočo svetovno kataklizmo," je v spremni besedi zapisal prevajalec Jani Virk. Elias Canetti, ki ga na Slovenskem že poznamo, v Italiji pa njegova dela izdaja Adelphi, se je rodil v bolgarskem mestu Ruse kot potomec sefardskih Judov. Jani Virk je o izjemnem književniku, ki je leta 1981 prejel Nobelovo nagrado, še dejal, da ga je zaradi bogastva jezika skorajda nemogoče prevajati.

Branje in zrenje pa je izbor esejev slovitnega pesnika in esejista Octavia Paza (1914-1998), ki jih je zbrala, prevedla in uredila Vesna Velkova Bukilica. Kot je povedala prevajalka in urednica knjige na predstavitvi, je s prevodom želela predstaviti prezeza Pazovega esejističnega dela, ki je sicer izjemno pomembno, temveč nekatere ključne in trenutne pesnikove misli o človeku, predvsem pa Pazove misli o

jeziku in poeziji ter pesniškem delu. Večino besedil je izbrala iz zbirke Lok in lira, ki je izšla leta 1956, medtem ko je iz zbirke Labirint samote (1952), s katero je Octavio Paz zaslovel v špansko govorečem okolju, vključila samo enega. Tudi Octavio Paz, ki se je še kako zavedal temeljnega odnosa med poezijo in esejistiko, je prejel Nobelovo nagrado za književnost, in sicer leta 1990. Vesna Velkova Bukilica, ki sicer na Slovenskem velja za eno najboljših poznavalk velikega Octavia Paza, je tudi spregovorila o dejstvu, da je bila Pazu poezija bistvo človeka, saj je po Octaviu Pazu človek bitje besede in pesništva, ki ga osmišljuje.

JUP

S 3. STRANI

IZZIVI VILENICE IN KNJIŽEVNOSTI V DOBI NOVIH MEDIJEV

Boste v prihodnje na Vilenici poskušali narediti še kaj več v smeri večjega druženja med književniki in bralci med samim dogajanjem na Krasu in v Ljubljani?

To je vsekakor dobra ideja. Kot že rečeno, smo nekaj v tej smeri naredili že letos. Razmišljamo o tem, da bi zmanjšali število povabljenih in posameznim avtorjem ponudili več časa,

tudi za pogovor, v katerega bi se lahko vključilo tudi občinstvo. Mogoče bi oblikovali posebno "klepetalnico", v katero bi povabili nekaj avtorjev in seveda zainteresirano javnost. Gotovo bomo kmalu organizirali nekaj v omenjenem duhu.

Ste že pomislili na teme prihodnjih Vilenic? Boste še prihajali k nam v zamejstvo, v Italijo v goste?

Nekaj že imamo v načrtu, a ne bom še nič izdal, ker se moramo dogovoriti tako z ostalimi člani Društva slovenskih pisateljev kot z našimi sodelavci iz tujine. Kar se pa tiče obiska v Italiji in zamejstva, pa že načrtujemo velik festival, ki bi pokrtil obe strani meje. Če bomo dobili potreben denar seveda. Toda o tem, ko bo čas za to.

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA / PREDSTAVITEV KNJIGE GORIŠKI SPOMINI

“GRE ZA IZJEMNO POMEMBNO KNJIGO!”

Minuli petek zvečer, 20. t.m., je bilo v prenovljenih razstavnih prostorih v Katoliški knjigarni izjemno veliko ljudi, ki so prišli na predstavitev nove knjige Goriške Mohorjeve družbe. Šlo je za predstavitev zbornika *Goriški spomini*, ki ga je pripravil dr. Branko Marušič in vanj uvrstil zapise 42 velikih goriških Slovencev, ki so v Gorici in na Goriškem živeli v obdobju, ko se je tudi pri nas izoblikovala zavest slovenske narodne pripadnosti. Večer v Katoliški knjigarni je bil zelo lep, doživet, predvsem pa ploden, saj se je po predstavitvi knjige razvila živahna debata, kar priča po eni strani o živem zanimanju za knjigo, po drugi strani pa tudi o tem, kako pomembno je imeti slovenske kulturne prostore v središču Gorice. O knjigi so spregovorili dr. Stane Granda, profesor zgodovine na ljubljanski univerzi, dr. Oskar Simčič kot predsednik GMD in seveda avtor sam, dr. Branko Marušič. Veseli smo, da lahko objavimo predstavitev dr. Staneta Grande v celoti, ker gre za esej, ki ga je vredno z zanimanjem prebrati in je bil tudi osnova za debato po predstavitvi knjige. Prav je, da omenimo vsaj posega dr. Filiberta Benedetiča in dr. Tomaža Marušiča, ki sta vsak s svojega zornega kota opozorila na današnje stanje Gorice in Goriške. Predsednik Slovenskega stalnega gledališča dr. Benedetič je izjemno dobro prikazal dejstvo, da današnje Gorice in Goriške in žive prisotnosti Slovencev v njih ni v zavesti matične države, kot je tudi opozoril na dejstvo, da Slovenija odločno premalo naredi, da bi na svojem zahodnem jezikovnem in narodnem robu postavljala eminentne kulturne ustanove, kot to počenja danes v Gorici Italija. Knjigo dr. Branka Marušiča *Goriški spomini*, ki je že v prodaji in bi jo morala imeti doma vsaka goriška družina, bomo radi jemali v roke, in to ne samo zato, ker bomo iz prve roke izvedeli, kako se je slovenstvo utrjevalo v Gorici in na Goriškem, ampak predvsem zato, ker gre za odlično znanstveno orodje, s katerim si lahko pomagamo do boljšega poznavanja naše preteklosti in tudi nas samih.

Z veseljem pa objavljamo - v dveh nadaljevanjih - predstavitevni esej dr. Staneta Grande.

Spoštovani!

Pred seboj imamo izjemno pomembno novo knjigo, ki nas skupno kot Slovence in vas kot Goričane še posebno nagovarja. Njen nastanek ima dva povoda. Eden je nedvomno proslavljanje 1000-letnice prve omembe Gorice, drugi in za mene bistvenejši pa je utrditev zavesti o slovenski Gorici. Prav zato se bomo vsebine knjige lotili s treh vidikov: vsebinskega, zgodovinskega v ožjem, tehničnem smislu besede, in še sporočilnega.

Knjiga prinaša 48 prispevkov 42 posameznikov, ki se spominjajo Gorice in Goriške v časih, ko so se Slovenci kot jezikovna skupnost z razmeroma šibko narodno zavestjo razvili v narod s političnimi strankami, narodnim in v bistvu že tudi državnim programom. Iz objavljenih prispevkov, katerih avtorji niso samo domačini kot Štefan Kocijančič, Simon Rutar, Andrej Marušič, Andrej Gabršček, če naštejemo samo nekatere, ampak tudi Stajerec Josip Vošnjak, Kranjci Fran Šuklje, Ferdo Seidl, Anton Breclj ter drugi. Vsebinsko bogastvo teh spominskih odlomkov ni zgolj v poročanju o dogodkih, ampak predvsem procesih. Med dogodki, ki so tudi v vseslovenskem oziru nekaj novega, bi zlasti omenil prispevek Andreja Jekšeta. Kako so volili prvič državnega poslanca v naših gorah? Gre za dogodek, povezan z volitvami v frankfurtski parlament 1848, ki doslej v splošnih zgodovinskih pregledih ni bil upoštevan. Poroča nam predvsem o tem, kako so ljudje razumevali demokratizacijo v Avstriji, zlasti pa o odnosu do novih pojmov, kot je ustava in podobno. Posebno bi izpostavil sklop šestih člankov o dr. Karlu

Lavriču. Ta nam je vsem sicer bolj ali manj poznan. Avtorji so si soglasni v oceni njegove osebnosti. Bolj kot običajno pa prihajata pri opisu njegove osebnosti do izraza dve lastnosti. Prvi izhaja iz potrebe po kultiviranju naših ljudi v smislu obnašanja v meščanski družbi. Mnogi naši predniki so bili veliki narodnjaki, veliko so žrtvovali za svoj narod, žal pa so bili v svojih javnih nastopih robati. Za številne osebne in politične neuspehe, za norčevanje nasprotnikov je bila pogosto kriva prav njihova neotesanost. Lavrič je zlasti mlade učil javnega nastopanja, javnega govorjenja, obnašanja v družbi. V zvezi s tem bi posebej omenil njegovo delo v čitalnicah, kjer je bilo treba ljudi ne le kultivirati, ampak jih tudi usposobiti za uporabo standardnega slovenskega govora, zlasti pa za odpiranje slovenskega jezika novi problematiki. Lavrič je pred predavanjem zahtevnejše besede ljudem razložil v slovenskem ter italijanskem in nemškem jeziku na posebno obešenem listu, da so že pred predavanjem spoznali nove besede. Drug problem, ki ga predstavljajo članki o njem, je vprašanje položaja dr. Karla Lavriča v slovenski družbi oziroma vprašanje verske strpnosti. Na račun Slovencev je v zadnjem času mogoče brati, tudi v strokovnih besedilih, očitke, kako smo nestrpni do drugovercev in Neslovencev. Nestrpnost do Neslovencev je dejansko obstajala, vendar je v številnih primerih bila izzvana. Če že obsojamo slovensko narodno nestrpnost, potem je prav, da povemo, zakaj je do nje prišlo. Če rečemo A, je treba reči tudi B: Slovenci smo bili običajno v večnacionalnih državah, kakor je bila rajna Av-

strija, dejansko državljani drugega razreda. Za Italijane je tako 19. člen ustave nesporno veljal, Slovenci pa se naj ne bi smeli sklicevati nanj. Dr. Karol Lavrič je zaradi nameravane poroke prestopil v protestantizem. V tistih časih in pravzaprav še danes, je to v očeh slovenskih katoličanov zelo težko

FOTO BUMBACA

razumljeno dejanje. Kljub temu pa je dr. Lavrič ne le nastopal, ampak bil pri ljudeh tudi sprejet kot nesporni narodni prvak, eden izmed voditeljev Goriških Slovencev. Če primerjamo njegovo dejanje z Dežmanovim, ki je prestopil v nemški tabor, vidimo, da je bil odpad od vere vendar manjši greh kot pa odpad od naroda.

Če na eni strani ugotovljamo toliko spominov na Lavriča, pa nas na drugi strani preseneča razmeroma šibka pri-

sotnost dr. Antona Mahniča. Res je velikokrat omenjen, toda zastopan je le s Srebrničevim člankom. Domnevam, da se v tem dejstvu skriva nekakšna slovenska kulturna zadrega v zvezi s tem možem, na katerega so slovensko zgodovinarji, literarna zgodovina in politiki zliili toliko gnojnice. Ne mislim ga tu rehabilitirati, rad bi le opozoril na neko nedoslednost, ki kaže na nestrpnost v naši kulturni in politični zgodovini. Ta je polna razumevanja za razcepe, ki jih sprožajo mladostenci, liberalci in kasnejši socialisti, medtem ko naj bi bil Mahnič začetek slovenske katastrofe in celo državljanske vojne med II. svetovno vojno. Priča smo uporabi neenakih meril. Strankarstvo je vsekakor žalostna stvar, vendar ne zaradi strankarstva kot takega, saj je to tudi civilizacijski dosežek, ampak zaradi odnosov med strankarskimi prvaki, ki političnih konkurentov niso sposobni gledati kot tekmecev, ampak sovražnikov. V tem pogledu je dokaj poveden članek Josipa Petejana.

Poseben draž knjige, ki nam jo je pripravil dr. Marušič, so podatki o odnosih med različnimi kulturami, ki so se prepletale na Goriškem. Ne gre le za italijansko in slovensko, ampak tudi nemško in furlansko. Vidimo njihovo sožitje, pa tudi nasprotja, vidimo nadrejenost ene in podrejenost druge. Ti odnosi niso samo posledica politike, ampak tudi drugih strujanj, na primer cecilijanskega gibanja v cerkvi. Ta aspekt daje knjigi veliko mednarodno vrednost, ker je prepletanje, sožitje in tudi nestrpnost kultur eno temeljnih vprašanj sodobne in prihodnje Evrope. Slovenci bi se morali iz odlomkov, ki jih je zbral urednik, navaditi vsaj to, da kultura nekega naroda mora biti strpna, ne sme biti pa samo podcenjujoča.

DALJE

7

ČETRTEK, 26. SEPTEMBER 2002

NOVO PRI GORIŠKI MOHORJEVI DRUŽBI

GORIŠKI SPOMINI

SODOBNIKI O GORICI IN GORIŠKI V LETIH 1830-1918

Zbral in uredil **Branko Marušič**

Pestro in plodno kulturno, politično in gospodarsko dogajanje na Goriškem od sredine 19. stoletja do konca prve svetovne vojne se nam v tej knjigi razkriva neposredno izpod peresa piscev, ki so ta čas doživljali in ga tudi sami sooblikovali.

PREJELI SMO

ODMEV NA “SLOVENCIM IN SLOVENCIM PO SVETU”

Prosimo Vas za objavo pisma, s katerim zavračamo lažno prikazovanje delovanja Svetovnega slovenskega kongresa, kot ga v svojem sestavku predstavlja spodaj navedeni pisec.

// NOVI GLAS, LETO VII. ŠT. 31 (320)/ TRST, GORICA

ČETRTEK, 1. AVGUSTA 2002

Pod rubriko PREJELI SMO

SLOVENCIM IN SLOVENCIM PO SVETU (1)

piše Janez Postrak //

Spoštovani gospod Janez Postrak, če ste se že lotili pisanja o povezovanju in nepovezovanju Slovencev doma, v zamejstvu in v svetu, bi se morali, že zaradi lastne verodostojnosti, nekoliko bolj potruditi in opisati tisto, kar je in

kar se dogaja. Svetovnemu slovenskemu kongresu in njenim trinajstim konferencam po svetu ste s svojim površnim in neobjektivnim pisanjem naredili veliko krivico. Zamolčali ste dobro organiziranost in uspešno delo kongresa, kar nam priznavajo tudi konkurenčne organizacije. Tu mislim predvsem na delo in vlogo Svetovnega slovenskega kongresa in njegovih konferenc danes. O našem delu, kot ste zapisali, ne veste ničesar.

To pa še ne pomeni, da kongresniki ne opravljamo svojega dela.

Žal mi je, da se niste, preden ste se lotili pisanja, srečali s predstavniki organizacij, ki jih omenjate, hvalite in kritizirate. Ne mislim oporekati vašemu slavošpevu našim predhodnikom (Brezigarju, dr. Hribarjevi in dr. Milejevi), pač pa Vas vabim v naše prostore, da bomo skupaj pogledali v arhive, v katerih je zapisana vsa dejavnost, (če hočete, boste našli tudi razna neprijetna dopisovanja), tako prej omenjenih predsednikov kot vseh nasle-

dnjih, do danes. Če je kdo zapravil priložnost tesnejšega povezovanja in boljše organiziranosti za sodelovanje s Slovenci po svetu, so to storili prav prej omenjeni predsedniki, ki so v SSK vnesli vse drugo, le sodelovanja ne. Moram pa Vas razočarati in zatrditi z vso odgovornostjo, da danes v SSK in v Slovenski konferenci ni več preprirov in rivalstva.

Svetovni slovenski kongres je od leta 1995 opravil veliko dela v smeri povezovanja Slovencev doma in po svetu. V sedmih letih smo, z nekajkrat manjšimi finančnimi sredstvi, kot jih dobivajo od države naše soorganizacije, uspeli organizirati tri srečanja slovenskih zdravnikov, ki se jih je skoraj udeležilo več kot tristo zdravnikov iz vsega sveta in iz domovine. Ob tem smo pridobili podatke o nekaj sto slovenskih zdravnikih, ki živijo in delajo v zamejstvu ter po svetu. Organizirali smo tudi tri strokovna srečanja slovenskih znanstvenikov, ki se jih je skupaj udeležilo več kot dvesto slovenskih

znanstvenikov, ki živijo in delajo po vsem svetu. Tudi na srečanju slovenskih gospodarstvenikov so se zbrali številni udeleženci iz vseh koncev sveta. Šestih taborov mladih se je udeležilo več kot petsto otrok slovenskih staršev iz dvanajstih držav. Čez teden dni bomo odprli že 25. slikarsko razstavo v naših prostorih. Tu smo gostili že mnoge slovenske umetnike iz ameriških in evropskih držav (iz Italije so prišli celo štirje avtorji). Napisali smo osnutek zakona o Statusu Slovencev brez slovenskega državljanstva in ga preko strank posredovali parlamentu kot osnovo za nadaljnjo razpravo. V sedmih letih se je v naših prostorih vrstilo več kot sto predavanj in okroglih miz, od predstavitve številnih zamolčanih Slovencev do urejanja odnosa države Slovenije do zamejskih in drugih Slovencev po svetu. Tudi o Jeremitišču in tamkajšnjih prebivalcih je bil govor, in prav iz tistega Večera izza kongresa je odšlo pismo v Strasbourg, z glavo Svetovnega slovenske-

ga kongresa. Da so uspeli tudi z našo pomočjo, pričajo rezultati v naših ali njihovih arhivih. Konec maja letos smo imeli v Gorici tudi simpozij na temo Ko ne bo več meja...

V tem kratkem pismu je nemogoče zapisati, kaj vse smo naredili, in ker bi bilo naštevavanje naših dosedanjih in današnjih aktivnosti daljše od Vašega kritičnega napisa, naj končam z vprašanjem: Zakaj Slovenci koljemo kokoš, ki nosi zlata jajca.

Spoštovani gospod Janez Postrak, na poligonu slovenske politike in njenih trenj Vam kritika Svetovnega slovenskega kongresa najbrž prinaša korist. Nam pa ostane le to, da še naprej delamo in ustvarjamo prijateljske odnose z vsemi Slovenci doma, v zamejstvu in po svetu, ne da bi o našem humanem delu obveščali vsakega Slovenca posebej. Skušajte pogledati na nas drugače!

S spoštovanjem

FRANCI FELTRIN, PREDSEDNIK SLOVENSKE KONFERENCE SSK

ŠKOFIJSKI POSVET V BORCI DI CADORE

SLOVENCIM SMO BILI ODSOTNI

8

Od 13. do 15. septembra je v kraju Borca di Cadore potekal posvet z naslovom *Kristjani v Trstu: Cerkev, kultura in zgodovina* in s podnaslovom *Za teologijo mesta*. Posvet, ki je služil tudi kot priprava na drugo tržaško škofijsko zborovanje, je precej odmeval v krajevnem tisku, saj je tržaški italijanski *Il Piccolo* v ponedeljek, 16. t.m., objavil na glavni krajevni strani obširno poročilo svoje dopisnice, škofijski tednik *Vita nuova* pa je razumljivo posvetil dogodku veliko prostora, kar dve časopisni strani.

Rdeča nit srečanja je bila potreba po aktivnem udeleževanju kristjanov na vseh področjih naše družbe: eno od teh področij je prav gotovo kultura z vsemi svojimi mnogoterimi pomeni. Prav v Trstu se mora kristjan soočiti s prevladujočo laicistično miselnostjo na področju kulture, gospodarstva in politike in mora vzpostaviti z njo konstruktiven dialog. Ravno tako pa je potreben dialog med različnimi narodnostnimi in verskimi komponentami, ki sestavljajo tržaško družbo, še posebej med italijansko in slovensko komponento, pri čemer nekateri odnosi niso razčiščeni v samem krščanskem občestvu.

Posvet je uvedlo razmišljanje tržaškega škofa Evgena Ravignanija, o Cerkvah v Tržaškem mestu pa je spregovoril teolog Giordano Frosini. Vprašanje kulture v Trstu v obdobju tranzicije med modernostjo in postmodernostjo sta se posvetila msgr. Libero Pelaschiar (sicer načelnik škofijske službe za kulturo in med drugim tudi vodja posebnega škofijskega sodišča, ki vodi postopek za beatifikacijo msgr. Jakoba Ukmarja) in Giovanni Grandi. Zgodovinar Raoul Pupo je spregovoril o težavni dediščini polpretekle zgodovine, posebne delovne skupine pa so se posvetile vprašanjem večkulturnosti, ekumenizmu in multireligioznosti, politične kulture, gospodarstva, dela, socialnega in zdravstvenega skrbstva ter socialnih razlik in odnosa med vero in znanostjo.

Komentatorji, zlasti dopisnica Piccola, so v svojih poročilih opozorili na dejstvo, da se je študijskih dnevov v Borci udeležil pretežno le tisti del tržaške Cerkve, ki se na političnem področju prepoznava v silah leve sredine (eden od predavateljev, zgodovinar Raoul Pupo, je obdobje županovanja Riccarda Illyja med drugim

označil kot "leta upanja"). Manjkala je "druga stran", da bi posredovala svoje gledanje na ta vprašanja. Manjkal je, piše še *Il Piccolo*, tudi doprinos predstavnika Slovencev v tržaški Cerkvi. Letos namreč ni prišlo do posega slovenskih predstavnikov. Kot izhaja iz zbornika lanskih študijskih dnevov v Borci, sta položaj tržaških slovenskih vernikov orisala Sergij Pahor in Ivan Buzečan, tudi s precej kritičnimi pogledi na odnos do Slovencev v samem tržaškem krščanskem občestvu. Sam italijanski dnevnik zdaj ugotavlja, da letos slovenskega glasu ni bilo. Ko smo nekoliko povprašali v krogih slovenskih katoličanov na Tržaškem o razlogih za to odsotnost, smo imeli vtis, da se je ustvarilo prepričanje, da v Borci ni imelo smisla iti, ker bi povedali iste stvari kot lani (beri: slovenski kristjani kot manjšina v manjšini, pomanjkanje pastoralnega načrta, nerazčiščeni odnosi v Cerkvi in dvoumen odnos določenih katoliških krogov v Trstu do slovenske problematike), saj se v letu dni situacija ni spremenila. Nič kaj dobra popotnica za nadaljevanje škofijskega zborovanja, čeprav se je s slovenske strani v razne komisije vpisalo precej več ljudi kot na prvem zborovanju pred 25 leti.

ZAKLJUČEK DNEVOV KMETIJSTVA, RIBIŠTVA IN GOZDARSTVA

ORGANIZATORJI ZADOVOLJNI, A IZID BI BIL LAHKO BOLJŠI

IVAN ŽERJAL

Tudi tretja izvedba Dnevov kmetijstva, ribištva in gozdarstva, ki so potekali od četrta, 19., do ponedeljka, 23. septembra, na tržaškem sejmišču (prej so se vrsto let odvijali v občini Dolina, tako da je bila to 11. izvedba), je za nami. V času petih dni so prebivalci Trsta imeli možnost se soočiti s pisano stvarnostjo t.i. primarnega sektorja na Tržaškem, manifestacija pa je imela tudi pomemben mednarodni značaj, saj je ob njenem robu 19. in 20. septembra v Trstu potekal vrh kmetijskih ministrov Srednjeevropske pobude (o tem poročamo na drugem mestu), v njenem okviru pa smo lahko prisostvovali pomembnim srečanjem, posvečenim Sloveniji (ob prisotnosti ministra Francija Buta), Hrvaški in avstrijski Koroški. Samo manifestacija pa je v četrtek, 19. septembra, otvoril italijanski minister za kmetijsko in gozdarsko politiko Giovanni Alemanno ob prisotnosti številnih kolegov iz držav Srednje Evrope.

Lahko bi torej rekli, da je obračun karseda zadovoljiv, vendar ni tako. Čeprav izražajo v bistvu pozitivno oceno, si organizatorji (Dneve prireja pripravljajalci odbor vseh šestih občin tržaške pokrajine) ne morejo kaj, da ne bi opozorili na nekatera negativna dejstva. Od slednjih je najbolj razvidno to, da pričakovane množične obiske ni bilo: organizatorji so pričakovali obisk okoli 14-15.000 ljudi, medtem ko jih je prišlo le okoli 10.000 in tak neuspeh ni mogoče pripisati le muhastemu vremenu. Po besedah predsednika pripravljajalnega odbora Borisa Mihaliča je bil letošnji obisk manjši od tistega, ki ga je doživela zadnja izvedba Dnevov pred dvema letoma, ko je na tržaško sejmišče prišlo okoli 11.000 ljudi. Potreben bo torej temeljit razmislek o tem, kar se je zgo-

FOTO KROMA

dilo, vendar so že zdaj začele leteti kritične pripombe na račun zadržanja nekaterih krajevnih sredstev javnega obveščanja, zlasti dnevnika *Il Piccolo*, ki je resnici na ljubo zelo skop poročal o manifestaciji. Kritiki niso ušli niti protagonistu krajevnega političnega življenja, ki jih, razen na dan odprtja, ni bilo na spregled. Na posvet o vlogi kmetijstva na Tržaškem (21. septembra) npr., trpko ugotavlja Mihalič, ni nobena stranka poslala niti odgovornega za gospodarska vprašanja, medtem ko je govor o problematiki pristanišča, so vsi prisotni.

Vsekakor so organizatorji manifestacije v glavnem zadovoljni s potekom pobude, zlasti kar zadeva sodelovanje s šolami. Po njihovih podatkih si je Dneve ogledalo okoli 1.200 učencev in dijakov tržaških slovenskih in italijanskih šol, posebna hala na velesjemu pa je bila posvečena prav raziskavam, ki so jih opravile razne šole na področju kmetijstva in varstva okolja. S tem v zvezi je potrebno povedati, da so se

slovenske šole zelo dobro izkazale na njim namenjenem natečaju. Tako je v kategoriji otroških vrtcev prejelo prvo nagrado dolinsko didaktično ravnateljstvo za prikaz gozda. Tudi med osnovnimi šolami je prvo mesto zasedla šola Albert Sirk iz Sv. Križa v okviru openskega didaktičnega ravnateljstva za prikaz ribolova v domači vasi. Posebna nagrada pa je šla osnovni šoli France Bevka v Opčini za umetniško kakovostno in izvorno oblikovano delo o gozdu in ribah.

Pobudniki manifestacije so tudi zelo zadovoljni z uspehom prikaza oljkarstva na Tržaškem, kateremu je bil dan velik poudarek. V tem smislu gre omeniti predvsem predstavitev načrta t.i. Mednarodne oljčne poti, ki ima kot cilj povezovanje krajev v različnih državah, ki jih družijo kultura olja: gre za občine Dolina (Italija), Koper, Izola, Piran, Brda in Sempeter-Vrtojba (Slovenija), Buje, Cres, Rab in Vela Luka (Hrvaška) in Kalamata (Grčija). Zamisel je nastala v okviru Evromediterranske fede-

racije oljkarstvenih občin (FEMO), pri njej pa sodelujejo še italijansko Vsedrjavno združenje Mesta olja (na kmetijskih dnevih je bil prisoten njen predsednik Enrico Lupi) in tržaška Trgovinska zbornica.

Poleg tega so letos posvetili posebno pozornost možnosti kmetijskega razvoja na Tržaškem, pomenu zdrave prehrane (pri tem je - prvič v okviru Dnevov - sodelovala tudi Krajevna zdravstvena ustanova), potencialu proizvodnje medu v Italiji, Sloveniji in na Hrvaškem (s prikazom treh "mest medu": Repentabra, Štanjela in Groznjana) in urejanju obalnega pasu Tržaškega zaliva. Obiskovalci pa so si lahko tudi ogledali bogato in elegantno urejene hale, posvečene kmetijstvu, ribištvu in gozdarstvu, ki so vključevale tudi enogastronomsko ponudbo. Ogledati si je bilo mogoče tudi razstavo domačih živali (goveda, drobnice, konjev, kokošjadi in kuncev), ki je bila sicer nekoliko manj bogata kot v prejšnjih letih.

ŠE EN SPOMIN NA ZASLUŽNO VERSKO IN KULTURNO DELAVKO

V SPOMIN DANICI NOVAK, NAČELNICI MARIJINE DRUŽBE V ROJANU

STANKO ZORKO

V petek, 13. t.m., pred jutranjim svitom je nebeški Oče poklical k sebi Danico Novak. V bolnišnici je bila samo en teden. Ker nismo vedeli, da je tako resno bolna, nas je njena nenadna smrt še bolj prizadela.

Danica Novak je imela v slovenskem občestvu rojanske župnije važno mesto. Rodila se je leta 1913 v Trstu. Že pri dvanajstih letih ji je umrl oče. Skrbna mati ji je omogočila po končani osnovni šoli obiskovati strokovno šolo za delo po uradih. Prav zaradi dobre priprave je dobila službo pri podjetju za kavo Hausbrandt. Morala je biti zelo sposobna, saj je v tej službi ostala do upokojitve.

Danica se je zgodaj pridružila Marijini družbi v Rojanu, ki je v tistem času štela skoraj 200 članic. Kakšne dolžnosti je imela v Marijini družbi, je dr. Lojze Škerl napisal za njeno osemdesetletnico: "Vrsto let je pripravljala novinke za sprejem v Marijino družbo... vodila Dramski krožek in skrbelo za pripravo iger in akademij ... v njenih rokah je bil začetek sedanjega cerkvenega zbora, ker je po vojni skrbelo za otroški zbor, iz katerega je čez nekaj let nastal mešani cerkveni zbor. ... Vedno je bila pripravljena pomagati, kjerkoli je bilo potrebno. ... Stalno skrbi za Katoliški glas in sploh za naš tisk. ... Vse svoje moči in čas, ki ji ga je dopuščala služba, je posvečala slovenski župnijski

skupnosti. ... Posebno ljubezen ima za misijone."

Pred 30 leti je bila Danica izvoljena za načelnico Marijine družbe in je to ostala do smrti.

Marijina družba je od svoje ustanovitve dalje (leta 1904) skrbelo za pomoč misijonom. To nalogo je imel Misijonski krožek, ki ga je večkrat vodila Danica, zlasti odkar je bila v pokoju.

Sedaj pregledujem njene "misijonske mape". Zapisovala je in tako ohranila vse, kar smo naredili za pomoč slovenskim misijonarjem. Denar se zbira skozi vse leto, pozno jeseni pa se pošlje misijonarjem. Stalen stik smo imeli z deseti misijonarji in misijonarkami. Za razpošiljanje denarja je skoraj vedno skrbelo Danica

Novak. Zato je tudi prejela pisma s potrdilom, da so denar prejeli in večkrat tudi daljši opis o razmerah, v katerih živijo in delujejo. Vsa pisma je shranjevala in se jih je nabralo veliko.

Pred leti jo je škof iz Ugande prosil za pomoč domačim bogoslovcem v letih študija. Danica Novak se je takoj odločila. Več let jih je podpirala s svojim denarjem in doživela njihovo duhovniško posvečenje. Toplo so se ji zahvalili in ji poslali svoje fotografije v novomašni obleki. Prav iz Ugande so jo prosili za pomoč v obleki. Začela je zbirati rabljene obleke in kar je bilo res dobrega, pripravljati pakete in jih pošiljati. Podobno prošnjo je prejela tudi z Madagaskarja. V

nekaj letih je odposlala 150 paketov. Pošiljanje paketov se je okoli leta 1990 ustavilo, ker so afriške države določile previsoko carino za prejete pošiljke obleke.

Odkar je bila Danica Novak v pokoju, je ves svoj čas posvečala naši skupnosti. Vedno nam je bila pripravljena pomagati. Z njeno smrtjo smo izgubili veliko. Težko jo bo nadomestiti.

Zadnje slovo je bilo v torek, 17. septembra, ob 11. uri v domači cerkvi v Rojanu. Cerkevni zbor se je poslovil z ubranim petjem. Z menoj je somaševal tudi italijanski duhovnik don Alessandro.

Prepričan sem, da si je Danica Novak s svojim delom v korist slovenske župnijske skupnosti, zlasti pa z dolgotrajnim podpiranjem misijonov, zaslužila pri nebeškem Očetu bogato plačilo. Iskreno pa se ji zahvaljuje tudi naše slovensko občestvo, pa tudi jaz sam, saj mi je bila vedno blizu in me podpirala!

OBISK PREDSEDNIKA DEŽELNE VLADE

RENZO TONDO SE JE SEZNANIL Z DELOM IN PROBLEMI NŠK

Predsednik deželne vlade Furlanije-Juljske krajine Renzo Tondo se je v četrtek, 19. t.m., mudil na obisku pri Narodni in študijski knjižnici v Trstu. Položaj ustanove so mu orisali člani upravnega sveta s predsednikom Viljemom Černom in ravnateljem Milanom Pahorjem na čelu (prisotni sta bili še odbornici Ana Volpi Buzičan in Lida Turk) ter predsednik SSO Sergij Pahor in predsednik SKGZ za Tržaško Igor Gabrovec.

NŠK, je bilo rečeno na četrtkovem srečanju, pestita zlasti dva problema. Gre za prostorsko stisko (s tem se je predsednik Tondo med četrtkovim obiskom osebno seznanil) in za zamujanje pri podeljevanju finančnih prispevkov, ki so predvideni za to ustanovo (in tudi za druge ustanove Slovencev v Italiji). Zaščitni zakon za slovensko manjšino v Italiji med drugim predvideva, da se NŠK, skupaj z drugimi ustanovami, seli v nekdanji slovenski Narodni dom v Trstu, ki bi moral biti dan v uporabo slovenskim organizacijam (tam se trenutno nahaja Visoka šola modernih jezikov za prevajalce in tolmače Tržaške univerze). Predstavniki NŠK in krovnih organizacij so predsedniku Tondu med drugim poudarili pomen, ki ga ima ta ustanova ne samo

FOTO KROMA

za slovensko narodno skupnost, ampak navsezadnje tudi za mesto Trst in za deželo FJK. Zato bi se morala deželna uprava bolj zanimati za to, da v kratkem času pride do selitve v nove, večje prostore v Narodnem domu in da pride do dodeljevanja finančnih prispevkov prej, ne pa s tako zamudo. Poleg tega je bilo tudi poudarjeno, kako NŠK ne deluje samo v Trstu, ampak tudi v

Gorici (tam uspešno deluje knjižnica Damir Feigl), medtem ko v Čedadu knjižnica Ivan Trinko doslej še ni polno zažvela ravno zaradi pomanjkanja sredstev.

Predsednik Tondo je s svoje strani opozoril, da je zamude treba pripisati predvsem dejstvu, da gre do odločitve za podelitev prispevkov preko pristojne komisije v deželnem svetu. Vendar so ti prispevki

predvideni po zakonu in zato je tehnično mogoče, da jih bodo s prihodnjim finančnim zakonom podelili že dva meseca prej (se pravi v juniju namesto v avgustu oz. septembru, kot se dogaja danes). Tudi kar se tiče selitve v prostore Narodnega doma, je Tondo dejal, da to predvideva zaščitni zakon, tako da bo do tega treba priti čimprej.

BARKOVLJE / BLIŽA SE ROŽNOVENSKA NEDELJA

PROCESIJA IN 110-LETNICA BRATOVŠČINE ROŽNEGA VENCA

Leta 1855 je kolera morila Tržičane in tudi Barkovljane. Barkovljani so se na pobudo domačinke ge. Žnidaršič in župnika obrnili za pomoč na Marijo. V cerkvi in po domovih so pobožno molili rožni venec. Bolezen je prenehala. V zahvalo so ustanovili Bratovščino rožnega venca, ki je še živa. Uradno je bila potrjena decembra leta 1892 s strani škofa Janeza Glavine, torej pred 110 leti. Vpeljali so procesijo na prvo nedeljo v oktobru, na rožnovensko nedeljo. V procesiji so nosila z belim cvetjem ovenčan kip Matere Božje belo oblečena dekleta. Še danes se vije po barkovljanski obali po maši ob 8. uri na rožnovensko nedeljo slovesna procesija. Kip Kraljice rožnega venca je še vedno ovenčan z belimi cvetovi in spremljajo ga deklice v belih narodnih nošah. Nosijo ali vozijo na vozičku pa ga zadnja leta fantje. Marijo obkrožajo otroci in odrasli v ljudskih nošah, sledijo ji duhovnik in ostali verniki. Duhovnik vodi molitve, pevski zbor petje, vmes pa igra godba Marijine pesmi.

Ta dan je za vse Barkovljane velik praznik. H Kraljici rožnega venca se ta dan zgrinjajo tudi izseljeni Barkovljani. Pro-

cesija ni več samo zahvalna, ampak tudi prošnja za Marijino pomoč proti modernim težavam. Barkovljani vabimo,

da se nam pridružite tudi iz drugih krajev. Zelo dobrodošle so narodne noše.

NM

OKROGLA MIZA

MEDIJI IN MEJE

Tržaško prosvetno društvo Maria Theresia prireja v torek, 1. oktobra, ob 17.30 v dvorani Baroncini zavarovalnice Generali (ul. Trento št. 8) okroglo mizo na temo Mediji in meje. Komunicirati preko pregrad. Na srečanju bodo spregovorili član italijanskega uredništva kopske radiotelevizije Ezio Giuricin, ki bo govoril o sredstvih javnega obveščanja italijanske narodne skupnosti v Istri in Kvarnerju, dalje član uredništva dnevnika Il Piccolo Alessio Radossi, ki bo podal oris in oceno desetletnega delovanja tega časopisa na drugi strani meje, in časnikar Primorskega dnevnika Sandor Tence, ki bo govoril o slovenskem časnikarstvu v Italiji. Posegom bo sledila razprava.

SREČANJE O REFERENDUMU

Slovinci v Oljki (Slovenska skupnost, slovenska komponenta Levih demokratov, stranka Slovenskih in italijanskih komunistov ter Demokratski forum) vabijo na srečanje o potrditvenem referendumu za deželni volilni zakon. Srečanje bo v četrtek, 26. septembra, v Finžgarjevem domu na Opčinah, Dunajska 35, ob 20. uri. Ob tej priložnosti bo prisoten bivši tržaški župan in sedanji poslanec v italijanskem parlamentu Riccardo Illy.

OBVESTILA

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca in Klub prijateljstva vabita na proslavo sv. Vincencija in 55-letnice ustanovitve v četrtek, 26. septembra, ob 16. uri pri šolskih sestrah pri Sv. Ivanu, ul. Delle Doccie 34 v Trstu. Sv. maši bo sledila družabnost.

VŽUPNIJSKI dvorani na Proseku se 26. septembra ob 20. uri ponovno pričenjajo mesečna srečanja na temo: "Sveto pismo - temelj krščanstva". Uvodno predavanje bo imel g. škof, msgr. Evgen Ravignani. Vabljeni!

ŽUPNIJA KOTOVEL bo 29. septembra ob 16. uri popoldne proslavila svojega župnijskega zavetnika s slovesno sv. mašo, ki jo bo daroval škof vikar, msgr. Franc Vončina. Vabljeni!

DOLINSKA SEKCIJA Slovenske skupnosti organizira v nedeljo, 6. oktobra, svoj tradicionalni jesenski izlet z avtobusom na Vrhniko in v Bistvo, kjer bomo obiskali Cankarjevo spominsko hišo in znani Tehniški muzej Slovenije. Informacije in

vpis na telefonskih številkah 040-228274 (Rado), 040-227-031 (Just) in 040-231975 (Branko).

KLUB PRIJATELJSTVA prireja v ponedeljek, 7. oktobra, izlet na Štajersko (na Ptujsko Goro in Ptuj). Vpisovanje in pojasnila v večernih urah na tel. št. 040-639949 (Mira Bole), 040-42194 (Nada Martelanc) in 040-225468 (Vera Puntar Bizjak) do 27. septembra.

DAROVI

ZASKLAD "Marta Požar" za narodne noše darujejo: Alenka Rudež 100 evrov; Zinka in Darko Cerkenik 300 evrov; Danila Ferluga Černigoj 50 evrov; Adriana Černigoj 50 evrov.

ZACERKVENI pevski zbor od Sv. Ivana: v drag spomin na Marto Požar daruje Marta Vecchio 50 evrov.

ZA MARIJIN dom v Rojanu: v spomin na Danico Novak darujejo Mira Bole 50 evrov, Diomira Fabjan 30 evrov, Milena Franco 20 evrov in Elda Glavina 50 evrov.

UMETNIŠKI IN KULTURNI CENTER SKERK

Trnovca 15 (Nabrežina),
tel. - faks 040-200346

razstava grške umetnice

LISE SOTILIS

MEDITERANSKE METAMORFOZE

Velike in male oljnate slike, akvareli, tempere in risbe, skulpture raznih velikosti in materialov, tudi v plemenitih kovinah, dragulji.

RAZSTAVA BO ODPRTA do 13. oktobra 2002

URNIK OBISKOV: petek, sobota in nedelja od 10.30 do 13. in od 16. do 19.30.

SPOROČILO ZA JAVNOST

UIL PODPIRA SSG

Sindikat UIL za Furlanijo-Juljsko krajino je zelo zaskrbljen zaradi hudih finančnih težav, v katerih se nahaja Slovensko stalno gledališče. Te težave, ugotavlja v sporočilu za javnost deželni tajnik UIL Luca Visentini, postavljajo pred hudo preizkušnjo vlogo SSG, ki skrbi ne samo za vrednotenje slovenskega jezika in kulture, ampak tudi za strategijo odprtosti in inovativnosti v odnosu do sodržavljanov italijanske narodnosti.

Rešitve težav slovenskega tržaškega gledališča, meni Visentini, ni mogoče več odlašati. Po njegovem mnenju je treba oblikovati ustanovo s pravno osebnostjo za upravljanje gledališča, v kateri morajo biti prisotni reprezentativni predstavniki slovenske narodne skupnosti ter deželne in kraje-

vnih uprav. Slednje morajo zagotoviti gotove finančne prispevke, tako oblikovana ustanova pa bi morala tudi definirati vprašanje lastništva stavbe tržaškega Kulturnega doma ter stroškov za njeno upravljanje, obnovo in vzdrževanje. Dežela bi morala tudi podpreti tiste mednarodne produkcije gledališča, ki ne bi prejele državnih prispevkov. V tem smislu bi lahko koristili sredstva, ki jih predvidevajo projekti čezmejne sodelovanja Interreg in zakon za obmejna območja. Sindikat UIL je tudi zelo kritičen do zadržanja Dežele ter tržaške občinske in pokrajinske uprave, ki do sedaj niso prisluhle problemu, pri čemer v sporočilu za javnost tudi piše, da kultura ne sme biti predmet političnih diskriminacij.

9

ČETRTEK,
26. SEPTEMBRA
2002

5. STRANI

GORICA, SIMBOL

Vsak normalen Goričan razume, da ne moremo npr. načrtovati preureditev prometa in zapreti avtomobilskemu prometu nekatere predele v središču mesta, kar vsi pričakujejo, brez sodelovanja sosedov iz Nove Gorice in Sempetra, saj bo imela odprava meje s Slovenijo kot posledico, da se bomo npr. vozili v center Nove Gorice in nasprotno po Škabrijelovi in Erjavčevi ulici in ne več prek Solkana ali predora pod Panovcem. Brez skupnega načrtovanja je vsak ukrep pravzaprav nemogoč, kar je danes v Gorici vsem jasno; tega ne razumeje le tisti, ki nočejo razumeti, vendar pa so njihova stališča obsojena na smetišče zgodovine.

Sodelovanje treh uprav je doletelo na pozitiven odmev celo v Bruslju, saj vas je pred nekaj dnevi v Bologni sprejel predsednik Evropske komisije Romano Prodi. Kaj vam je povedal?

Z županom in predsednikom pokrajine smo odpotovali v Bologno v prepričanju, da bo obisk pri Prodiu bolj vpludnostnega značaja. Na tistem smo upali, da nam bo vsaj navedel nekaj telefonskih števil svojih najbližjih sodelavcev, ki bi nam lahko kaj pomagali pri razpisih za sredstva evropskih skladov.

Zame je bilo srečanje doživetje, ki si ga bom zapomnil za vedno. Predsednik Prodi pa nas je najprej presenetil s svojo človeško preprostostjo. Po učni uri o EU pred približno 1.300 dijaki višjih srednjih šol so ga v dvorani obklopi novinarji. Njegov tiskovni predstavnik nas je že prej opozoril, naj se mu čim bolj približamo, tako da se lahko z njim umaknemo v kak bližnji prostor, kjer naj bi se pogovorili. Tako nas je vrvež novinarjev in policistov skoraj odnesel na hodnik; ko pa sem se znašel tik ob njem in zaslišal njegovo vprašanje: "Dov'è il sindaco..." (Kje je župan), Brancati in Brandolin pa sta zaostajala precej metrov nazaj, sem jima pomahal in zavpil, naj mi sledita. Tako sem se za nekaj trenutkov znašel v skoraj popolnoma temnem hodniku za odrom konferenčne dvorane popolnoma sam s predsednikom Prodiem in enim policistom. Medtem ko sva čakala Brancatija in Brandolina, ki sta se s težavo prebijala do naju, sem se mu predstavil tudi kot tajnik manjšinske stranke in ga vprašal, ali sem prav razumel njegov namig iz predavanja, ko se je dotaknil vprašanja zaščite manjšin. Potrdil mi je, da bo morala EU najti ustrezne instrumente, da se vse manjšine na njenem ozemlju ustrezno zaščitijo še zlasti sedaj ob dejstvu, da imajo države, ki bodo leta 2004 postale članice EU, na svojem ozemlju veliko število ljudi, ki pripadajo manjšinam.

Pomislil sem. Besede predsednika Evropske komisije, izrečene tudi pred 1.300 poslušalci in novinarji, niso kar tako navržene, pač pa so sad globokega premisleka in prepričanja, da je vprašanje manjšin eno ključnih vprašanj za sožitje v skupni Evropi.

No, konkretno sta se na hodniku prikazala tudi Brancati in Brandolin, Prodi pa je začel iskati prostor, kjer bi se lahko usedli in se pogovorili. Policist je začel panično odpirati razna vrata, vendar ustreznega prostora ni

mogel najti. Prodi je tako stopil do konca hodnika in pokukal v velikansko dvorano, ki se je medtem izpraznila. Povabil nas je na oder, kjer pa so bili le trije stoli, tako da sva z odbornikom Cecottijem in našo tiskovno predstavnico kar čepela ob predsedniku.

Prodi je najprej pokazal, da je tudi nanj zmaga v Gorici naredila velik vtis; ko sem mu hotel pristaviti, da smo zmagali le za 27 glasov, me je popravil in dejal, da le s 26, kar pomeni, da je o zadevi natančno informiran.

Sam je nato začel govoriti o Gorici, njeni zgodovini, ograji, ki deli mesto pri Transalpini in železniški postaji, in bil vidno navdušen nad našo iniciativo o sestajanju treh občinskih odborov.

Župan mu je razložil naše namene o sodelovanju dveh bolnišnic, čistilni napravi in ostalih čezmejnih projektih, vendar ga je Prodi prekinil in mu dejal, da je potrebno - glede na globoko simboliko, ki jo predstavlja združevanje dveh Goric v okviru procesa širitve EU, omisliti poseben načrt, ki bi ga financirali v okviru programa Interreg; povabil nas je, naj se v najkrajšem času zglasimo v Bruslju, še prej pa mu dostavimo okvirni načrt z zgodovinskim opisom naših krajev.

Pogovor je prekinila njegova soproga, ki ga je kar iz dvorane krepko poklicala: "Romano, Romano," tako da smo se vsi krepko nasmejali.

Ostal je čas samo še za skupno fotografijo nepozabnega srečanja, ki ga zlepa ne bom pozabil.

Sedaj moramo torej skrbno pripraviti obisk v Bruslju, ki ga bomo najbrž izvedli skupaj z upravitelji z onstran meje.

Vrata so torej na stečaj odprta in zdi se, da pot že teče nazaj.

Svetovalska skupina stranke Forza Italia je prek svetovalca Ziberne predložila, da bi o dvojezičnosti v Gorici, ki naj bi izšla iz izvajanja zakona 38, odločali sami Goričani z referendumom... Kako komentirate to?

Gre za čisto strumentalizacijo. Prvič zato, ker župan ne more sklicati ljudskega glasovanja, ampak lahko to storita dve tretjini občinskih svetovalcev oz. je potrebno zbrati zadostno število podpisov, kot smo to naredili za Jeremitišče. Drugič zato, ker je bil zakon 38 sprejet februarja 2001 in je minilo že poldrugo leto. Če bi kdo hotel sprožiti referendum, bi na to moral pomisliti prej; če se sedaj lotijo zbirati podpise, po občinskem pravilniku referendum ne bo sklican pred polletjem 2003. Paritetni odbor pa je določil, da se morajo občine izreči do 15. oktobra. Ne bojimo se nobenega argumentiranega soočanja o zakonu 38. Forza Italia se je znašla v velikih težavah, ostala je v obrambnem položaju in nima veljavnih argumentov, da bi kritizirala sedanjo upravo. Zato pogreva stare zadeve in z lažmi zavaja ljudi.

Bo goriška občina spoštovala rok paritetnega odbora?

Občinski odbor, svetovalci in večina bomo imeli sestanek danes (sreda, 25. t.m.) in določili bomo postopke. Vsekakor se je župan že v volilni kampanji obvezal, da si bo za to prizadeval.

POSLANEC ILLY V KULTURNEM CENTRU LOJZE BRATUŽ

"MNOŽIČNO GLASUJMO: NE!"

DANIJELO DEVETAK

Referendum o deželnem volilnem zakonu, ki bo potekal v nedeljo, 29. t.m., je izredno pomembna priložnost tako za slovensko narodnostno skupnost, ki živi v Furlaniji-Juljski krajini, kot za deželo samo v luči evropskih integracijskih procesov. To je izšlo s srečanja, ki je potekalo v Kulturnem centru Lojze Bratuž v torek, 24. t.m., in na katerem je imel osrednji nastop poslanec Riccardo Illy. Poleg njega se je v veliki dvorani goriškega hrama zbralo veliko zavzetih političnih predstavnikov, ki podpirajo zavrnitev volilnega zakona; med drugimi so bili navzoči deželni svetovalec Franco Brussa, goriški župan Vittorio Brancati, doberdobski župan Mario Lavrenčič, pokrajinski odbornik Marko Marinčič, občinski odbornik Damijan Terpin, ki je povezoval večer, goriški občinski svetovalec Bernard Špacapan, Silvan Primožič, Mara Černic in Božidar Tabaj ter Aleš Waltritsch, pokrajinski tajnik Slovenske skupnosti Mirko Špacapan, predsednik SKGZ Rudi Pavšič, pokrajinski predsednik SSO Damjan Paulin in drugi.

Terpin je uvodoma razložil, da je glavna hiba sedanjega deželnega volilnega zakona, ki je bil izglasovan marca letos, ta, da ne predvideva neposredne izvolitve predsednika deželnega sveta. Illy je to potrdil. Povedal je, da je bilo za sklic ljudskega glasovanja zbranih pod okriljem Oljke 52 tisoč podpisov in se je za to zahvalil tudi "prijateljem Slovencem". Naša dežela, je rekel, je sicer majhna, in vendar bogata zlasti zaradi prisotnosti jezikovnih manjšin. Ko se bo Evropska unija razširila proti Vzhodu, pa bo F-Jk v naslednjih letih postala strateško izjemno zanimiva; zato je nadvse pomembno, kdo bo v teh ključnih

trenutkih upravljal deželo, da ne bomo ostali samo kot prehodno področje, ampak da bomo imeli kot akterji dejavno vlogo pri snovanju prihodnosti naših krajev. In prav Gorica bo lahko postala simbol evropske integracije, če bo dobro izkoristila priložnosti, ki ji bodo dane.

Sedanji deželni volilni zakon, ki je bil odobren s podporo desnosredinske koalicije in skrajne levice, ima po Illyjevem mnenju tri glavne pomanjkljivosti: prvič ne predvideva neposredne izvolitve predsednika, tako da je v bistvu vsa oblast v rokah deželnega sveta; drugič ne predvideva zajamčenega zastopstva ali vsaj olajšane izvolitve predstavnika slovenske narodnostne skupnosti (ne pozabimo, da je F-Jk dežela s posebnim statutom prav zaradi zgodovinske prisotnosti Slovencev!) in tretjič ne omogoča, da bi bile ženske predstavnice v primernem številu prisotne v deželnem svetu. Neposredna izvolitev predsednika je po Illyjevem mnenju izredno pomembna, saj samo od ljudi (in ne od sveta) izvoljen predsednik lahko jamči uresničevanje političnega programa, sploh pa večjo stabilnost in ravnovesje v deželnem vrhu. Če bo na referendumu zmagal NE, bo prišel na prihodnjih deželnih volitvah leta 2003 v poštev t.i. zakon Tattarellum, ki se izvaja v neavtonomnih deželah, kjer je možna neposredna izvolitev predsednika. Illy je torej pozval vse prisotne, naj z odločnostjo in v čim večjem številu volijo NE, tako da bo demokratična zmaga jasen znak desničarski upravi, ki tepa pravice državljanov.

Potem ko je poslanec Illy zapustil dvorano, ker se je v večeru udeležil podobnega shoda še v Latisani, so spregovorili še zastopniki drugih političnih opcij, ki podpirajo Illyjevo gipocjo. Mario Lavrenčič je za Slovensko

komponento LD med drugim ugotovil, da je skupno nastopanje in dogovarjanje slovenskih komponent zelo pomembno za dosego skupnih ciljev; zato moramo tudi iskati skupne poteze za bližnje volitve. Mirko Špacapan za SSK je poudaril, da se nam ponuja še ena edinstvena priložnost, ko lahko dosežemo svoje cilje, ker smo motivirani in organizirani; slovenska prisotnost je očitno lahko marsikdaj jeziček na tehtnici, Brancati docet. Aleš Waltritsch za Demokratični forum je z optimizmom ponovil, da bo ta prepotrebni referendum lahko postal - po izvolitvi nam naklonjenega župana - "drugi trenutek našega goriškega slovenskega preporoda"; zato se moramo res množično odpraviti na volišča. Rudi Pavšič je ugotovil, da ni vseeno, pod katero deželno vlado se bo v naslednjih letih uresničeval lani izglasovani zaščitni zakon; "tu smo od vedno, tu želimo imeti našo vlogo". Damjan Paulin je označil sedanji volilni zakon kot nasproten naši narodnostni skupnosti, saj deželna vlada ne skrbi za slovensko organiziranost, ampak za posameznike. Zato moramo z množično udeležbo na ljudskem glasovanju podpreti tudi na deželni ravni nam naklonjene upravitelje, kakršne že imamo

na občinski in pokrajinski ravni. Brussa je obžaloval dejstvo, da je deželni svet sprejel tak zakon, ki ne upošteva zgodovinskih značilnosti dežele; potreben je močan signal, je rekel, da bo Brancatijevi politični in moralni zmagi sledila še ena podobna deželni ravni.

Kot zadnji je spregovoril prav goriški župan, ki je poudaril splošno veliko željo po spremembi. Pohvalil je zavzetost Slovencev v volilni kampanji, ki ga je privedla do zmage, in pozval prisotne k enotnosti in slogi, tudi ko gre za vprašanja vseh Goričanov, ne le pripadnikov naše manjšinske skupnosti. Deželno vlado je označil za arogantno in statično, saj se ni niti lotila za deželo pomembnih vplodov in zamuja pomembne priložnosti; med drugim "ovira državne zakone", je še rekel Brancati in izrecno omenil zakona 482 in 38. Omogočiti moramo, da bo F-Jk naredila kakovostni skok kot dežela s posebnim statutom; in Illy je doslej dokazal, da bi kot deželni predsednik (kandidatura mora uradno še potrditi) to utegnil izvesti. Sam Prodi, je še rekel goriški prvi občan, pričakuje od nas močna simbolična znamenja, saj je tudi on prepričan v naravno in zgodovinsko sožitje ljudstev na naši zemlji.

SPODBUDNE ŠTEVILKE

VPISI NA VIŠJIH ŠOLAH

HARJET DORNIK

Pregled vpisov ob začetku novega šolskega leta sklepamo z vpisi dijakov na višješolske smeri. V slovenskem središču se bo letos izobraževalo skupno 208 dijakov (lani 206, predlani 183). Razveseljivo je, da se je krivulja obiska po zgodovinskem minimumu izpred nekaj let obrnila navzgor. Dijaki prihajajo letos iz treh razredov nižjih srednjih šol in pričakovati je bilo nižji vpis. V primerjavi z lanskim letom pa je odstotek "malih maturantov", ki se je odločilo za nadaljnje šolanje na italijanskih poklicnih ali drugačnih zavodih in v matični domovini, manjši, približno deset odstotkov. Omenimo še dejstvo, da vpisov iz Slovenije v zamejske šole skorajda ni več beležiti.

Na licejskem polju, ki ga vodi ravnateljica Majda Sfiligoj, bo skupno 86 dijakov (lani 92). Največ tretješolcev se je odločilo za družboslovni in znanstveno-tehnološki licej, ki postopno nadomešča pedagoški licej, od katerega je ostal le še zadnji razred. V 1. letniku je 6 dijakov izbralo družboslovno smer, 8

pa znanstveno-tehnološko (lani 9 oziroma 5). Skupno bo na teh licejih 54 dijakov (lani 51). Zaradi številčnejših vpisov zadnjih let je bilo potrebno prerazporediti razrede v licejskem krilu.

Na istem izobraževalnem zavodu se bo na klasični smeri letos izobraževalo skupno 32 dijakov (lani 41). V IV. gimnaziju so se vpisali 4 dijaki (lani 7). Vpisi zadnjih let dokazujejo, da dijaki kažejo vedno manj zanimanja za to smer.

Na tehničnem polju, ki ga vodi ravnateljica Ida Primožič, bo letos 122 dijakov (lani 114). Največ dijakov bo tudi letos na industrijskem tehničnem zavodu J. Vega, in sicer 53 (lani 47). V 1. letniku je vpisanih kar 16 dijakov (lani 7).

Poklicni trgovski zavod Ivan Cankar bo obiskovalo skupno osemindeset dijakov (lani 39). Za 1. letnik, ki tudi letos ponuja vabljivo turistično smer, se je odločilo 8 dijakov (lani 14). Trgovski tehnični zavod Ž. Zois bo obiskovalo skupno 31 dijakov (lani 28). Letos se je za to smer prvič odločilo osem dijakov (lani 10).

OB PETI OBLETNICI SMRTI SLOVENSKEGA SENATORJA

DARKU BRATINI V SPOMIN!

Projekt za dialog je naslov posveta, ki mu bomo v Gorici v prostorih goriške pokrajinske uprave priča v petek, 27. t.m., s pričetkom ob 17. uri.

Kot so povedali na tiskovni konferenci prireditelji, ki so: Goriška pokrajina, Združenje Darko Bratina, Protokol o sodelovanju čezmejnje zaveze in Inštitut Gramsci Furlanije-Juljske krajine, ima posvet z naslovom *Darko Bratina: projekt za dialog* namen ovrednotiti duhovno zapuščino goriškega politika in profesorja na tržaški univerzi, predvsem pa človeka, ki je živel poliedričnost in duhovno ter narodno raznolikost mesta Gorica v polnosti.

Predsednik goriške pokrajine Giorgio Brandolin, odbornik Marko Marinčič, predsednik Združenja Darko Bratina Livio Semolič in drugi govorniki so na tiskovni konferenci poudarili predvsem bogato duhovno zapuščino pred petimi leti umrlega goriškega senatorja, ki je bil tako kulturnik kot politik, predvsem pa človek dialoga. Poudarili so dejstvo, da je dr. Darko Bratina

doživljal državno mejo kot priložnost preseganja in konfrontacije in ne kot mejo, ki deli.

Na posvetu se bodo v palači pokrajinske uprave na Korzu Italija zato posvetili predvsem duhovnemu izročilu Darka Bratine; od tod tudi naslov posveta *Projekt za dialog*. Spregovorili bodo predsednik goriške pokrajinske uprave Giorgio Brandolin, predsednik Inštituta Gramsci Giuseppe Petronio, predsednik Protokola o sodelovanju-Čezmejnje zaveze Vittorio Brancati, predsednik Združenja Darko Bratina Livio Semolič in na okrogli mizi, ki jo bo vodil evropski poslanec Demetrius Volčić, še župnik iz Podturna in predsednik goriške Karitas msgr. Ruggiero Dipiazza, ravnatelj mestne knjižnice iz Vidma Romano Vecchiet, filmski kritik Giacomo Gambetti ter istrski politik Franco Juri.

Sklepne misli bo podal vodja stranke Levih demokratov Piero Fassino, ki je bil osebni prijatelj Darka Bratine že iz študentskih let.

DOBERDOB / NOV ADMINISTRATIVNI SEDEŽ DRUŠTVA HRAST IN SEKCIJE SCGV KOMEL

ZA RAST VAŠKE SKUPNOSTI

SKD Hrast je v nedeljo, 22. septembra, slovesno odprl nov administrativni društveni sedež, ki leži v osrčju Doberdoba, in sicer na borjaču za cerkvijo. Novi društveni prostori bodo gostili tudi gojence SCGV Emil Komel iz doberdobske občine in Laškega. Muhastemu vremenu navkljub je nedeljsko slavje priključilo na borjač za doberdobsko cerkvijo lepo število vaščanov, gostov, prijateljev in simpatizerjev. Prisotni so bili tudi pokrajinski odbornik Marko Marinčič, občinski odbornik v Gorici Damijan Terpin, ronški župan Livio Furlan, ravnatelj in predsednik SCGV Emil Komel Silvan Kerševan in Damjan Hlede ter mnoge druge vidne osebnosti.

Pomemben dogodek za vso vaško skupnost je napovedala slavnostna fanfara, ki je priključila pozornost vseh udeležencev nedeljskega slavja. V dobrodošlico vsem gostom je doberdobski MePZ Hrast pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča zapel Kosovelovo Pesem s Krasa, ki jo je uglasbil Ivan Grbec. Z venčkom narodnih pesmi je vse prisotne pozdravil tudi OPZ Veseljaki pod vodstvom Lucije Lavrenčič. Doberdobski župnik

FOTO BUMBACA

Ambrož Kodelja je društvene prostore blagoslovil in se pripočil Gospodu za uspešno delo vseh, ki bodo v novih prostorih gojili vaško kulturno življenje. Blagoslovu sta sledili dve glasbeni točki, ki so ju izvedli gojenci in profesorji SCGV Komel. V čudežni svet glasbe je vse prisotne najprej popeljal duet pihal Fabio Devetak-Aljoša Tavčar, nato se je publiki predstavil še harmonikar Mirko Ferlan.

V imenu doberdobskega društva SKD Hrast je vse nedeljske goste pozdravil predsednik Claudio Peric. V svojem nagovoru je izpostavil pomen novega

kulturnega centra v Doberdodu za matično društvo in za glasbeno šolo. Našel je nadalje vse, ki so pripomogli k dograditvi novih prostorov. Posebej je seveda izpostavil namen uporabe na novo odprtega sedeža. Končno je izrazil upanje, da bo novi center odločno pripomogel h kulturni rasti vaške skupnosti. S prijaznimi besedami in voščilom za čim uspešnejše delovanje so odprtje novega sedeža pozdravili predsednik Katoliškega tiskovnega društva Branko Černic, predsednik Zveze slovenske katoliške prosvete Damijan Paulin, doberdobski

župan Mario Lavrenčič ter ga. Franka Padovan v imenu števerjanske občinske uprave in tamkajšnjega kulturnega društva F. B. Sedej. Predsednik SKD Hrast Claudio Peric je ob sklepu prireditve slavnostno prerezal trak. Ob zvokih Vrabčeve Zdravljice, ki jo je zapel MePZ Hrast, so si gostje začeli ogledovati notranjost novega sedeža. Uradni program se je sklenil s krajšim nastopom violinista Petra Gusa. Sledila je krajša družabnost.

Ob tej priložnosti so bile v novem centru predstavljene tudi razstava dveh krajevnih slikarjev, Andreja Kosiča in Ameriga Visintina, ter kiparske umetnine kiparjev Livia Perica in Roberta Nanuta.

V pritličju novega sedeža je manjša dvorana, namenjena raznim prireditvam, okroglim mizam, predstavitvi knjig in razstav ter nekaterim nastopom gojencev SCGV Emil Komel. V gornjem nadstropju bo administrativni sedež SKD Hrast in dve učilnici za glasbeni pouk. Novi center označuje notranje polžasto stopnišče v kraškem kamnu, ki je krasil stopnice že pred začetkom prenovitvenih del.

AČ

OB 40-LETNICI KATOLIŠKEGA DOMA-KULTURNEGA CENTRA LB

SNUJE SE NOVA OPERETA

IVA KORŠIČ

Praznovanja ob častiljivi 40-letnici Kulturnega centra Lojze Bratuž, nekdanjega Katoliškega doma, so se začela že v juniju z odprtjem spominskega parka in odkritjem doprskih kipov Mirka Fileja in Lojzeta Bratuža ter z živahno poletno družabnostjo pod lipami, nadaljevala pa se bodo konec tega meseca, v mesecu oktobru in novembru. Med slavnostne prireditve ob visokem jubileju slovenskega kulturnega hrama v Gorici, ki nadaljuje zlahko poslanstvo tesne, a nič manj ustvarjalne dvoranice Marijine družbe na Placuti št. 18, je treba pristeti opereto Kovačev študent, ki jo je na besedilo Ivana Kovačiča uglasbil Vinko Vodopivec in bo izzvenela tudi kot poklon 50-letnici smrti med Primorskimi pevci zelo priljubljenega skladatelja. Vodstvi Zveze slovenske katoliške prosvete in Kulturnega centra Lojze Bratuž sta se spet odločili za operetni odrski žanr, ker zaokroženo povezuje pevsko, glasbeno in gledališko umetnost; v teh vrsteh se člani društev, ki delujejo pod okriljem KCLB in ZSKP, najbolje prepoznajo in v njih najraje razdajajo svoje poustvarjalne moči.

Zato smo prejšnji teden ravedno stopili v veliko dvorano KCLB, v kateri je bilo že čutili tisto naelektreno ozračje, ki se pojavlja pred velikim premierskim dogodkom. Na vaji so bili prisotni glavni oblikovalci predstave, tako da smo se lahko pogovorili z režiserjem Adrijanom Rustjo, kateremu je že drugič bila zaupana režija operetnega podviga, dirigentom Hilarijem Lavrenčičem, ki je že krepko vpeljan v to lahkotno odr-

sko umetnost, z večkratno gostjo koreografijo Carolino Bagnati, in Anko Černic, ki je v veliko pomoč režiserju in bo pri uprizoritvi opravljala tudi nič kaj hvaležno delo inspicienta.

Iskreno so odgovorili na vprašanja o nastajajoči predstavi in o težavah, ki spremljajo njeno realizacijo. Iz njihovih besed se bo pred bralčevimi očmi gotovo izrisal zametek operetne postavitve, ki se, vsaj po odgovorih sodeč, obeta sveža in privlačna v "novem kroju".

Režiser Adrijan Rustja: Ko smo se se z organizatorji dogovarjali o režiji operete in so mi poslali tekst, sem mislil, da gre za pomoto, ker je bil to zelo droben sinopsis, in sicer samo glasbena partitura z nekaj pesmicami. Prepričan sem bil, da je to samo pevski del. Ko sem vprašal, naj mi pošljejo libreto, so se začela mrzlična iskanja letga, toda izkazalo se je, da libreto ni nikdar bilo. Ker je bilo besedilo izredno kratko (15-20 minut), bi bila predstava fragmentarna in revna. Zato sva s Hilarijem Lavrenčičem na prvem delovnem srečanju najprej razmislila, kako bi obstajajoče besedilo glasbeno in gledališko postavila v neke okvirje. In začela sva pisati. Morala sva popraviti dani tekst in spisati nove ver-

ze za zbor, ki nastopa v hiši in na Dunaju oz. v krčmi na tujem. Vsemu dogajanju sva morala dati druge dimenzije. Tako sva ustvarila tri prizorišča, domačo kovačijo, dunajsko gostilno (na Dunaj naj bi šel študirat kovačev študent) in dom, ter nove like, teto, natakarka Fritza in še nekatere. Libreto je napisan na novo. Tekst in prizori so moje maslo, tem je pa Hilarij primeren vstavljal marsikatero skladbo iz Vodopivčeve zapuščine. Tako je sedaj opereta tudi nekoliko najina, ostalo pa je nedvomno še veliko Vodopivčevega, saj sva sledila vsebinski niti, ki je obogatena z novimi osebami.

Vaje potekajo redno, čeprav smo zmeraj malo v škripcih gledalcev, ki jih je težko uskladiti, da bi bili primerni za vse nastopajoče. Naj povem še, da sem režijo tega dela zelo rad sprejel, tudi zaradi osebnega zadoščenja. Že leta 1999 sem namreč vprašal vodstvo Slovenskega stalnega gledališča, da bi s predstavo slavil svojo 40-letnico delovanja v gledališču (natančno 1. 6. 2000). Za to svojo obletnico sem predlagal igro, ki ni bila prezahtevna (za tri osebe) niti s finančne strani, a žal do danes nisem dobil še odgovora. Grenko mi je pri srcu, saj sem jaz edini igravec, ki je začel

svojo kariero v našem gledališču in jo tam tudi dopolnil. Tudi na radiu sodelujem že kakih 50 let. Kupico pelina sem si zato z veseljem posladkal z režijo pričujoče operete in upam, da bo gledalcem všeč.

Dirigent Hilarij Lavrenčič: Opereto sem tako rekoč postavil na glavo, saj v originalu traja le 14 minut; poleg igralcev je le kvartet solistov. Teksta skorajda ni, razen pesmi, kajti to je spevoigra. Z režiserjem sva se zmenila, kje naj bi lahko dodala nekaj besedila. Zamislila sva si lep uvod, to se pravi prizor v študentovi domači hiši. Originalni komorni sestav za moški kvartet sem spremenil v zbor, ki nastopa nekako kot komentator odrskega dogajanja in na koncu celo "stopi" v igro samo. V drugem prizoru, v krčmi, sem ohranil moški del, a ga razširil na zbor in si omislil tudi ženske glasove, da je v zdušje bolj razigrano in praznično.

STRAN 15

MSGR. TARCISIO NARDIN

SMRT ZNANEGA DUHOVNIKA

Pred dnevi je v 87. letu starosti umrl msgr. Tarcisio Nardin, stolni kanonik v Gorici. Pokojni je zadnje čase živel v Domu duhovnikov ob nekdanjem velikem semenišču. Pred leti je bil msgr. Nardin tudi stolni župnik, nato pa se je preselil v Furlanijo. Zadnje čase se je vrnil v Gorico, kjer ga je nadškof Anton V. Bommarco imenoval za kanonika.

26.9.2002 ob 18. uri
Valentin Oman - **OKAMENELI SPOMINI**
Odprijetje likovne razstave koroškega umetnika v sodelovanju s Krščansko kulturno zvezo iz Celovca

4.10.2002 ob 21. uri
SLAVNOSTNA PRIREDITEV
Zveza slovenske katoliške prosvete in Kulturni center Lojze Bratuž
Vinko Vodopivec - **KOVAČEV ŠTUDENT**
spevoigra za soliste, igralce, zbor in orkester
Režija Adrijan Rustja
Dirigent Hilarij Lavrenčič

6.10.2002 ob 17. uri ponovitev spevoigre
7.10.2002 ob 21. uri ponovitev spevoigre
8.10.2002 ob 21. uri ponovitev spevoigre

13.11.2002 ob 20.30
Predstavitve publikacije **PREHOJENA POT**

15.11.2002 ob 18. uri
Franko Žerjal - **PODOBE KRESNE NOČI**
Odprijetje likovne razstave goriškega umetnika

Vljudno vabljeni na odprtje razstave

Valentin Oman

OKAMENELI SPOMINI

Umetnika bo predstavil dr. Janko Zerzer
Glasbeni uvod kitarist Janez Gregorič

Četrtek, 26. septembra 2002, ob 18. uri

V SODELOVANJU S KRŠČANSKO KULTURNO ZVEZO IZ CELOVCA

OBVESTILA

DO KONCA meseca septembra bo v obnovljenih prostorih Galerije Ars na Travniku v Gorici razstavljal svoje slike Andrej Kosič. Dela iz raznih obdobij, ki so naprodaj, je goriški umetnik poklonil za obnovitvena dela na Travniku.

DRUŠTVO SLOVENSKEGA upokojencev za Goriško vabi člane, da se udeležijo v ponedeljek, 30. septembra, ob 16. uri obmejnega pohoda in prijateljskega srečanja z upokojenci iz Nove Gorice na njihovem sedežu blizu železniške postaje. Priporočamo, da se prijavi na telefonsko številko 0481 882024.

DRUŠTVO SLOVENSKEGA upokojencev za Goriško obvešča prijavitelje za izlet na Elbo, da bo odhod z avtobusom 3. oktobra ob 6. uri iz Sovodenj pred cerkvijo in lekarno, nato s postanki v Štandrežu pri cerkvi, v Gorici pred gostilno Primožič na drev. 20. septembra in v Podgori. Sporočamo, da je še nekaj prostih mest.

DAROVİ

ZA NOVI glas: Valentin Inzko 17,00 evrov.

ČESTITKE

Skozi vrata primerjalne književnosti je zmagoslavno zakoral v svet naš David. Člani pevske skupine Musicum se tega veselijo in mu iz srca čestitajo.

Skupnost družin Sončnica se z družino Martine in Štefana Cotiča srčno veseli ob rojstvu četrtorojenca Tomaža. Čestitkam srečnim staršem pridružujemo željo, da bi mali Tomaž v veselju družbi Nike, Ivane in Simona zrastle v zdravju in vedrega fanta.

SOŽALJE

Pevska skupina Musicum izreka iskreno sožalje članu Kristjanu in njegovi mami Ani ob boleči izgubi dragega očeta in moža Giorgiota.

BENEŠKA SLOVENIJA

ŠPETER / SVET SLOVENSkih UPRAVITELJEV

GLASBENO SREČANJE

SLOVENIJA

MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE

V OSPREDJU ŠOLSTVO IN ZAŠČITNI ZAKON

Znano je, da morajo do sredine meseca oktobra vse občine, kjer so zgodovinsko naseljeni Slovenci v naši deželi, zaprositi za vključitev v območje, kjer bodo veljala določila zaščitnega zakona za slovensko narodno skupnost št. 38/2001. Prav določitev teh občin je prva in najnujnejša izmed obveznosti, ki jih mora opraviti paritetni odbor; na podlagi te se lahko končno sproži in uresniči zaščita, ki jo predvidevajo členi zakona.

S to glavno točko na programu se je ob koncu prejšnjega tedna sestal v Špetru svet slovenskih upraviteljev videmske pokrajine, ki ga je sklical politični in kulturni delavec David Klodič. Na sestanku, ki se ga je udeležil tudi predsednik paritetnega odbora Rado Race, so bili prisotni zastopniki vseh slovenskih občin od Režije do Svetega Lenarta, med njimi so bili tudi župani iz Tipane Elio Berra, iz Podbonesca Pier Giorgio Domenis, iz Špetra Bruna Dorbolo', iz Srednjega Claudio Garbaz in iz Grmeka Paolo Canalaz.

Race je na srečanju poudaril zgodovinsko pomembnost faze opredelitve ozemlja, s čimer se postavljajo temelji konkretnemu uresničevanju zakona. Kljub zmernemu optimizmu, da se bo ta faza končala v

nekaj mesecih, se zaveda težav, do katerih bo verjetno prišlo, še zlasti ko bo na dnevnem redu opredeljevanje območja v občinah Trst in Gorica. Obenem je izrazil upanje v pozitiven vpliv vzporednih evropskih integracijskih procesov. Kot izhaja iz okrožnice direktorja ministrstva za dežele, je sicer pravica do rabe slovenskega jezika v odnosih z organi javne uprave že utemeljena na podlagi zakona 428 iz leta 1999; javne uprave bi se zato že morale pripraviti na udejanjanje te pravice, sredstva so v omenjenem zakonu že predvidena. Na zasedanju je bilo tudi poudarjeno, da bi moral paritetni odbor na neki način uskladiti zakona 482 in 38, da bi bilo uresničevanje njunih določil učinkovito in dosledno.

Na srečanju sveta slovenskih upraviteljev je bil tudi govor o upih in težavah slovenskega šolstva v videmski pokrajini. Ravnateljica dvojezičnega šolskega centra v Špetru prof. Živa Gruden je orisala zlasti birokratske težave, do katerih prihaja zaradi zadržanja deželne šolskega skrbništva. Problem predstavlja seveda financiranje objekta, ki pomeni veliko breme za špetersko občino, kot je podčrtala špeterska županja Bruna Dorbolo'.

DD

REVIJA VIŠARJE POJEJO

Kulturno, rekreacijsko in športno društvo Rojanski Krpan iz Trsta je minulo nedeljo na Svetih Višarjah ponovno dokazalo, kako se da tudi v naši sredi s sodelovanjem z drugimi sorodnimi društvi prirediti kulturne pobude, ki presejajo okvire posameznega društva.

V našem tedniku smo društvo že predstavili. Tokrat so člani društva predvsem na pobudo svojega člana dr. Mirana Dolharja na božjepotnem središču Sv. Višarje ob pomoči Slovenskega kulturnega središča Planika iz Kanalske doline ter s finančno podporo Zadružne kraške banke priredili uspelo in toplo glasbeno srečanje Višarje pojejo.

Na Višarjah se je kljub mrzli in že skoraj zimski nedelji zbralo precej ljubiteljev petja. Zjutraj so pevci zapeli že med mašo, pri kateri so se zbrali tako prijatelji pevcev kot tudi naključni obiskovalci tako iz Slovenije kot tudi iz naših krajev.

Maši je sledil koncert, na katerem so zapele naslednje pevske skupine: pevska skupina Akord iz Podgore pod vodstvom dr. Mirka Špacapana, oktet Odmevi iz Saleža pod vodstvom Rada Miliča, mešani pevski zbor Beneške korenine iz Srednjega, ki ga vodi David Klodič, in oktet Škofije iz Škofij pri Kopru pod vodstvom Vladislava Korošca.

Na doživetem koncertu sredi gora je vsak zbor zapel po pet pesmi. Koncert je tako trajal dobro uro in pol in pevci so ga sklenili s skupno pesmijo, in sicer s sedanjo slovensko himno, Vrabčevu Zdravljico.

Prireditelji nevsakdanje, a lepe pevske prireditve na Višarjah, si želijo, da bi pevska revija Višarje pojejo postala vsakoletna jesenska prireditev na Višarjah, in nameravajo naslednje leto povabiti tudi pevce s Koroškega.

JUP

GLOSA JURIJ PALJK

O JESENI

Že zato bi radi napisali nekaj o jeseni, ker smo prav te dni z velikim korakom vstopili v jesenski čas.

Jesenski dež, ki nas te dni spremlja in nam že zjutraj napoveduje jesenski in hladnejši dan, je morda tisti pojav, ki še najbolj označuje jesenski čas.

In prav jesenski dež, o katerem je bilo napisanega toliko, da bi težko rekli kaj novega in izvirnega, nas deli na tiste, ki ga imamo radi, in na tiste, ki ga ne prenašajo. Nasploh je dež velik delilec ljudi, saj ga imamo nekateri srčno radi, medtem ko ga drugi prav iz dna duše ne prenašajo, ga dobesedno mrzijo.

Tisti, ki dež ljubimo, ker nas pomirja, ker nam vliva v dušo nek mir in občutek soskladja s svetom okrog nas, še posebej seveda z naravo, imamo seveda radi tudi jesen, čas trgatve in nasploh obiranja sadov v naravi pri nas. Ponavadi smo to ljudje, ki smo nagnjeni k melanholiji in tudi beremo radi. Samo resnični ljubitelji knjig vemo, kako lepo je brati knjigo na deževen popoldan ali pa zvečer v postelji z odprtim oknom in s priprtimi polkni, za katerimi mirno, a vztrajno škrablja dež svojo dolgo pripoved, medtem ko mi beremo pisateljevo zgodbo. Teh občutkov se ne da opisati, kot nam je ljubiteljem jesenskega dežja in branja knjig tudi jasno, da nobena televizija z nobenim, še tako drobnim filmom ali kakim drugim programom ne more nadomestiti večerne pripovedi umirjenega jesenskega dežja in druženja s knjigo.

Tisti, ki imamo radi jesenske barve in jesenski dež in nam je vsako leto znova žal za pravkar

obranimi in zato tako čudno samotnimi vinogradi, v katerih samevajo oropane trte, ki so vinogradnika nagradile z dobro letino grozdja, se na jesen umirimo in nas deževje zares ne moti, tudi takrat ne, ko ga je zares dosti.

Ljudje pa, ki nimajo radi dežja in še posebej ne jesenskega deževja, ki je svojevrstno, saj traja ponavadi več dni, so drugačni od nas in bi radi imeli vedno sončne dni. Mi se jim seveda ne smejemo in pravimo, da gre za ljudi, ki bi radi imeli sonce po naročilu. Saj veste, kako gre to: na cesti srečaš znanca, ki je razdražen in nejevoljno vam pove, da je za njim in njegovo družino "strašna polomija, saj je ta vikend nenehno deževalo in nismo mogli nikamor, danes, ko moram v službo, pa seveda sije sonce!" Potem še doda nekaj sočnih na račun dežja in s svojim dežnikom odbrzi naprej. Dež ga vidno moti in tudi zato se ne čudimo, če vremenoslovci danes napovedujejo ob vremenski napovedi tudi napoved, v kateri podrobno razložijo, kako bo vreme vplivalo na večino ljudi. Če bo deževalo, vam vremenoslovci rečejo, da bo vreme obremenljivo vplivalo na ljudi, če bo sončno, pa povedo, da bo vreme ugodno vplivalo na vaše počutje. Seveda to ni za vsakogar res, še posebej ne v poletnem času, ko je sonca toliko, da si človek zares želi dežja in ohladitev, ki blagodejno vplivajo tako na zemljo in naravo kot tudi na vse nas.

Jesen je lepa zaradi barv in zaradi dežja, pa čeprav danes

jesen ni več takšna, kakršna je bila nekoč. Vsaj tako se zdi tudi nam. Kljub temu da se zavedamo, kako se bodo sedaj nekateri naši bralci ob prebiranju teh vrstic prav pravočasno rezali, ker bodo gornjo trditve uvrstili v še eno od mnogih banalnih in zato plehkkih trditve, ki se jih polno sliši predvsem za pultom v baru, vseeno napišemo, da tudi jesen ni več taka, kot je bila nekoč.

Če vam povem, dragi bralci, da za našim uredništvom na Travniku v Gorici, s katerega je lep pogled na nadškofijski vrt in na goriški grad, sedaj lepo cvetijo kostanji in še druga okrasna drevesa, potem vam je jasno, zakaj to pišemo. Najbrž se je pred leti na jesen tudi kje videlo ozeleneti in ponovno cveteti divje kostanje, kot so bile tudi pred leti najbrž jeseni podobne našim, a dejstvo je, da so prav trgovci tisti, ki vam danes povedo, kako se je podnebje, in zato tudi jesen, spremenilo. Prav trgovci, ki prodajajo oblačila, vedo povedati, da se je podnebje spremenilo, da dejansko pri nas ni več pravih štiri letnih časov, kar se seveda pozna pri prodaji jesenskih in pomladnih oblek. Prav jeseni in pomladi naj bi namreč po trditvah trgovcev ne bilo več, vsaj takih ne, kakršni sta bili nekoč. In tako so se naši trgovci opremili tudi za nove razmere ter seveda spremenili ponudbo.

"Priznati mi morate, da skorajda ne morete več nositi samo suknjičja ali obleke, ne da bi čez oblekli vsaj še vetrovko ali dežni plašč, zimski plašč ali kaj podobnega!" me je ujela že lansko leto trgovka, ko sem ji potožil, da suknjičev skorajda ne prodajajo več. Dodala je še, da suknjičev moški ne nosimo skorajda več, ker je poletje daljše in se hitro prevesi v mraz, nekdanjih pomladnih in jesenskih svežih, a ne mrzlih dni, ni več. Za tiste, ki ne vedo, kaj pravzaprav pomeni beseda suknjič po slovensko, in teh je več, kot si mislimo, bomo povedali, da suknjič po primorsko rečemo kar "jopa", "fanela" ali "jaketa".

Res je, trgovka je imela prav, ko me je na te spremembe opozorila; tudi letos, ko smo imeli čez poletje dežja in poplav preveč, je jesen prišla kar čez noč.

Z dežjem je prišla jesen seveda in z dežjem, hvala Bogu, se tudi nadaljuje. Zares hvala Bogu, da je začelo deževati, ker bi drugače tudi jesen ne bila več tisto, kar je bila nekoč, saj prave jeseni brez deževja pri nas ni. Tako imamo vsaj še jesenski dež nekateri radi, ko pa lepih jesenskih dni, ki so tako navduševali ljubitelje sonca, več ni.

Tisti, ki nimajo radi dežja, imajo svoj prav, ko trdijo, da je v dežju nemogoče voziti v mestih avtomobile.

Če temu ne verjamete, vam svetujemo, da greste na oblačni dan v Trst, se sprehajate po mestu in opazujete, kaj iz čisto normalnega mesta Trst postane, ko začne deževati: v petih, desetih minutah se Trst dobesedno zaustavi, na ulicah pa se pojavi kar naenkrat toliko avtomobilov in nejevolje med ljudmi, kot jih in je še niste videli! In vse to se zgodi samo zaradi nekaj kapljic dežja. Tudi zaradi jesenskega dežja, ki ga pa imamo nekateri vseeno radi.

VOLITVE PREDSEDNIKA REPUBLIKE

V Republiki Sloveniji bodo 10. novembra 2002 potekale volitve predsednika republike (odlok o razpisu volitev je objavljen v uradnem listu (Ur.L.RS št.66/02)), na katerih lahko sodelujejo tudi slovenski državljani, ki živijo v tujini.

Z novim zakonom o evidenci volilne pravice (Ur.L.RS št. 52/02 z dne 14.6.2002) je prišlo do pomembnih sprememb v zvezi z udeležbo na volitvah za državljane Republike Slovenije, ki ima stalno bivališče v tujini, saj zakon vzpostavlja stalno evidenco volilne pravice državljanov Republike Slovenije, ki nimajo stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji. Vsi, ki so vpisani v stalno evidenco volilne pravice (ali še bodo najkasneje do 12. oktobra 2002), so vpisani v volilni imenik za volitve predsednika republike.

Volivci, vpisani v volilni imenik, bodo v teh dneh na svoj naslov prejeli obvestilo z osnovnimi informacijami o možnostih udeležbe na volitvah. Volivci s stalnim bivališčem v tujini bodo praviloma glasovali na diplomatsko konzularnih predstavništvih (DKP) RS v posamezni državi. Na volišču na DKP se bodo izkazali samo z osebnim dokumentom, na volišču pa bodo prejeli volilni material ter oddali glasovnico.

V primeru, če ne bodo mogli glasovati na DKP, ampak želijo glasovati po pošti ali v Sloveniji, morajo to v skladu z navodili do 11. oktobra 2002 sporočiti Republiški volilni komisiji in prejeli bodo nadaljnja navodila.

Na DKP bodo lahko glasovali tudi državljani RS z začasnim bivališčem v tujini, če bodo to v skladu z navodili do 11. oktobra 2002 sporočili Republiški volilni komisiji.

Volilni upravičenci v državah, kjer zaradi objektivnih razlogov ne bo organizirano

volišče na DKP, lahko glasujejo po pošti ali v Sloveniji.

V času med 11. septembrom in 12. oktobrom 2002 poteka razgrnitev volilnih imenikov na pristojnih DKP. Državljeni RS lahko volilne imenike pregledajo ter v primeru pomanjkljivosti ali netočnih podatkov zahtevajo popravek.

Predsednik republike se voli po večinskem sistemu. Če v prvem krogu nihče izmed kandidatov ne bo prejel večine veljavni glasov, bo 1. decembra 2002 ponovljeno glasovanje izmed dveh kandidatov, ki bosta 10. novembra 2002 prejela največ glasov.

Volilna kampanja se bo začela 11. oktobra 2002. Slovenski državljani v tujini se lahko z njenim potekom in predstavitvijo kandidatov seznanjajo preko medijev (vključno z internetom). Republiška volilna komisija bo seznam kandidatov za predsednika republike v skladu z zakonom objavila 26. oktobra 2002. Za volilni izid se bodo upoštevale glasovnice, ki bodo prispjele po pošti iz tujine do 15. novembra 2002 do 12.00 ure (prvi krog) in do 5. decembra 2002 do 12.00 ure (morebitni drugi krog).

Informacije o volitvah so na razpolago na spletni strani Republiške volilne komisije: www.rvk.si, ter na spletnih straneh MZZ - Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu www.gov.si/mzz.

***

Predlagamo, da vsi volilni upravičenci, ki se želite udeležiti volitev predsednika, pozorno spremljate obvestila, preverite svoje podatke v volilnem imeniku ter podate zahtevo za vpis v evidenco volilne pravice, če še niste vpisani. Še posebej opozarjamo, da nekateri podatki o naslovih volilnih upravičencev iz prejšnjih let niso popolni in jih je potrebno dopolniti.

STANJE OBRTI V SLOVENIJI

UPADANJE ŠTEVILA OBRTHNIH DELAVNIC

Obrtna zbornica Slovenije je zbrala podatke o stanju obrti v državi ter o deležu te dejavnosti v gospodarstvu in pri ustvarjanju bruto domačega proizvoda. Podatki in primerjave kažejo, da število obrtnih delavnic upada, naraščata pa število in delež gospodarskih družb v obrti.

V obrtni register je vpisanih 49.116 obrtnih delavnic, od tega 42.845 samostojnih podjetnikov posameznikov in 6.272 gospodarskih družb. Stopnja rasti števila obrtnih obratov je prvič po letu 1995 negativna. Njihovo število se je v zadnjem letu namreč znižalo za 618 oz. za 1,2%. Hkrati pa se je število gospodarskih družb v obrti povečalo za 433 oz. za 7,4%. Skupaj je v obrtnih dejavnostih zaposlenih nad 142 tisoč delavcev, v tem številu pa so upošte-

vani tako zaposleni delavci kot tudi lastniki delavnic. V vsaki obrtni delavnici sta zaposlena povprečno 2,9 delavca. Od celotne obrti je 41,6% delavnic, ki zaposlujejo delavce, kar 28.684 pa je obratov, v katerih dela samo lastnik.

V slovenski obrti je najbolj razširjeno gradbeništvo, sledijo pa mu storitvene dejavnosti in promet (pretežno avtoprevoznništvo). Analiza stanja obrti kaže, da se končuje obdobje evforije, ki je nastala z odstranitvijo ovir za razvoj zasebnega sektorja gospodarstva in torej tudi obrti. Zaradi tega pričakujejo normalna gibanja značilna za tržno gospodarstvo, ko bodo nekatere obrtne delavnice ali gospodarske družbe ukinjali, hkrati pa bodo ustanavljali nove.

BARBARA BREZIGAR ZBRALA ŽE NAD 10 TISOČ PODPISOV ZA KANDIDATURO

DRŽAVNI ZBOR RAZPRAVLJA O ZAGOTAVLJANJU POGOJEV ZA DELO PREDSEDNIKA REPUBLIKE

MARJAN DROBEŽ

V Sloveniji se dogajajo pomembne zadeve, nekatere od teh so važne tudi za njeno prihodnost. V tekočo kroniko sodijo jesensko zasedanje državnega zbora, ki se je začelo v ponedeljek, 23. t.m., ki poteka po določenih novega poslovnika, s katerim naj bi racionalizirali delovanje parlamenta. Največ časa, polne tri ure, so na tej seji namenili obravnavi predloga zakona o zagotavljanju pogojev za opravljanje funkcije predsednika republike (določal naj bi tudi njegove pravice po koncu mandata), ki je še posebno aktualen pred novembrskimi predsedniškimi volitvami.

Ustavna komisija je končala prvi del razprave o morebitnih spremembah ustave, toda kaže, da sprememb ne bo veliko. Temeljni dokument države bo nemara spremenjen le v tistem delu, ki obravnava mednarodno povezovanje in sodelovanje države. Vključitev Slovenije v EU namreč terja ustavne dopolnitve, vzpostavitev t.i. evropskega člena, te pa marjajo biti potrjene še pred sprejetjem in potrditvijo (ratifikacijo) pogodbe o vstopu Slovenije v omenjeno povezavo. Javna občila medtem objavljajo izide anket oz. raziskav o izgleh osebniosti, ki so sporočile svojo možno kandidaturu za položaj

predsednika države. Kot kaže zdaj, bo pravih kandidatov (torej tistih, ki bodo izpolnili zakonske pogoje in dejansko vložili kandidaturu) sedem. Poleg Janeza Drnovška, Leva Krefta in Zmaga Jelinčiča, ki bodo kandidaturu vložili na podlagi podpisov poslancev, ter Barbare Brezigar, ki je že doslej namesto predpisanih pet tisoč podpisov podpore, zbrala kar več kot deset tisoč takih glasov, pa kaže, da bo podpise uspelo zbrati še Francetu Arharju, Antonu Beblerju in Francetu Bučarju. Po napovedih javnomnenjskih anket bosta za izvolitev novega državnega poglavarja potrebna dva kroga glasovanja. Favorit naj bi bil dr. Janez Drnovšek, toda še sedaj ni gotovo, če bo sploh kandidiral za najvišji položaj v državi. Po vseh poizvedovanjih (javnomnenjskih raziskavah in anketah) sodeč, se bo Barbara Brezigar, neodvisna kandidatka, ki pa jo močno podpirata desnosredinski stranki SDS in Nova Slovenija, krščanska ljudska stranka, uvrstila v drugi krog volitev. Izid bo tedaj odvisen od tega, kateri od obeh najvišje uvrščenih kandidatov bo pridobil največ novih glasov.

Senat agencije za zavarovalni nadzor pa je pred dnevi sprejel ukrepe zoper zavarovalnico Triglav, ker njeno vodstvo državnim nadzornikom ni hotelo

dati na vpogled listin o svojem poslovanju, tudi ne podatkov o plačah in drugih prejemkih direktorice Nade Klemenčič in drugih vodilnih uslužbencev. Zahtevajo odvzem licence zavarovalnici, direktorico oz. predsednico uprave Nado Klemenčič in člana uprave Jožeta Obersnela pa bi morali odstaviti. Toda v Triglavu nočejo izpolniti zahtev senata agencije za zavarovalni nadzor, pri čemer upravo podpira tudi Nadzorni svet zavarovalnice. Javnost je vznemirjena in ogorčena, ker ta primer dokazuje, da je pravna država krhka in slabotna, saj ji tisti, ki razpolagajo z velikim kapitalom, lahko kljubujejo. Pri tem pa ta primer zmanjšuje verodostojnost zavarovalnice. Zdaj ima pri njej vsaj eno obliko zavarovanja tri četrtine Slovencev, zanje pa ima Triglav štiri milijone zavarovalnih polic.

V Piranskem zalivu so v ponedeljek, 23. t.m., slovenski in hrvaški ribiči obnovili ribolov, skladno s kodeksom vedenja ribičev iz obeh držav in novim ribolovnim območjem. Slovenska in hrvaška vlada sta določili začasni ribolovni režim, s katerim bi radi preprečili nove ribiške incidente. Toda boje se, da bi se slednji lahko ponovili. Nov režim ribolova bo veljal tri mesece, mogoče pa ga bo preklicati ali podaljšati. Slovenski

in hrvaški ribiči lahko lovijo na območju od Ankarana do Lovrečice, naselja južno od Umaga.

PRİČAKOVANJA ZA SPREJEM SLOVENIJE V EVRO-ATLANTSKE POVEZAVE

V tem se približujejo zaključna dejanja in datumi pri vključevanju Slovenije v EU in zvezo Nato. Treba bo sicer še doseči sporazum o treh pogajalskih področjih, namreč o kmetijstvu, regionalni ureditvi in o financiranju EU, a v vladi za-trjujejo, da se bodo pogajanja uspešno končala do decembra, kot je predvideno. Dogodki si bodo hitro sledili, saj bo evropska komisija (vlada) že 9. oktobra objavila poročila o napredku kandidatke. Seznan novink, ki bodo sprejete v EU, bodo objavili na vrhu te povezave, 24. in 25. oktobra v Bruslju. Države kandidatke, med njimi Slovenija, naj bi bile v EU sprejete spomladi leta 2004.

Kar zadeva vstop Nato pa sta zadnja lobiranja za sprejem v to povezavo prejšnji teden opravila slovenski zunanji in obrambni minister, dr. Dimitrij Rupel in dr. Anton Grizold, med obiskom v ZDA in Kanadi. Vzdušje v slovenski politiki in vladi je optimistično in vsi se nadejajo, da bo na vrhu držav članic Nata, od 20. do 22. decembra v Pragi, Slovenija povabljen v to povezavo.

“EVROPČI”

V minulih letih smo v Sloveniji imeli ogromno inšpekcij gospodov iz Bruslja, in sicer za vsa področja naše državne uprave, od davkov do norih krav, od carinskih postopkov do avtocest. Ti gospodje so pogosto posebne narave, iz njihovih obiskov pa sledijo zanimivi zaključki.

Inšpektorji, ki pridejo v Slovenijo, naj bi pred prihodom v to - zanje eksotično - državo prebrali vsaj kakšno poročilo, ki so ga spisali njihovi kolegi ob prejšnjih obiskih. Mislim, da ni potrebno omenjati, da tega seveda na storijo in pridejo v Slovenijo povsem nepripravljene. V najboljšem primeru znajo razlikovati med Slovenijo in Azerbajdžanom, včasih pa dvomim tudi o tem, saj so prepričani, da prihajajo v neko zaostalo, postkomunistično državo bivšega vzhodnega bloka. Sledi, da nimajo pojma o naših postopkih, zakonodaji, gospodarskem stanju itd. Vse je treba vsakič razlagati od začetka. In to večkrat na dan, in sicer več dni zapored. Vsakič se s pristojnimi ljudmi sprašujemo, ali je neumnost ali vsaj umska počasnost pogoj, da človek postane evropski inšpektor ali pa gre za kakšen ne prav posrečen način navzkrižnega izpraševanja, kot ga je poznal televizijski inšpektor Colombo.

V zadnjem primeru smo imeli v Sloveniji enega Španca in enega Grka, kar je pomenilo, da sta govorila komaj razumljivo angleščino in je vprašanje, koliko sta dejansko razumela spodobno angleščino, ki jo govorijo naši predstavniki. Sestanki so se ob njuni nepripravljenosti in jezikovnih težavah zavlekli dolgo v noč, saj so inšpektorji hoteli že desetič izvedeti ves carinski postopek od začetka, čeprav so jima naši veterinarji (v tem konkretnem primeru) vsakič razložili, da je za to pristojna carinska in ne veterinarska uprava republike Slovenije. Vse zaman.

Inšpekcije se tako vrstijo, inšpektorji pa so večinoma prijetno presenečeni nad sistemi, ki smo jih v Sloveniji postavili za našo marljivo kranjsko logiko in tako včasih celo prekosili marsikatero evropsko državo. Včasih seveda najdejo tudi kaj, kar še ni v skladu z evropskim pravnim redom, potem to obesijo na veliki zvon in zahtevajo, da to čimprej uredimo.

Zadnjič so v Luki Koper zahtevali nadstreške za razkladanje živine z ladij, čes da tako zahteva EU zakonodaja. Slovenski veterinar, ki ga je naša veterinarska uprava že poslala, naj si ogleda podobne strukture v pristaniščih v Rotterdamu, Trstu, Genovi in Hannoveru, je pripomnil, da še nikjer ni videl

nikakršnega nadstreška. Na pomolu ne sme obstajati nobena stalna struktura, saj mora privez biti prost za prihajajočo ladjo. Evropskih inšpektorjev to sploh ni zanimalo; pravni red je pravni red, pa čeprav se ga same države članice ne držijo. Končno smo Slovenci ugotovili, da moramo v državah kandidatkah izpolnjevati evropsko zakonodajo namesto držav članic. Če se Evropa ne drži zakonov, bomo pa zahtevali od vseh, ki bi radi bili v Evropi, da jih vsaj oni spoštujejo.

Posledica je ta, da evroskepticism v Sloveniji bliskovito raste. Večina državnih sekretarjev, svetovalcev vlade, podsekretarjev, namestnikov, tajnikov, direktorjev, direktoric, vodij oddelkov na vseh možnih vladnih službah v Sloveniji (od gladne prekarinske do veterinarske) mora skorajda redno potovati v Bruselj in večina, vsaj tistih, ki sem jih osebno spoznal, niso prav nič navdušeni nad temi potovanji. Čas, ki ga namenijo nepotrebnim posvetom v Bruslju, bi raje preživeli z družino ali prijatelji. Zgodilo se je že, da so odpotovali v Bruselj, ker jih je nekdo povabil na zelo pomemben sestanek, nato pa so jim v nekem uradu samo ustno predali neko sporočilo, ki bi ga lahko mirne duše poslali po faksu, elektronski pošti ali pa, če že res hočejo ustno: po telefonu. Seveda to naš uradnik takoj pove vsem prijateljem, znancem in sorodnikom, saj ga celotna neumnost sistema izredno razburi.

Sledi, da imamo v Sloveniji vedno več informacij o počasnosti in neučinkovitosti bruselske birokracije, in to še preden bi okusili vsaj eno izmed prednosti članstva v EU. Pravi-mo si, da pač moramo vstopiti, ker bo to edini način, da se izognemo trgovskim barikadam, ki jih bo EU v prihodnosti še okrepila.

Po drugi strani pa imamo v Sloveniji svoje izkušnje. Po osamosvojitvi je gospodarstvo izgubilo svoj poglavitni cilj: trg; države bivše Jugoslavije. In vendar se je slovensko gospodarstvo znašlo, našlo je druge trge in se vrnilo tudi na trge svojih bivših sodržavljank. To vpliva gospodarstvu neko posebno samozavest in, če bodo v Evropi začeli postavljati dodatne pogoje in še odlašali s pristopom Slovenije, bo morda kmalu evroskepticism prevladal nad pripravljenostjo sodelovanja z Evropo. K vsemu temu pa v precejšnji meri prispevajo vrste slabo pripravljenih in ne vedno briljantnih inšpektorjev, za katere so v Sloveniji skovali simpatičen izraz “Evropci”.

PETER SZABO

PDG / PREMIERA MLADINSKE IGRE

IZPOVEDI, TEGOBE IN ŽELJE ODRAŠČAJOČEGA NAJSTNIKA

IVA KORŠIČ

Lansko sezono je Primorsko dramsko gledališče svojo iverturno predstavo, lutkovno-igralsko pravljico Pingvin Cofek, namenilo najmlajšim gledalcem, letos pa je prvo premiero uprizoritev nove sezone (14. t.m.) podarilo najbolj izbirčni in težko ustrezljivi publiko, odrasčajoči mladini. Zanj je izbralo delo Skrivni dnevnik Jadrana Krta, ki ga je napisala angleška mladinska pisateljica in dramatičarka Sue Townsend, v slovenski jezik pa sta ga prestavila Irena in Zdravko Duša. Iskrene izpovedi simpatično egocentričnega edina v kritični najstniški dobi o sebi, starih in sploh o domačem življenjskem okolju je režijsko obdelala Katja Pegan, domiselna režiserka mnogih uspešnih otroških in mladinskih predstav. Z uveljavljenimi poklicnimi igralci novogoriškega ansambla, Laro Jankovič, Binetom Matohom, Jožetom Hrovatom, Miro Lampe-Vujičič, Tejo Glažar, Petrom Musevskim, Gorazdom Jakominijem, Dušanko Ristič, Milanom Vodopivcem, Dragico Kokot in Nevenko Vrančič, ki so s prepričljivo večino posebili svet odraslih, so v delo vpleteni mladi gostje Andrej Zalesjak (junak Jadrana), Dorjan Krapše, Tamara Velikonja, Nina Cijan, Nina Luin in Maja Orel, ki so svoje prve odrske stopinje drobili v Amaterskem mladinskem odru

oz. Gledališču na vrhvi pod režijsko roko Emila Aberska. Z izbiro tega dela je PDG omogočilo mladim nadobudnim ljubiteljskim igralcem, da se zaresno srečajo z gledališko umetnostjo v družbi izkušenih veteranov.

Skrivni dnevnik Jadrana Krta (The Secret Diary of Adrian Mole Aged 13 3/4) je odrska različica istoimenske literarne uspešnice, ki jo je v obliki dnevnških beležk spisala zgoraj omenjena avtorica Townsend, rojena v Leicesteru v Srednji Angliji l. 1946. Ta je prvi od šestih dnevnikov, ki so izhajali od 1983 do 1999 leta in naleteli na izreden odziv mladih bralcev, saj so bili prevedeni v 34 jezikov. Po drugem izmed teh je bila posneta televizijska nadaljevanka, kar je seveda še ojačilo odmevnost dela. Z dokaj razgibano življenjsko potjo in veliko različnimi delovnimi izkušnjami si je pisateljica nabrala nič koliko snovi za svoje snovanje, ki obsega deset dramskih del, novele, krajše zgodbe, humoreske in podlistke.

Za dnevnik si je omislila najstnika Jadrana, ki živi v navadni delavski družini, v kateri se mlada mati čuti vključena v hišna opravila in zato, ko se ji ponudi priložnost, se v nekakšnem zmedeno-evforičnem razpoloženju odseli s sosedom. Obupani soprog ne zna obvladati hišnih nadlog, izgubi službo in za nameček si najde neobvladljivo histerično ljubico,

toda nazadnje se stvari le uredijo, saj se Jadranova mama vrne v zakonski jarem, z višav spet na trdna tla. Jadran preživi kar dobro ta kritični čas in si v najstniški domišljavosti želi postati intelektualec. Sicer se po obnašanju razlikuje od drugih, saj ga ne omamljajo običajne vabe, ob prostem času namreč pomaga zahtevnemu in ne ravno ljubeznivemu starcu. Tudi nasilnega, objestnega izterjevalca in pikolovskega ravnatelja mora prenašati. Pa še ljubljena sošolka si izbere drugega in povrh vsega ga mučijo mozolji, ki se razcvetajo vsepovsod. Našteto in še marsikaj prikazuje novo nastala predstava, ki s posodobljenim izvornim besedilom, skozi kritične najstniške oči in vse vsrkavajočo dušo razkriva kaotičnost, ki vlada ne samo v družini Krt, ampak tudi v današnji družbi. V delu je nežni spol prikazan kot bolj odločen in pokončen, moški pa se prepušča valovanju usode. Odrsko dogajanje v funkcionalno-premišljeno zasnovani sceniski podobi scenografa G. V. R., z dokajšnjo mero duhovitih vsebinskih odtenkov, humorja v dialogih, tragikomičnih trenutkih in s songi avtorske glasbe Mirka Vuksanovića, ubrane po sodobnih ritmih, ter plesnimi gibi Nataše Kos Krizmančič se ne oddaljuje od razpoznavnih resničnih življenjskih situacij, zato ga je (vsaj na drugi reprizi) z odobravaljočim aplavzom sprejela mlada in odrasla publika. Uprizoritev zna namreč tej in oni primerno spregovoriti; mladi in manj mladi se v njej prepoznajo in razberejo lastne napake ter se ob njih tudi nasmehejo.

SKORAJ 200 UČENCEV

NOVA OSNOVNA ŠOLA NA COLU

Po skoraj desetih letih prizadevanj in zbiranja finančnih sredstev so v občini Ajdovščina zaključili pomembno nalozbo. Na Colu, ki spada v odročno območje nad Vipavsko dolino, so namreč zgradili novo osnovno šolo, ki jo je 20. t.m. odprla slovenska ministrica za šolstvo, znanost in šport, dr. Lucija Čok. Zgradbo tvorita povečani in posodobljeni stari del objekta, ki so ga razširili z nadzidavo, ter nov večji prizidek. Prostore so povečali s prejšnjih okrog 900 m² na 2.300m², število učilnic pa povečali s prejšnjih pet na trinajst.

V okviru nalozbe v osnovno šolo na Colu so začeli graditi tudi telovadnico. Iz šolskega poslopja bo vanjo dostop čez cesto po podhodu, tako da bodo učenci lahko hodili k telovadbi kar v copatah. Spodbudno je, da je ta šola ena redkih v Sloveniji, kjer število učencev narašča. Zdaj jih je skoraj 200, upoštevaje tudi podružnično šolo v Podkrajju, za prihodnja leta pa predvidevajo nadaljnji porast učencev.

Na Colu so torej dobili novo sodobno šolo, ki ustreza vsem merilom in pogojem, predpisanim za devetletno obvezno osnovno šolo, ki jo uvajajo v Sloveniji. Stroški gradnje so vključno s telovadnico znašali približno 600 milijonov SIT, od česar je 70% sredstev zbrala in prispevala Občina Ajdovščina, samo 30% denarja pa je dala država.

S 1. STRANI

NAŠ POLITIČNI

Seveda je še nekaj vprašanj, ki sodijo v ta okvir. Pred nami je tudi deželni referendum o volilnem zakonu za deželni svet. Slovenci smo že mnogo let izigrani, ker zaradi krivičnih volilnih zakonov npr. slovenska stranka ne more več sama izvoliti svojega deželnega svetovalca, kot je to delala vse od same ustanovitve avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine (1964)

dalje. Slovenska skupnost je dolgo let izvolila svoje predstavnike na deželo, ki so bili Jože Skerk, Drago Štoka, Bojan Brezigar in Ivo Jevnikar. Zato se danes Slovenska skupnost opredeljuje proti obstoječemu zakonu za izvolitev deželnih svetovalcev in zato svoje volivce poziva, naj glasujejo “NE”.

To in še mnogo drugega je sedaj pred nami. Zlasti so tu naše še nerešene zadeve, ki pa bodo seveda morale najti primerno rešitev.

13

ČETRTEK,
26. SEPTEMBER
2002

ITALIJANSKO PRAVO

ODŠKODNINA ZA PREDOLGE SODNE POSTOPKE

DAMJAN HLEDE

Znano je, da je zakon št. 89 z dne 24. marca 2001 (znan kot »zakon Pinto«, po imenu njegovega predlagatelja) uvedel možnost za vsakega državljan, ki je zaradi predolgega trajanja sodnega postopka utrpel ekonomsko ali drugo obliko škode, da s sodnim postopkom prosi za odškodnino. Ideja, po kateri se do te odškodnine pride po sodnem postopku, očitno ni bila najbolj briljantna – saj je preveliko število sodnih postopkov v povezavi s pomanjkljivim organikom sodišč ravno poglaviti razlog za dolžino postopkov samo-, kot dokazuje dejstvo, da so prizivna sodišča, ki so po zakonu Pinto pristojna za odločitev o priznanju odškodnine, potem ko je zakon vstopil v veljavo, bila dejansko poplavljeni od prizivov, ki jih je le-ta sprožil.

Ministrstvo za pravosodje je zaradi tega poskusilo sedaj najti izhod iz nastale situacije. Odločilo se je za to, da ponudi možnost izvensodne rešitve odškodninskega spora. Novi postopek je bil uveden z zakonskim odlokom št. 201 z dne 11. septembra 2002, ki je bil objavljen v uradnem listu dne 18. septembra. Odlok, ki ga bo moral v šestdesetih dneh potrditi parlament, določa, da mora vsakdo, ki namerava vložiti postopek o priznanju pravične odškodnine zaradi predolgega trajanja procesa, najprej javiti ta svoj namen Državnemu pravobranilstvu, ki je pristojno na podlagi okrožja prizivnega sodišča, v katerem je potekal ali se še izvaja, iz katerega je na-

stala škoda. Kopijo prijave, tudi brez priloge, mora potem poslati tudi pristojnemu ministrstvu. Prijava namena vložitve odškodninskega zahtevka Državnemu pravobranilstvu predstavlja nujen pogoj za uvedbo odškodninskega postopka. Po tej prijavi ima Državno pravobranilstvo devetdeset dni časa, da izdela tranzakcijski predlog in ga ponudi zainteresirani stranki. Možnost tranzakcijskega sporazuma je izključena za postopke na davčnem področju zaradi posebne narave odnosa med državljanom in davčno upravo.

Zakonski odlok vsebuje tudi prehodno določbo, po kateri velja novost izvensodne rešitve odškodninskega spora tudi za odškodninske postopke, ki so bili vloženi na podlagi omenjenega zakona št. 89/2001 in jih sodnik ni še pridržal za odločitev. Do tega trenutka ima namreč Državno pravobranilstvo še zmeraj možnost, da izdela in ponudi tranzakcijski predlog. Če se izvensodna rešitev spora zaključi s podpisom tranzakcijske pogodbe, se že pričeti postopek ukine.

OB ROBU TUDI ZANIMIVE ZAMISLI ZA NAŠO SKUPNOST

SREČANJE KMETIJSKIH MINISTROV SEP

Dne 19. in 20. septembra je ob robu Dnevnov kmetijstva, ribištva in gozdarstva potekalo tudi srečanje ministrov za kmetijstvo držav članic Srednjeevropske pobude (SEP), ki ga je sklical italijanski minister za kmetijstvo in gozdarsko politiko Giovanni Alemanno. Zasedanja se je udeležil tudi slovenski minister za kmetijstvo Franci But, ki se je v petek, 20. septembra (ki je bil med drugim tudi Dan Slovenije na kmetijskih dnevih), srečal z ministrom Alemannom, po zaključku srečanja pa se je sestal tudi s predstavniki naše narodne skupnosti v Italiji, v prvi vrsti s Kmečko zvezo, predstavniki gospodarstva ter krovnih organizacij SSO in SKGZ.

Na ministrskem vrhu so se pogovarjali, kako izboljšati in nadalje razvijati sodelovanje med državami SEP tudi ali še posebej v luči, ko nekatere države vstopajo v Evropsko unijo (EU), nekatere pa so že njene članice. Osnovna ugotovitve in skupno stališče je bilo, da je treba izločiti vse ovire, ki onemogočajo hitrejšo ter ekonomsko uspešnejšo in bogatejšo medsebojno trgovino. Dogovorili so se, da je potrebno v vseh teh državah, zlasti v tistih, ki niso niti članice EU niti kandidatke za vstop, izrazito povečati in izenačiti t.i. normative in standarde na področju varne hrane zaradi varstva in pravic potrošnikov. Na tržaškem ministrskem vrhu so se države SEP zavezale, da se standardi na področju varne hrane pa tudi sicer poenotijo. Ministri so se tudi dogovorili, da bi pristopili k ustanovitvi organa, ki bi spremljal, kakšna je

FOTO KROMA

raven standardov in normativov na tem področju. Poleg tega je padla tudi obveza, da bodo države članice SEP podprle prizadevanja EU v okviru Svetovne trgovinske organizacije (WTO) za zaščito izvornih porekel pridelkov. Veliko so se pogovarjali tudi o ostalih elementih in dimenzijah spreminjanja kmetijske politike v smislu večnamensosti in multifunkcionalnosti, z vedno večjim vplivom okolja in ekstenziviranja proizvodnje. Ministri so se pogovarjali tudi o tem, da se ob vstopu novih kandidat v EU na nek način pospešijo premiki oziroma nadaljnji koraki širitve tudi glede držav, ki tega cilja leta 2004 ne bodo dosegle. Cilj je namreč, da vse evropske države postanejo članice Zveze.

Ministrski vrh je bil tudi priložnost za bilateralna srečanja. Tako sta slovenski in italijanski minister But in Alemanno ugotovila, da so medsebojni odnosi na tem področju bistveno boljši kot v preteklosti. But in Alemanno sta se pogovarjala tudi o vlogi in poziciji kmetov

na obmejnem področju. Ti so zamejski Slovenci in njihov morebitni gospodarski polom oz. polom njihovih gospodarskih organizacij bi pomenil velik problem za celotno narodnostno skupnost in za celoten prostor. Tukaj je določena večja pomoč matične države zagotovo nujna, je dejal minister But, seveda pa mora tudi sama Italija enakovredno dati možnost financiranja, ki ga predvsem predstavlja članstvo v EU. Z Alemannom sta se pogovarjala tudi o vinskih conah. Glede tega potekajo tehnična pogajanja v okviru dveh bilateralnih skupin, ki so ju oblikovali ob priložnosti Alemannovega obiska v Sloveniji. Minister But ocenjuje, da bodo do sredine oktobra prišli do skupne pozicije, kajti Slovenija in Italija se morata pogovoriti o tem, katera bo vinska cona, vsaj tukaj v delu Primorske. To je izjemnega pomena in tudi pogoj za zaključek pogajanj.

Minister But se je na srečanju s predstavniki naše skupnosti seznanil z njihovimi problemi, pogledi in predlogi. Ta-

ko je prišlo do dogovora, po katerem je z novim letom lahko pričakovati, da bodo preko slovenskega kmetijskega ministrstva financirani trije domači strokovnjaki, ki bodo našim kmetom in krajevnim skupnostim pomagali pripravljati uspešne programe, ki so lahko financirani s strani EU preko programov razvoja podeželja. Minister je tudi obljubil, da bodo poskušali konkretizirati, kakšne so poslovne možnosti sodelovanja severnega dela med Tolminsko in Benečijo predvsem na področju sadjarstva in odkupa mleka. Ocenjujejo namreč, da bi se z vstopom Slovenije v EU Benečija kot dobaviteljica mleka lahko na nek način avtomatično vezala na mlekarjo v Kobaridu. Govor je bil tudi o vprašanih gospodarskega položaja združništva zlasti na Tržaškem in Goriškem. S tem v zvezi bo But predlagal pogovor znotraj slovenske vlade, med ministrstvi za gospodarstvo, kmetijstvo in zunanje zadeve, o možnosti enkratne pomoči, ki bi pripomogla k ublažitvi stanja.

Govor pa je bil tudi o tem, kakšno izjemno priložnost in zgodovinski pomen ima širitve EU v srednjo in vzhodno Evropo. Vstop Slovenije pomeni po besedah ministra Buta v bistvu tudi ponovno združevanje Slovencev. Čeprav bomo živeli v različnih državah, meje ne bo več in številne nove priložnosti za Kras ali Vipavsko dolino na slovenski strani ter za Goriško in Tržaško na drugi strani se ponovno odpirajo in postajajo v mnogih elementih take, kot so bile nekoč.

12

14

ČETREK,
26. SEPTEMBRA
2002

SLOVENIJA

NA PRIMORSKEM KONČUJEJO TRGATEV

GROZDJA MANJ KOT OBIČAJNO, KAKOVOST VINA BO ZELO DOBRA

Na Primorskem končujejo trgatve, ki je že po tradiciji veselo in skoraj slovesno opravilo. Vinogradništvo je nemara najstarejša kmetijska dejavnost v naših krajih, lastniki vinogradov pa trti namenljajo veliko dela in naporov. Navezanost na zemljo in torej tudi na vinograde se ohranja, čeprav je tržišče z vinom napolnjeno in konkurenca je čedalje večja. Na Primorskem zahtevnejšim pogojem in razmeram na področjih vinogradništva in vinarstva nasprotujejo s skrbjo za kakovost pridelka, pa tudi s čedalje bolj izvirno in mikavno embalažo, steklenicami in etiketami zanj.

Primorska je v slovenskem zakonu o vinu opredeljena kot samostojna vinorodna dežela, tvorijo pa jo vinorodni okoliši Goriška Brda, Vipavska dolina, Kras in Slovenska obala. Tu imajo okrog 8.000 hektarov vinogradov, na voljo pa je še kakih 3.000 površin, ki bi bile primerne za ureditev novih nasadov. Strokovnjaki so ocenili, da bodo letos na Primorskem pri-

delali okrog 35 tisoč ton grozdja belih in rdečih sort. To je občutno manj kot lansko leto, ko je pridelek na omenjenih štiri vinorodnih območjih znašal kakih 47.100 ton. Pridelek so znižale neugodne vremenske razmere, kot so bile zmrzal, toča, burja in neurja, ponekod na Vipavskem pa tudi nekatere boleznine trte. Na nekaterih območjih Vipavske doline pa so pridelek delno znižali tudi s tem, da so vinogradniki zavestno znižali obremenjenost posameznih trsov z grozdem, da bi tako zagotovili kvalitetnejše vino.

Posebej omenjamo točo, ki je močno oklestila vinograde na Krasu. Zaradi te se je pridelek grozdja z lanskim tri tisoč ton znižal na okrog tisoč ton. Iz letošnje trgatve bo zato veliko manj terana, kot pa ga na Krasu pridelajo ob običajnih letinah.

Primorski vinogradniki večji del pridelka oddajajo velikim vinskiim in predelovalnim kletem, ki so v Vipavi, na Dobrovem v Goriških Brdih, v Sežani

in v Kopru. Prevzem grozdja poteka tekoče in brez težav, tudi zato, ker v omenjenih kletih nimajo večjih zalog vina iz prejšnjih let, klet na Dobrovem pa odklanja odkup grozdja tistih briških vinogradnikov, ki ga ponudijo kleti samo tedaj, ko so v težavah glede prodaje vina, sicer pa z njo niso voljni sodelovati. Kot že napisano, bo letošnji pridelek grozdja sicer nižji kot v povprečnih letinah, bo pa kakovost vina zelo dobra, na nekaterih legah celo odlična. Sončno vreme v zadnjem obdobju dozorevanja je namreč zagotovilo visoko stopnjo sladkorja v grozdju, primerna pa je tudi stopnja kislin v njem.

Zelo je spodbudno, da primorski vinogradniki in vinarji brez večjih težav prodajo svoj pridelek, čeprav se Slovenija sooča s čedalje večjo vinsko krizo. Andreja Škvarc, specialistka za vinogradništvo pri Kmetijsko-gozdarskem zavodu v Novi Gorici, ob tem meni, da so si vinarji z območja Primorske že zagotovili in utrdili svoja tržišča, tudi tista v tujini, denimo v Italiji, tako da jih sedanja kriza ne more občutneje prizadeti. Tudi odkupne cene grozdja so primerne, saj so skoraj enake, kot jih vinske predelovalne kleti v Italiji nudijo tamkajšnjim pridelovalcem grozdja.

M.

MED NAJVEČJIMI NALOŽBAMI V SLOVENIJI

NOVI PROSTORI SREDNJE ŠOLE V ŠEMPETRU

V Šempetru pri Gorici so v petek, 20. t.m., na prisrčni in občuteni slovesnosti odprli nove prostore tamkajšnje Srednje poklicne in tehniške kmetijsko-živilske šole in njen Dijaški dom. Dogodek ima vsaj dvojni pomen. Zagotovljeni so prostorski pogoji za moderno izobraževanje in prakso na področjih, kot sta kmetijstvo in živilska industrija, ki sta zelo pomembni za gospodarski razvoj na Primorskem, hkrati pa gre za eno največjih naložb doslej v novi slovenski državi. Pomen in vlogo šole so organizatorji simbolno povzeli v mislih pesnika Toneta Pavčka, napisanih v njegovi pesnitvi z naslovom "Zapisi o zemlji". Takole pravi: "In vendar: nekdo bo moral ostati na tej zemlji, na teh kamnih, nekemu mora zemlja – storoka mati – dati sad prednikov davnih."

V šoli v tem šolskem letu izobražujejo kmetijske tehnike, kmetovalce, vrtnarje, živilske tehnike, mesarje, slaščičarje in pomočnice gospodinj. Torej dijake, ki bodo pridelovali in predelovali hrano. Uče jih de-

lati z glavo in rokami, osvojiti ogromno praktičnih znanj, hkrati pa spoznati vse pasti trženja, saj se delo modernih kmetovalcev oz. kmetijskih strokovnjakov konča šele, ko je pridelek ali proizvod pri kupcu.

Šolsko poslopje pod Markovim gričem so sicer začeli graditi že ob koncu oktobra leta 1995, toda dela so zaradi omejenih sredstev potekala počasi, tako da so zgradbo in tudi Dijaški dom lahko dogradili šele sedaj. Imajo tudi kmetijsko posestvo in razne obrate za praktično usposabljanje dijakov. Le-teh je v tem šolskem letu 270, prišli pa so iz vse Primorske in tudi iz nekaterih območij na Notranjskem. Tisti, ki se zaradi oddaljenosti ne morejo vsak dan voziti v šolo in spet domov, prebivajo

v dijaškem domu, v katerem imajo 108 ležišč v dvoposteljnih sobah.

Poudarjeno je bilo, da gre za eno največjih investicij v strokovno izobraževanje, kar jih je doslej izvedla slovenska država. Celotni stroški gradnje nove šole, dijaškega doma in nakupa opreme so namreč znašali kar okoli 500 milijonov tolarjev. Glavni investitor je bilo Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, s komunalno urejeno parcelo je pomagala Občina Šempeter pri Gorici, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pa je pomagalo pri zagotavljanju zemljišč in ureditvi posestva za praktično delo dijakov.

Šola v Šempetru pri Gorici izhaja tudi iz dolge in bogate tradicije slovenskega kmetijskega šolstva na Goriškem. Omenjamo, denimo, da je bila Kmetijska šola v Gorici s podporo cesarske kraljevega ministrstva za kmetijstvo in deželnega odbora ustanovljena že leta 1869. Šola je imela slovenski in italijanski oddelek ter je bila sploh prva slovenska kmetijska šola. Imela je lastno poslopje in 14 hektarov veliko posestvo s trsnico in drevesnico, delovala pa je do prve svetovne vojne.

M.

APOKALIPSA ITALIJANSKEGA NOGOMETA

NA POMOČ, NOGOMET UMIRA! (7)

ANDREJ ČERNIC

Začetek s polno paro...

Igrani nogomet (ne tisti za uradniško mizo v belih ovratnikih) je po dokaj brezosebne poletju in po enem izmed manj kakovostnih svetovnih prvenstev ponovno in s polno paro začel monopolizacijo prostega časa povprečnega Italijana. Božanstvu A-ligi že obredno predana nedelja (in v zadnjih sezonah vse bolj tudi sobota) poteka pod strokovnim vodstvom žogobrcarskih svečnikov Sandra Ciottija, Fabrizia Maffea, Giorgia Tosattija in Giampiera Mughinija. "Odvetnik" Biscardi v svojih ponedeljkovih procesih deli brezprizivne obsodbe. Ob torkih in sredo se splošna pozornost obrne na postaje Mediaset, ki spremljajo najelitnejše evropsko tekmovanje, *Champions league*. Četrtek je dan pepelke evropskih tekmovanj, pokala Uefa. Petek je za privržence taktike in teoretičnega nogometa, saj je ves dan namenjen preučevanju postav ekip v nedeljskih tekmah.

Nogomet je torej ponovno oživel. Toda, je bil sploh kdaj res v "smrtni" nevarnosti? Ne, nikakor ne. Nogomet in televizija sta v zadnjih letih postala neolčljiv binom, tako da je bil kompromis med njima neizbežen, kljub ostremu in včasih celo sovražnemu nastopanju v

javnosti. Kratki stiki med zvezo klubov *Lega calcio* in televizijskimi postajami nogometne klube (predvsem velike) niso postavili v stanje biti ali ne biti. Prej bi lahko rekli, da je spor glede odkupovanja televizijskih pravic pokazal na napačno strategijo prodajanja italijanskega nogometa na domačem tržišču. Italijanski nogometni velikani so pretirano stavili na prihodke iz pravic televizijskih prenosov, precenili so finančne zmožnosti televizijskega sistema. Niso pa v dovoljšnji meri izkoristili drugih virov prihodkov. Marketing, oglaševanje in sponzorstva prinašajo italijanskemu nogometu le 20% celotnega družbenega dobička (v Angliji je ta delež približno 35%).

Kljub vsemu temu pa (veliki) klubi niso nikoli zares tvegali, saj bi se z enostavnim povečanjem družbenega kapitala predsedniki rešili vseh nevarnosti. Berlusconi (Milan), Moratti in Tronchetti Provera (Inter) ter Giraud (Juventus) z družino Agnelli v ozadju si seveda finančnih hamletskih dilem niso nikoli postavljali, ker imajo na bančnih računih vedno dovolj ničel. Dejansko potrditev (ne)obstoja kriznega stanja smo dbili zadnje dni avgusta, ob koncu prvega dela kupoprodajne borze. Komaj deset dni po tem, ko je Galliani kot predsednik zveze *Lega calcio* pozval

svet nogometa, naj ne troši tako neracionalno, je on sam, kot Berlusconi poverjenec, za branilca Nesto odšel 30 milijonov evrov. Predsednik Moratti, ki je v prejšnjih letih pridelal najhujši primanjkljaj (-91,77 milijonov evrov v sami sezoni 2000/2001), je letos 45 milijonov evrov, ki so se v družbene blagajne iztekli s prodajo Ronaldina, takoj ponovno vložil v nakup novih nogometašev, namesto da bi poskrbel za čimprejšnje zakrpanje hude proračunske luknje.

V prihodnje... Evropa!!!

Nedvomno je italijanski nogomet v zadnjih letih doživel obdobje recesije. Kot smo že omenili, kriza ni bila tako apokaliptična, kot so jo nekateri hoteli prikazati, postajala pa je vseeno občutna. Potem ko so nogometna društva in televizije (sicer le za silo) našle kompromis na vsedrjavni ravni, morajo italijanske ekipe nadoknaditi hud zaostanek, ki so si ga v teh letih nabrale na evropski ravni. Italijanska odsotnost na evropskem Olimpu nogometa se še kako pozna na finančni plati (nagrade, ki jih UEFA podeljuje za nastopanje in doseganje vidnih rezultatov na mednarodnem področju so dokaj visoke) in na ugledu. Pomanjkanje vidnejših mednarodnih uspehov pomeni poslovni neuspeh, saj zmanjša mednarodno razpoz-

navnost društva. Zaradi tega ima klub večje težave v iskanju sponzorjev, obseg marketinške dejavnosti je vse ožji, dotok prihodkov je pojemajoč. Na to stanje jasno kaže tudi posebna lestvica športnih poslovnih znamk iz leta 2001. Izračunala jo je družba Future Brand, ki je specializirana v ustvarjanju in vrednotenju slednjih. Na prvem mestu premočno vodi angleški Manchester United, ki je poslovno vrednoten 540 milijard lir. Sledita mu Real Madrid (320 mld lir) in Bayer Munchen (310 mld lir). Prva italijanska ekipa je Juventus: na lestvici zaseda komaj 6. mesto, njena znamka pa je vrednotena "samo" 210 milijard lir. Naslednja ekipa z Apeninskega polotoka je Inter na dvanajstem mestu (160 mld lir). Paradoksalno izpade ugotovitev, da med najboljšimi trinajstimi znamkami ne najdemo Milana, ki je nedvomno eno izmed najbogatejših društev na stari celini.

Nogomet je navsezadnje živ...

Z začetkom prvenstva je nogomet ponovno dejansko zaživel. Italijani so že pozabili, da so še pred tremi tedni trepetali za usodo "zvestega nedeljskega prijatelja". Večina se ne spominja, da se je pred dobrih mesecem govorilo o nogometu v stečaju.

Nasvidenje torej, do naslednjih pogajanj s televizijskimi postajami. Nasvidenje takrat, ko bodo v italijanskem nogometnem vrhu ponovno (ne)utejeljeno začeli klicati: "Na pomoč, nogomet umira!"

KONEC

ODBOJKA / POKAL BAZOVIŠKIH ŽRTEV

TURNIR PRVIČ OSVOJILI DOMAČINI

V zgodovini mednarodnih odbojarskih turnirjev za Pokal bazoviških žrtev, ki jih vsako leto prireja Športno združenje Sloga v sodelovanju z Združenjem slovenskih športnih društev v Italiji, se je prvič zgodilo, da sta tako v moški kot v ženski konkurenci končno zmago dosegli domači ekipe. V moški konkurenci je zmagala namreč ekipa Sloga Mima Eurospin, v ženski pa združena ekipa Kontovela in Sloga. Tako je domača zmaga zaokrožila in zaključila letošnje svečanosti ob 72. obletnici ustrelitve bazoviških junakov.

Turnir je potekal v soboto, 14., in v nedeljo, 15. t.m. Moški del je potekal na Opčinah, poleg Sloga Mima Eurospin pa so se ga udeležili še hrvaški prvotligaški klub MOK z Reke, Odbojarski klub Mežica iz Slovenije in OK Val. Slogaši so zmagali proti vsem nasprotnikom, slednji pa so med turnirjem vsi zmagali le po eno tekmo, tako da je Sloga Mima Eurospin na koncu zaslužno osvojila prvo mesto. Drugi je bil reški MOK, tretji OK Mežica, četrta pa OK Val. Za najboljšega napadalca je bil razglašen Krešimir Tomić (MOK Rijeka), za najboljšega podajalca Marko Tomsic (OK Val), lovorika najboljšega igralca turnirja pa je šla Danilu Riolinu, članu zmagovite domače ekipe Sloga Mima Eurospin.

Ženski del turnirja pa je potekal v telovadnici centra Ervatti

pri Briščkih, poleg domačink Kontovela/Sloge pa so nastopili še OK Grobničan z Reke, OK Mežica in OK Solkan. Tudi tu je združena ekipa Kontovel/Sloga zmagala na vseh treh srečanjih, medtem ko je OK Grobničan osvojil dve tekmi, OK Solkan eno, OK Mežica pa je ostal na vseh treh srečanjih praznih rok. Tudi kar se tiče najboljših igralcev turnirja, je večina priznanj šla domačinkam: za najboljšo igralko turnirja je namreč bila izbrana Nicole Mamillo, za najboljšo podajalico pa Karin Crissani (obe Kontovel/Sloga), medtem ko je bila za najboljšo napadalko razglašena Danijela Novaković (OK Grobničan).

ŠZ OLYMPIA VABI

Športno združenje Olympia obvešča, da se začenja 1. oktobra športna dejavnost za predšolsko, osnovnošolsko in srednješolsko mladino, in sicer, vadbena plesno-sportne skupine Hip Hop (Damijana Čučut) za deklice, za dečke in deklice pa minivolley-ja (Vanja Černic), skupine ritmike, orodne telovadbe in male gimnastike (Mija Ušaj Čučut in Tomaž Šinigoj).

Treningi bodo dvakrat tedensko, vpisovanje pa bo do 27. t.m. od 16. do 17. ure na sedežu Olympie, Drevored 20. septembra, 85 ali ob istih urah po telefonu 0481 537447 oz. 335 5952551.

GORIŠKA KRONIKA

V ŠOLSLEM SREDIŠČU

URADNO ODPRTJE ŠOLSKEGA LETA

S ponedeljkom, 16. septembra, je pouk stekel tudi v višješolskem središču. Po dolgem poletnem premoru so se dijaki lahko ponovno srečali in seznanili z zadnjimi novostmi v centru. Začetek pouka pa je bil letos neobičajen, saj ga je obeležila lepa slovesnost s krajšim kulturnim programom.

Obe ravnateljici Majda Šfiligoj in Ida Primožič sta najprej izrekli dobrodošlico in voščila vsem dijakom, predvsem tistim prvih letnikov, ki pričenejo tu svoje srednješolsko šolanje, in pozdravili še ostale osebje, starše in goste, zbrane v šolskem avditoriju. Nato je Aldo Rupel v imenu Skupine 2001 in članov Slovenske konzulte pri goriški Občini podaril višješolskemu središču leseno strukturo, ki je rabila kot kalup za simbolna obeležja v treh velikostnih inačicah, s katerimi so goriški Slovenci želeli proslaviti tisočletnico svojega mesta.

Odslej bo izdelek v monumentalni spomeniški varianti shranjen v tej točki mesta, kjer se povezujejo mlajše in starejše generacije. Zaupan nam je bil z željo, da bi s svojo simboliko in osrednjim sporočilom nagovarjal vse, ki se bodo tu učili, delali in srečevali. Prof. Rupel je poudaril, naj njegovo osrednje

Soče", vse, kar je dobilo konkretni videz po zamisli dr. Jožeta Vrtovca in umetnika Vladimira Klanjčka, naj nagovarja nas v tem prostoru, danes in jutri, o slovenski tisočletni prisotnosti na teh tleh.

Slovesnost podaritve so spremljali glasbeni nastopi sedanjih in bivših dijakov centra. Povezovala jih je dijakinja Tjaša Dornik. Na odru so se zvrstili mladi nadarjeni glasbeniki Marta Lombardi, Jani Jarc, Sara Magagnato in Peter Gus, ki so zaigrali na prečno flavto, harmoniko, rog in violino. Po prefinjeni glasbi, ki je prispevala k slovesnemu vzdušju jutra, je uradno odprtje šolskega leta zaključila priljubljena skupina Metkafie, ki je z izvirnimi in tujimi skladbicami navdušila mlajšo publiko.

Po slovesnosti in medsebojnem sproščenem pogovoru so se dijaki ponovno zbrali pri šolski maši, ki je kot vsako leto nepogrešljiv trenutek vstopa v novo delovno obdobje.

HD

Z 11. STRANI

SNUJE SE OPERETA

Glasbeno kuliso sem priredil in pri tem uporabil neko skladbo iz Vodopivčeve zapuščine, rokopisni samospev, ki sem ga sicer že izkoristil za opereto *Srce in denar*, v drugem dejanju sem dodal precej ljudskih motivov. Največje in najzahtevnejše delo pa je bila orkestracija celote na podlagi izvirnega klavirskega izvečka. To sem napravil vse na novo.

Ko sem sprejel dirigentsko nalogo, sem mislil, da obstaja vsaj osnutek orkestracije, pa ni bilo tako. V tej obliki oz. adaptaciji in orkestraciji bo doživela opereta pravcato krstno izvedbo. Pozanimal sem se namreč in izvedel, da v orkestraciji ni bila še nikdar izvedena. Sedaj obstajajo le moji rokopisi. Pri tej "razširitvi" sem moral paziti, da ostane slog in duh časa nespremenjena. Skušal sem pač razviti to, kar je Vodopivec le nakazal. Nekateri mi bodo morda očitali, da sem zašel, a zdi se mi, da ni tako. Orkester bo sestavljalo trideset glasbenikov, profesorjev in študentov višjih razredov pri Glasbeni matici, nekateri pa so tudi iz SCGV E. Komel in iz Nove Gorice. Sestav bo klasičen z godali, pihali, trobili, tolkali in klavirjem. Ker imamo tudi dobre pevce, upam, da bo opereta uspešna.

Koreografinja Carolina Bagnati: Vsakič, ko se vračam k vam, imam velike težave, kajti jezika ne poznam in nihče mi ne razloži jasno, kaj pravzaprav želi od mene. Moram pač ugibati, kaj zahtevata režiser in dirigent. Onadva se namreč nepretrgoma pogovarjata v slovenščini, nato me pa vprašata, če sem razumela, kar sta razložila. Tako je zmeraj. Tokrat pa je še težje, ker tale opereta ima mnogo »statičnih« gibanj in je zato vse bolj odvisno od režiserjevih želja. Ker pa režiser nima časa zame, je še marsikaj nejasnega. Zbor mora peti in se obenem tudi vsaj nekoliko premikati, tega pa se ne da z lahkoto uresničiti, ko imaš amaterje pred seboj. Čeprav imam tokrat malo odmerjenega prostora, bom svoje delo vseeno skušala čimbolje opraviti.

Režiserjeva desna roka Anka Černic: Moja največja skrb pri opereti je ta, da potekajo vaje v redu, da so vsi prisotni na njih, da so urniki usklajeni in vsem dostopni. Za odrom pazim na točnost vstopov bodisi zbora kot posameznih igralcev. Tudi zastor bo v mojih rokah. Moje delo je precej naporno, pri nobeni vaji ne smem manjkati, usklajevanje urnikov pa tudi ni lahko pri takem številu nastopajočih, med katerimi sta poklicna pevca s Tržaškega, ki delujeta v gledališču Verdi, domači gostje, pevci in solisti, iz Goriške, člani zborov Lojze Bratuž, F. B. Sedej iz Števerja-

na, Mirko Filej, Štandrez, Hrast iz Doberdoba, Rupa-Peč in Podgora ter igralci, člani Odra 90 in Dramskega odseka PD Štandrez. Korepetitorka je Michela De Castro, zborovska korepetitorka pa Lucija Lavrenčič.

Ankinim besedam naj pridamo še, da skrito zakulisno delo tudi tokrat opravljajo zavzeti odrski sodelavci. Za kostume in maskiranje skrbi Snežica Černic, ki ima dela čez glavo, saj mora stakniti okrog šestdeset kostumov z zelo skromnimi finančnimi sredstvi. Tako brska in išče vsepovsod, da bi le našla kaj primerne. Sceno bosta po zamisli režiserja in scenografa Aleksandra Starca izdelala Franko in Joško Kogoj, izkušena in ustrezljiva odrska mojstra. Mario Leopoli je posodil vse potrebno za pravo odrsko kovačijo. Skromno in skrito bo za kulisami kot zmeraj stala šepetalka Marinka Leban, ki vsakič rade volje sprejme to vlogo. Luči bosta upravljala Niko Klanjšček in Miloš Čotar, za rekvizite bo skrbel Marko Brajnik. Oblikovalec Walter Grudina pa je opremil lepake z žarečimi barvami, ki ne dvoumno priključijo v spomin žarečim kovaško ognjiščem.

Zdi se, da je v receptu nove spevoigre dovolj zanimivih sestavin za okusno in primerno začinjeno odrsko uprizoritev, ki bo premierno prikazana v petek, 4. oktobra, v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž.

GORIŠKI VRTILJAK

ČEDERMACE ZA VIŠJEŠOLCE

Goriški vrtiljak je v abonmaju Moje gledališče dolgoval višješolcem eno predstavo iz lanske sezone, ki je odpadla zaradi tehničnih ovir. Dolg je poravnal v soboto, 21. t.m., ko je svojim abonentom ponudil v ogled celovečerno predstavo Dramskega odseka PD Štandrez, izredno uspešno iz minule sezone, delo Franceta Bevka Kaplan Martin Čedermac v dramtizaciji Borisa Grabnarja in režiji Emila Aberška. S tem je višješolcem dal lepo priložnost, da spoznajo tudi odrsko inačico tega pomembnega realističnega romana, ki ga pač mora poznati vsak dijak, še posebno tisti, ki se pripravljata na zrelostni izpit. Pred višješolci je v zanosni igri štandredskih igralcev zaživela vaška skupnost iz Benečije v mračni dobi črnosrajčnikov, predvsem pa je v odlični interpretaciji Božidarja Tabaja spet oživel lik pokončnega duhovnika in neustrašnega narodnjaka.

Za štandredske igralce se je tako začela nova delovna pot, ki jih bo vodila po odrh tostran in onstran meje. V nedeljo, 22. t.m., so namreč nastopili z isto predstavo v Sedlu blizu Breginje v polno zasedeni cerkvi sv. Križa, v kateri je za župnika Alfonso Močnik. Pred predstavo sta spregovorila kobariški župan Pavel Gregorčič in ravnateljica osnovne šole Alenka Razpet. Večer je organiziralo KD Stol iz Breginje s predsednic Vidjo Škvor. V kratkem jih čaka še vrsta drugih gostovanj.

IK

15

ČETRTEK,
26. SEPTEMBRA
2002

Zveza slovenske
katoliške prosvete
Gorica

Kulturni center
Lojze Bratuž
Gorica

Vinko Vodopivec

KOVAČEV ŠTUDENT

Spevoigra
za soliste,
igralce, zbor
in orkester

Ob 40 - letnici
Kulturnega centra
Lojze Bratuž in
ob 50. obletnici smrti
Vinka Vodopivca

Slavnostna predstava
Petek, 4. oktobra 2002, ob 21. uri
Kulturni center Lojze Bratuž
Gorica

Ponovitve
Nedelja, 6. oktobra 2002, ob 17. uri
Ponedeljek, 7. oktobra 2002, ob 21. uri
Torek, 8. oktobra 2002, ob 21. uri

Besedilo: Ivan Kovačič
Besedilo dopolnil: Adrijan Rustja
Glasbena priredba in orkestracija: Hilarij Lavrenčič

Zbor kmetov in študentov
Pevci zborov Hrast iz Doberdoba, F.B. Sedej iz Števerjana,
Lojze Bratuž iz Gorice, Podgora, Standrež, Rupa-Peč
in Mirko Filej iz Gorice

Vloge in izvajalci

Orkester glasbenikov Slovenskega centra za glasbeno vzgojo, Emil
Komel iz Gorice, Glasbene Matice in drugih zunanjih sodelavcev

Tone Vlečimeli, kovač	Giuliano Pelizon
Meta, njegova žena	Patrizia Belloni
Janez, starejši sin	Damjan Locatelli
Albin, mlajši sin	Matej Klanjšček
Marta Juh, teta	Majda Zavadlav
Nežka, dekla	Alessandra Schettino
Žan, poštar	Miran Žitko
Fritz, lastnik lokala	Božidar Tabaj
Krok, Janezov sošolec	Robert Golič
Žejko, Janezov sošolec	Marko Černic

Asistent režije
Zborovski dirigent
Gib
Kostumograf
Scenograf
Korepetitor
Zborovski korepetitor
Odrski mojstri
Luči
Šepetalka

Anka Černic
Hilarij Lavrenčič
Carolina Bagnati
Snežica Černic
Aleksander Starc
Michela De Castro
Lucija Lavrenčič
Joško Kogoj, Franko Kogoj, Mario Leopoli
Miloš Čotar, Niko Klanjšček
Marinka Leban

Režiser
Adrijan Rustja

Dirigent
Hilarij Lavrenčič

Harmonika: Goran Ruzzier/Mirko Ferlan
Dekleta: Sabina Antoni, Mateja Černic, Tamara Kosič
Vajenec: David Vižinlin - Natakariji: Sara Terčič,
Veronika Povšič, Marko Brajnik - Fotograf: Cristian Benedetti

Predprodaja vstopnic za nedeljo, ponedeljek in torek, bo od srede, 2. oktobra dalje, na sedežu Zveze slovenske katoliške prosvete (0481 536455)